

Pensioenreglement

Solidaire Premiereregeling

**Stichting Personeelspensioenfonds APG
(PPF APG)**

Pensioenreglement PPF APG

Dit reglement treedt in werking op 1 januari 2025.

[Inhoudsopgave](#)

1	Inleiding en leeswijzer	4
2	U neemt deel aan de pensioenregeling van PPF APG.....	6
	2.1 Uw pensioenopbouw start	7
	2.2 U heeft een partner	8
	2.3 U heeft kinderen jonger dan 25 jaar.....	10
	2.4 U wordt ziek	11
	2.5 U en uw partner gaan uit elkaar	14
	2.6 U krijgt meer of minder salaris	17
	2.7 U heeft verlof.....	18
	2.8 U wordt ontslagen of u neemt ontslag.....	19
	2.9 U overlijdt, uw partner of ex-partner overlijdt of uw kind overlijdt.....	21
	2.10 U stopt met pensioen opbouwen bij PPF APG. De keuzes die u kunt maken	24
	2.11 Uw keuzes als u met pensioen gaat.....	25
3	U bouwt geen pensioen meer bij ons op	26
	3.1 Uw deelname stopt.....	27
	3.2 U heeft een partner	28
	3.3 U heeft kinderen jonger dan 25 jaar.....	30
	3.4 U wordt ziek	31
	3.5 U en uw partner gaan uit elkaar	33
	3.6 U overlijdt, uw partner of uw ex-partner overlijdt of uw kind overlijdt.....	34
	3.7 Uw keuzes als u met pensioen gaat.....	36
4	Uw keuzes als u met pensioen gaat	37
	4.1 U wilt met pensioen op het moment dat u AOW krijgt.....	38
	4.2 U wilt eerder of later met pensioen dan op de datum waarop u AOW krijgt. Of u wilt gedeeltelijk met pensioen.	39
	4.3 U wilt het partnerpensioen regelen	43
	4.4 U wilt tijdelijk meer of minder pensioen.....	44
5.	U bent met pensioen	45
	5.1 U krijgt een partner	46
	5.2 U heeft kinderen jonger dan 25 jaar.....	47
	5.3 U en uw partner gaan uit elkaar	48
	5.4 U overlijdt of uw partner of uw ex-partner overlijdt.....	51
6.	Premie en pensioenberekeningen	53
	6.1 Opbouw persoonlijk pensioenvermogen.....	54

6.1.1 Uw pensioengevend inkomen.....	55
6.1.2 De franchise (het bedrag waarover u geen pensioen opbouwt)	56
6.1.3 Het premiepercentage.....	56
6.1.4 Uw deeltijdpercentage	58
6.1.5 Pensioenopbouw als u arbeidsongeschikt bent	59
6.1.6 Uw persoonlijk pensioenvermogen	59
6.1.7 Berekening van de hoogte van uw ouderdomspensioen.....	60
6.2 Partnerpensioen en wezenpensioen	61
6.3 Berekening arbeidsongeschiktheidspensioen.....	65
6.4 Maximale bedragen voor uw pensioen.....	67
6.5 Hoogte premiepercentage	68
6.6 Jaarlijkse aanpassing van uw pensioen	69
6.7 Solidariteitsreserve	70
7 Wij kunnen uw pensioen in één keer betalen (Afkopen).....	72
8 U verandert van werkgever en wilt uw pensioenvermogen meenemen (Waardeoverdracht).....	73
9 Situaties waarin wij niet betalen.....	74
10 Informatie die u aan ons moet doorgeven en informatie die u van ons krijgt.....	75
11 Heeft u vragen of heeft u een klacht.....	78
12 Vrijwillige voortzetting	79
13 Vaststelling pensioenreglement.....	80
Bijlage 1 Begrippenlijst	81
Bijlage 2 Bedragen en percentages	83
Bijlage 3 Pensioen opgebouwd vóór 1 januari 2025	87
Bijlage 4 Teksten ABTN (voorlopig).....	91

1 Inleiding en leeswijzer

Inleiding

PPF APG is het ondernemingspensioenfonds voor de groepsmaatschappijen van APG Groep N.V., Stichting Technisch Bureau Bouwnijverheid, Bouwinvest B.V., Stichting Economisch Instituut voor de Bouw, Inadmin N.V. en Hyfen. En is er voor de mensen die hier werken, of daarbij hebben gewerkt en hun (ex-)partners en kinderen.

In dit reglement vindt u wat er geregeld is over uw pensioen bij PPF APG.

In de verschillende hoofdstukken van dit reglement wordt ingegaan op antwoorden op vragen die voor u van toepassing kunnen zijn afhankelijk van de levensfase waarin u zich bevindt:

- U neemt deel aan de pensioenregeling van PPF APG ([Hoofdstuk 2](#))
- U bouwt geen pensioen meer bij ons op ([Hoofdstuk 3](#))
- Uw keuzes als u met pensioen gaat ([Hoofdstuk 4](#))
- U bent met pensioen ([Hoofdstuk 5](#))

Via de inhoudsopgave (op de voorgaande twee pagina's) kunt u doorklikken naar het hoofdstuk dat voor u relevant is.

Let op: Als u gedeeltelijk met pensioen bent gegaan kunt u uw antwoorden vinden in hoofdstuk 2 (voor het gedeelte dat u blijft werken) en hoofdstuk 5 (voor het gedeelte dat u met pensioen bent gegaan). De onderwerpen die we in de hoofdstukken 1 tot en met 5 bespreken, gelden voor de situatie waarop dat hoofdstuk betrekking heeft.

Leeswijzer

Let op

Als ergens bijzondere voorwaarden gelden die in uw situatie van toepassing kunnen zijn, dan staat er "let op". Kijk of die situatie op u van toepassing is en wat dit voor u betekent.

Begrippen en definities

We gebruiken begrippen en definities om de vragen efficiënter te beantwoorden. Als u wilt weten of we hetzelfde bedoelen kunt u de toelichting in de [begrippenlijst](#) opzoeken. In sommige gevallen ziet u ook een link staan naar een ander onderdeel van het reglement waar we het begrip uitgebreid toelichten.

Mijn PPF APG

In [Mijn PPF APG](#) vindt u het pensioen dat u ontvangt als u op uw AOW-leeftijd met pensioen gaat. In dit bedrag hebben wij de berekeningen van de overgangsbepalingen verwerkt. Hier kunt u ook uitrekenen wat andere keuzes voor uw pensioen zullen betekenen.

Let op: Wij kunnen in [Mijn PPF APG](#) niet op ieder moment het exacte bedrag laten zien. Dat doen we op het moment dat u met pensioen gaat, of eerder als u daarnaar vraagt. Het bedrag dat u in [Mijn PPF APG](#) ziet, is daarom informatief. U kunt er geen rechten aan ontlenen. Dat geldt voor alle informatie die u in [Mijn PPF APG](#) ziet.

Schriftelijk

Per brief of elektronisch.

We/ons

De 'Stichting Personeelspensioenfonds APG (PPF APG) of het PPF APG-bestuur.

U/ik

We spreken u aan in 3 situaties:

- u bent deelnemer aan deze pensioenregeling (zie begrip [deelnemers](#)), of;
- u heeft gewerkt bij APG of een andere aangesloten werkgever, maar bent nog niet gepensioneerd, of;
- u bent gepensioneerd.

Zij/hij

Als we over uw partner spreken. Vanwege de leesbaarheid gebruiken we hij en zij willekeurig door elkaar.

2 U neemt deel aan de pensioenregeling van PPF APG

U bouwt pensioen bij ons op

In dit hoofdstuk kunt u vinden waar u als deelnemer recht op heeft.

U bent deelnemer en bouwt pensioen bij ons op in de volgende situaties:

- U bent in dienst bij een bij PPF APG aangesloten werkgever.
- U bent uit dienst. U bent dan deelnemer zolang u op basis van dat vorige dienstverband bij een bij PPF APG aangesloten werkgever recht heeft op voortzetting van pensioenopbouw tijdens arbeidsongeschiktheid.
- U zet de deelname aan onze pensioenregeling vrijwillig voort (Hoofdstuk 12).

Hieronder vindt u situaties waarin u vragen over uw pensioen kunt hebben.

- 2.1 [Uw pensioenopbouw start](#)
- 2.2 [U heeft een partner](#)
- 2.3 [U heeft kinderen jonger dan 25 jaar](#)
- 2.4 [U wordt ziek](#)
- 2.5 [U en uw partner gaan uit elkaar](#)
- 2.6 [U krijgt meer of minder salaris](#)
- 2.7 [U heeft verlof](#)
- 2.8 [U wordt ontslagen of u neemt ontslag](#)
- 2.9 [U overlijdt, uw partner overlijdt of ex-partner overlijdt of uw kind overlijdt](#)
- 2.10 [U stopt met pensioen opbouwen bij PPF APG. De keuzes die u kunt maken](#)
- 2.11 [Uw keuzes als u met pensioen gaat](#)

2.1 Uw pensioenopbouw start

Gaat u werken bij een aangesloten werkgever van PPF APG? Dan bouwt u vanaf de dag dat u bij uw werkgever werkt pensioen bij ons op; zie Hoofdstuk 6.1 [Opbouw persoonlijk pensioenvermogen](#). Uw werkgever meldt u aan bij PPF APG. U hoeft zelf niets te doen. U krijgt daarover van ons een brief.

Welk pensioen bouwt u op?

U bouwt een persoonlijk pensioenvermogen bij ons op. Meer hierover leest u in Hoofdstuk 6.1 [Opbouw persoonlijk pensioenvermogen](#).

Werkte u hiervoor bij een andere werkgever die niet bij PPF APG was aangesloten?

En bouwde u daar pensioen op? Dan kunt u ervoor kiezen de waarde van dat pensioen mee te nemen naar PPF APG. U leest hier meer over in Hoofdstuk 8 [Waardeoverdracht](#).

Was u al arbeidsongeschikt voordat u bij een aangesloten werkgever van PPF APG ging werken?

Voor het gedeelte dat u arbeidsongeschikt bent, bouwt u misschien pensioen op zonder dat u zelf premie betaalt. Dit regelt uw vorige pensioenuitvoerder. Uw vorige pensioenuitvoerder bepaalt of u dan premievrij pensioen blijft opbouwen.

Wilt u iets weten over uw pensioen

In Hoofdstuk 10 [Informatie die u aan ons moet doorgeven en informatie die u van ons krijgt](#), leest u hier meer over.

2.2 U heeft een partner

Dan krijgt uw partner pensioen wanneer u overlijdt. Dit noemen we partnerpensioen. In [Mijn PPF APG](#) ziet u hoeveel partnerpensioen uw partner krijgt als u overlijdt. In Hoofdstuk 6.2 [Het partnerpensioen en wezenpensioen](#) ziet u hoe we dit pensioen berekenen.

Om voor partnerpensioen in aanmerking te komen, moet sprake zijn van een partnerrelatie. Hiervoor gelden de onderstaande voorwaarden:

Partnerrelatie

1. Bent u getrouwd of heeft u een geregistreerd partnerschap?

En woont u in Nederland? Dan is uw partner automatisch aangemeld voor het partnerpensioen. U hoeft dan niets te doen. Woont u in het buitenland? Dan krijgen wij niet automatisch door dat u getrouwd bent of een geregistreerd partnerschap heeft. Geef dit dan aan ons door.

2. Woont u samen, maar bent u niet getrouwd en heeft u geen geregistreerd partnerschap?

Dan kan uw partner ook partnerpensioen krijgen. Daarvoor gelden de voorwaarden die hieronder staan:

- Uw partner is 18 jaar of ouder.
- U en uw partner voeren een gezamenlijke huishouding. Daarvan is sprake als:
 - u en uw partner bij de notaris een samenlevingscontract hebben ondertekend; of
 - u en uw partner voor uw overlijden een samenlevingsverklaring hebben ondertekend waarin u beiden verklaart op hetzelfde adres te wonen en voor elkaar te zorgen; of
 - uw partner na uw overlijden in een alleen door hem ondertekende samenlevingsverklaring verklaart uw partner te zijn geweest en waarin uw partner kan aantonen een gezamenlijke huishouding met u te hebben gevoerd op het moment van uw overlijden (of, indien van toepassing, voor uw overlijden). Uw partner kan dit aantonen als u beiden gedurende zes maanden op hetzelfde adres stonden ingeschreven, en:
 - uit uw relatie is een kind geboren of heeft erkenning plaatsgevonden van een kind van u door uw partner of andersom; OF
 - u heeft gezamenlijk het eigendom van een huis; OF
 - u heeft een huurcontract dat op uw naam en van uw partner staat; OF
 - u bent in de pensioenregeling van uw partner aangemerkt als partner.

Let op:

- Uw partner is niet uw ouder, grootouder of uw kind of kleinkind. En is niet uw stiefkind of voormalig pleegkind.
- Heeft u als u overlijdt meer dan één partner? Dan geldt dat alleen de partner waarmee u het langst een partnerrelatie heeft partnerpensioen krijgt als u overlijdt.

Wanneer eindigt voor ons uw partnerrelatie?

Uw partnerrelatie eindigt voor ons op de dag:

- dat u niet meer getrouwd bent of een geregistreerd partnerschap heeft. Een [echtscheiding](#) en het einde van geregistreerd partnerschap krijgen wij door van de gemeente;
- dat uw partnerrelatie eindigt doordat:
 - u of uw partner de samenlevingsverklaring intrekt en u en uw partner niet voldoen aan de overige voorwaarden voor een partnerschap; of
 - dat u geen gezamenlijke huishouding meer voert; of
 - dat u en uw partner niet meer samenwonen op hetzelfde adres;
- dat uw partner overlijdt.

Let op: wonen u en uw partner niet meer op hetzelfde adres als gevolg van opname in een zorginstelling?

Dan blijven u en uw partner als partners aangemerkt voor de toepassing van onze pensioenregeling. Wilt u niet meer als partners bij ons geregistreerd staan? Laat dit dan schriftelijk aan ons weten.

Let op: woont u in het buitenland?

Dan krijgen wij niet automatisch door dat u getrouwd bent of een geregistreerd partnerschap heeft. Geef dit dan aan ons [door](#).

Let op: Bouwde u vóór 2025 partnerpensioen bij ons op?

Dan gelden aanvullende regels voor het partnerpensioen voor uw (ex-)partner. U leest hierover meer in Bijlage 3.

2.3 U heeft kinderen jonger dan 25 jaar

Heeft u kinderen jonger dan 25 jaar? Dan krijgen uw kinderen pensioen wanneer u overlijdt. Dit noemen we wezenpensioen. In [Mijn PPF APG](#) ziet u hoeveel wezenpensioen uw kinderen krijgen wanneer u overlijdt. In Hoofdstuk 6.2 [Het partnerpensioen en wezenpensioen](#) ziet u hoe we dit pensioen berekenen.

Wat moet u doen als u kinderen heeft?

U hoeft niet aan ons door te geven als u kinderen heeft. Wij krijgen deze gegevens van uw gemeente. Als dat nodig is nemen wij contact op.

Welke kinderen krijgen wezenpensioen?

Als u overlijdt, krijgen uw kinderen wezenpensioen als ze jonger dan 25 jaar zijn.

Let op: Kinderen die u voor adoptie hebt afgestaan, krijgen geen wezenpensioen als u overlijdt.

Let op: Stief- of pleegkinderen die deel gaan uitmaken van uw gezin of waarvoor u als ouder de kosten van levensonderhoud moet betalen, moet u wel aanmelden (zie ook Hoofdstuk 10 [Informatie die u aan ons moet doorgeven en informatie die u van ons krijgt](#)).

Let op: Bouwde u vóór 2025 wezenpensioen bij ons op?

Dan gelden aanvullende regels voor het wezenpensioen dat uw kinderen krijgen. U leest hierover meer in Bijlage 3.

2.4 U wordt ziek

Wordt u ziek? En bent u ziek geworden tijdens uw dienstverband met uw PPF APG-werkgever? Dan krijgt u de eerste 2 jaar salaris van uw werkgever. Hoe hoog uw salaris in deze periode is, staat in uw cao of uw arbeidsovereenkomst. U en uw werkgever betalen in deze periode samen de volledige pensioenpremie. De werkgever betaalt dan de pensioenpremie aan ons.

Wat gebeurt er als u ziek bent?

U kunt een WIA-uitkering aanvragen bij het UWV. De WIA heeft 2 uitkeringen: de WGA en de IVA. De WGA-uitkering kunt u krijgen als u 2 jaar of langer ziek bent en (in de toekomst) weer (meer) kunt werken. De IVA-uitkering kunt u al eerder krijgen als u nog maar 20% of minder van uw oude loon kunt verdienen en het bijna zeker is dat dit in de toekomst zo blijft. Van het UWV ontvangen wij rechtstreeks informatie over uw arbeidsongeschiktheid en wijzigingen daarin.

U kunt ook recht hebben op een WAO-uitkering. De WAO geldt alleen nog voor werknemers die vóór 1 januari 2004 langdurig ziek zijn geworden. U houdt deze uitkering zolang uw situatie niet verandert en u zich aan de voorwaarden houdt. Heeft u recht op een WIA-uitkering of WAO-uitkering? Dan kan u ook recht hebben op het volgende:

1. (Gedeeltelijke) doorbetaling van uw premie voor pensioenopbouw.
2. Arbeidsongeschiktheidspensioen.

Hieronder leggen we uit onder welke voorwaarden u hier recht op heeft.

1. (Gedeeltelijke) doorbetaling van uw premie voor pensioenopbouw

Uw premie voor pensioenopbouw blijft (gedeeltelijk) doorbetaald worden vanaf het moment dat u door uw werkgever wordt ontslagen en recht krijgt op een WIA uitkering als de volgende situaties voor u gelden:

1. u was nog niet arbeidsongeschikt toen u deelnemer werd aan onze pensioenregeling;
2. u bent ziek geworden toen u deelnemer was aan onze pensioenregeling.

Was u al arbeidsongeschikt toen u deelnemer werd aan onze pensioenregeling?

Dan blijft u voor de toename van uw arbeidsongeschiktheid pensioen bij ons opbouwen. Dit geldt voor de situatie waarin u recht heeft op een WIA- of WAO-uitkering. Voor het deel dat u arbeidsongeschikt was vóórdat u in dienst kwam, bouwt u bij ons geen pensioen op.

Hoeveel pensioen bouw ik op tijdens mijn arbeidsongeschiktheid?

Uw pensioenopbouw loopt over het arbeidsongeschikte deel door. Dat gebeurt op basis van uw pensioengevend inkomen voorafgaand aan uw 1e ziektedag. Hierbij houden wij ook rekening met uw deeltijdpercentage op dat moment. Uw pensioengevend inkomen verhogen we jaarlijks. Dit doen we de eerste keer met de loonindex die van toepassing was in de 2 jaar vanaf uw 1e ziektedag en daarna

jaarlijks met de loonindex die van toepassing was in het afgelopen jaar.

Uw pensioenopbouw hangt af van de mate van uw arbeidsongeschiktheid die door het UWV wordt vastgesteld. In de tabel hieronder kunt u zien hoeveel pensioen u opbouwt. Voor de vaststelling van het partnerpensioen en wezenpensioen sluiten wij ook aan bij deze tabel.

Mate van arbeidsongeschiktheid?	Hoeveel pensioen bouwt u op?
80% of meer (WAO + WGA + IVA)	100%
65% - 80%(WAO + WGA)	72,5%
55% - 65%(WAO + WGA)	60%
45% - 55%(WAO + WGA)	50%
35% - 45% (WAO + WGA)	40%
25% - 35% (WAO)	30%
15% - 25% (WAO)	20%

Bij de voortzetting van uw pensioenopbouw houden wij rekening met het gemiddelde premiepercentage voor ouderdomspensioen van het betreffende kalenderjaar.

Bouwt u vanwege uw arbeidsongeschiktheid pensioen bij ons op? En wordt u voor dat deel meer arbeidsongeschikt?

Dan blijft u ook voor het deel dat u meer arbeidsongeschikt bent geworden gedeeltelijk pensioen bij ons opbouwen. Dit geldt voor de situatie waarin u recht heeft op een WIA- of WAO-uitkering.

Let op: u moet het door laten lopen van de gedeeltelijke pensioenopbouw bij ons aanvragen (zie Hoofdstuk 10 [Informatie die u aan ons moet doorgeven en informatie die u van ons krijgt](#))

Let op: eindigt het recht op uw WIA- of WAO-uitkering?

Dan stoppen we met pensioen opbouwen voor het deel dat u arbeidsongeschikt was.

2. Arbeidsongeschiktheidspensioen

Bent u 2 jaar ziek en heeft u recht op een WIA-uitkering? Dan heeft u recht op arbeidsongeschiktheidspensioen.

Hoe hoog is uw arbeidsongeschiktheidspensioen?

In Hoofdstuk 6.3 [Arbeidsongeschiktheidspensioen](#) ziet u hoe we het arbeidsongeschiktheidspensioen berekenen.

Hoe lang krijgt u een arbeidsongeschiktheidspensioen van PPF?

Uw arbeidsongeschiktheidspensioen begint op het moment dat u recht heeft op een WIA-uitkering, maar niet eerder dan na 104 weken ziekte. We betalen deze uitkering in de 2e helft van de maand. De uitkering stopt op het moment dat uw recht op de WIA-uitkering stopt of als uw arbeidsongeschiktheidspercentage zakt onder de 35% en uiterlijk op het bereiken van uw AOW-leeftijd. Uw arbeidsongeschiktheidspensioen stopt ook als u overlijdt. De uitkering stopt dan op de laatste dag van de maand waarin u overlijdt.

2.5 U en uw partner gaan uit elkaar

Gaat u uit elkaar? Dan staat hieronder wat dit betekent voor:

1. uw ouderdomspensioen;
2. het partnerpensioen;
3. het wezenpensioen.

Uw ouderdomspensioen

Wanneer zijn er gevolgen voor uw ouderdomspensioen als uw partnerrelatie stopt?

Er zijn gevolgen voor uw ouderdomspensioen als u op het moment dat u en uw partner uit elkaar gaan:

- getrouwd was; of
- een geregistreerd partnerschap had.

Woonde u samen, maar was u niet getrouwd en had u geen geregistreerd partnerschap? Dan heeft het stoppen van uw partnerrelatie geen invloed op uw ouderdomspensioen.

Wat gebeurt er met uw ouderdomspensioen als uw partnerrelatie stopt?

Als u en uw partner een geregistreerd partnerschap stoppen, gaan echtscheiden of gaan scheiden van tafel en bed, dan heeft uw partner recht op een deel van uw pensioenvermogen. U en uw partner kunnen dit op 3 manieren regelen:

1. Uw ex-partner krijgt recht op uitbetaling van de helft van uw pensioenvermogen dat u tijdens dit partnerschap heeft opgebouwd (dit heet verevenen). Of een andere verdeling als u en uw ex-partner dat afspreken. Dit moet u dan wel vastleggen in huwelijkse voorwaarden of een scheidingsconvenant.
Let op: uw ex-partner heeft geen recht op een deel van het pensioenvermogen dat u heeft opgebouwd voordat u ging trouwen of een geregistreerd partnerschap aanging.
2. We splitsen het pensioen. Uw ex-partner krijgt een eigen pensioen (dit heet conversie). Dit moet u dan wel vastleggen in huwelijkse voorwaarden of een scheidingsconvenant.
Let op: Als u gescheiden bent van tafel en bed kunt u uw pensioen niet splitsen.
3. U en uw partner kunnen ook afspreken om het pensioen niet te verdelen. Dit moet u dan wel zijn opgenomen in huwelijkse voorwaarden of een scheidingsconvenant.

Let op: u moet binnen 2 jaar na het stoppen van uw geregistreerd partnerschap of uw echtscheiding met een formulier aan ons doorgeven welke keuze u samen heeft gemaakt.

Hieronder leest u wat de verschillen zijn tussen verevenen en conversie.

	Verevenen	Conversie (splitsen)
Wat houdt het in?	U deelt uw pensioenvermogen met uw ex-partner. Volgens de wet heet dit “verevenen”.	We splitsen uw pensioenvermogen, zodat uw ex-partner een deel van dit pensioenvermogen krijgt. Uw ex-partner is dan niet meer afhankelijk van keuzes die worden gemaakt over uw eigen pensioen.
Hoe hoog wordt het pensioenvermogen voor uw ex-partner? Zie 6.2	In de wet staat dat als u en uw partner uit elkaar gaan u en uw ex-partner allebei de helft krijgen van het pensioenvermogen dat u tijdens uw relatie opbouwde. Maar u mag hierover samen ook andere afspraken maken.	Als u en uw partner uit elkaar gaan wordt uw pensioenvermogen gesplitst. De hoogte is afhankelijk van de afspraken die u en uw partner hierover hebben gemaakt in huwelijkse voorwaarden of scheidingsconvenant.
Aan wie betalen wij het ouderdomspensioen?	Als u binnen 2 jaar de verevening aanvraagt dan betalen wij het deel voor uw ex-partner vanaf uw pensioendatum uit aan uw ex-partner.	Als u binnen 2 jaar de conversie aanvraagt dan betalen wij vanaf de pensioendatum van uw ex-partner uit aan uw ex-partner.
Wanneer start het ouderdomspensioen voor uw ex-partner?	Op dezelfde dag waarop uw ouderdomspensioen ingaat. Gaat u eerder of later met pensioen? Dan start de uitbetaling aan uw ex-partner ook eerder of later.	<ul style="list-style-type: none"> • Vanaf AOW-leeftijd van uw ex-partner, of vanaf scheidingsdatum als de scheiding na zijn of haar AOW-leeftijd plaats vindt; • Uw ex-partner kan zoals alle deelnemers dezelfde keuzes maken als hij met pensioen gaat.
Wanneer stopt het ouderdomspensioen van uw ex-partner	<ul style="list-style-type: none"> • Wanneer u overlijdt; • Wanneer uw ex-partner overlijdt; • Als u en uw ex-partner weer een partnerschap met elkaar beginnen. 	Wanneer uw ex-partner overlijdt. Dit heeft dan geen gevolgen voor de hoogte van uw ouderdomspensioen.

U en uw ex-partner beginnen weer een partnerschap met elkaar	Als u en uw ex-partner weer een partnerschap met elkaar beginnen, is het verevende pensioenvermogen weer voor u.	Er verandert niets. De conversie wordt dus niet teruggedraaid.
Uw ex-partner overlijdt	Als uw ex-partner overlijdt, is het verevende pensioenvermogen weer voor u.	Er verandert niets. Dit heeft dan geen gevolgen voor de hoogte van uw pensioenvermogen.
Uw pensioenvermogen wijzigt door toedeling van rendement	Uw pensioen is gebaseerd op uw pensioenvermogen. Het pensioenvermogen wijzigt door toedeling van rendement. Dat geldt ook voor het deel van uw pensioenvermogen dat voor uw ex-partner is bedoeld.	

Let op: Als uw pensioen onder tweemaal het wettelijke grensbedrag zit, mogen we uw pensioen niet verdelen. Uw ex-partner krijgt dan geen recht op uitbetaling van uw pensioenvermogen. Over de wettelijke grens leest u meer in Hoofdstuk 7 [Wij kunnen uw pensioen in een keer betalen \(Afkopen\)](#)

U krijgt een nieuwe partner. Wat gebeurt er dan?

Dan gelden voor uw nieuwe partner ook de regels van Hoofdstuk 2.2 [U heeft een partner.](#)

Partnerpensioen

Wat gebeurt er met het partnerpensioen als uw partnerrelatie stopt?

Dan krijgt uw ex-partner geen partnerpensioen als u overlijdt voordat u met pensioen gaat.

Let op: Bouwde u voor 2025 partnerpensioen bij ons op?

Dan gelden aanvullende regels voor het partnerpensioen voor uw ex-partner. Meer hierover leest u in Bijlage 3.

Wezenpensioen

Wat gebeurt er met het wezenpensioen als uw partnerrelatie stopt?

Dan verandert het wezenpensioen niet.

2.6 U krijgt meer of minder salaris

We gaan voor de pensioenopbouw van uw persoonlijk pensioenvermogen uit van uw maandelijks [pensioengevend](#) inkomen (zie Hoofdstuk 6.1.1 [Uw pensioengevend inkomen](#)) en uw deeltijdpercentage per maand (zie Hoofdstuk 6.1.4 [Uw deeltijdpercentage](#)).

2.7 U heeft verlof

Gaat u met onbetaald verlof?

Dan kunt u er voor kiezen om uw pensioenopbouw gewoon door te laten lopen of te stoppen. Wij gaan er standaard van uit dat uw pensioenopbouw tijdens het onbetaald verlof doorloopt. Wilt u dat niet, geef dit dan aan ons door via <https://www.ppf-apg.nl/contact>. Dan stoppen wij uw pensioenopbouw.

Kiest u ervoor om geen pensioen te blijven opbouwen? Dan betekent dit het volgende:

- Uw partner blijft recht houden op partnerpensioen en uw kinderen op wezenpensioen als u overlijdt voordat u met pensioen gaat. Dat geldt voor een periode van maximaal 18 maanden. Tijdens die periode blijven ook de voorwaarden uit Hoofdstuk 2.2 U heeft een partner en Hoofdstuk 2.3 U heeft kinderen jong dan 25 jaar van toepassing.
- De premie voor het partnerpensioen en wezenpensioen bij overlijden vóór ingang pensioen, de premie voor voortzetting van pensioenopbouw tijdens arbeidsongeschiktheid en de premie voor het arbeidsongeschiktheidspensioen blijven van toepassing. Dat geldt ook voor de premie die bestemd is voor de kosten voor de uitvoering van de pensioenregeling (zie Hoofdstuk 6.1.3 Het premiepercentage).

In uw [arbeidsrelatie](#) kunnen andere afspraken over het onbetaald verlof en over de verdeling van de premie tussen u en uw werkgever staan.

Bouwt u tijdens uw onbetaald verlof bij een andere werkgever pensioen op? En is de totale jaarlijkse pensioenopbouw hoger dan de fiscaal toegestane opbouw? We beperken uw pensioenopbouw dan tot de fiscaal toegestane opbouw.

Gaat u met betaald verlof?

Voor uw pensioenopbouw verandert er niets voor zover dit is toegestaan binnen de Wet op de loonbelasting 1964.

2.8 U wordt ontslagen of u neemt ontslag

Wordt u ontslagen of neemt u ontslag en start u niet aansluitend een dienstverband bij een aangesloten werkgever?

Dan heeft dit de volgende gevolgen voor uw pensioen:

- Uw pensioenopbouw stopt.
- Uw partner krijgt geen partnerpensioen en uw kinderen geen wezenpensioen als u overlijdt, tenzij:
 - u binnen 3 maanden na uw ontslag overlijdt en u na uw ontslag niet bij een andere werkgever bent gaan werken;
 - u meteen na uw ontslag een werkloosheidsuitkering of een uitkering op grond van de Ziektewet krijgt. Lees in Hoofdstuk 2.2 onder welke voorwaarden uw partner partnerpensioen krijgt en in Hoofdstuk 2.3 onder welke voorwaarden uw kinderen wezenpensioen krijgt wanneer u overlijdt; of
 - u partnerpensioen en wezenpensioen heeft opgebouwd vóór 1 januari 2025 (zie Bijlage 3).
 - u ontslagen wordt en een WIA-uitkering krijgt. In dat geval loopt uw pensioenopbouw onder voorwaarden gedeeltelijk door (zie Hoofdstuk 2.4 [U wordt ziek](#)). Uw partner krijgt dan een partnerpensioen en uw kinderen krijgen een wezenpensioen. Meer hierover leest u in Hoofdstuk 2.9 [U overlijdt, uw partner of ex-partner overlijdt of uw kind overlijdt](#);
 - u partnerpensioen en wezenpensioen heeft opgebouwd voor 1 januari 2025 (zie Bijlage 3 [Pensioen opgebouwd of ingegaan voor 1 januari 2025](#)).

Wilt u de dekking van het partnerpensioen en wezenpensioen vrijwillig voortzetten?

U kunt de dekking van het partnerpensioen en wezenpensioen vrijwillig voortzetten als deze eindigt. Dit betekent dat uw partner partnerpensioen krijgt en uw kinderen wezenpensioen wanneer u overlijdt. De premie hiervoor brengen wij in mindering op uw persoonlijk pensioenvermogen. Voortzetting van de dekking is alleen mogelijk als uw pensioen hoger is dan € 613,52 bruto per jaar. Wij informeren jaarlijks bij u of u de dekking wilt blijven voortzetten. De vrijwillige voortzetting stopt uiterlijk op het moment dat u met pensioen gaat.

Wilt u de gehele pensioenbouw vrijwillig voortzetten?

Bouwt u geen pensioen meer bij ons op? En gaat u geen pensioen opbouwen bij een andere pensioenuitvoerder? Dan kunt u vrijwillig pensioen bij ons blijven opbouwen. Dit kan binnen de fiscale grenzen. De premie betaalt u dan wel helemaal zelf. Als u dat wilt, moet u dat binnen 9 maanden na uw ontslag aan ons vragen.

U kunt maximaal 3 jaar vrijwillig bij ons pensioen blijven opbouwen of 10 jaar als zelfstandig ondernemer. We gaan daarbij voor de eerste 3 jaar altijd uit van uw oude salaris en

deeltijdpercentage. Bent u zelfstandig ondernemer? Dan gaan wij vanaf jaar 4 uit van uw winst uit onderneming.

U kiest zelf voor welk percentage u wilt deelnemen. U kunt voor 25%, 50%, 75% of 100% deelnemen. Eenmaal per kalenderjaar kunt u uw deelnamepercentage wijzigen. Meer hierover leest u in [Hoofdstuk 12 Vrijwillige voortzetting](#).

2.9 U overlijdt, uw partner of ex-partner overlijdt of uw kind overlijdt

Wat gebeurt er in de volgende situaties?

- u overlijdt;
- uw (ex-)partner overlijdt;
- uw kind overlijdt.

U overlijdt

Als u overlijdt, krijgen uw partner en uw kinderen jonger dan 25 jaar pensioen:

- Uw [partner](#) (zie Hoofdstuk 2.2 U heeft een partner) krijgt partnerpensioen.
- Uw [kinderen](#) (zie Hoofdstuk 2.3 U heeft kinderen) krijgen wezenpensioen.

Heeft u geen partner en/of kinderen als u overlijdt? Dan betalen wij geen pensioen, ook niet aan uw erfgenamen.

Partnerpensioen

Wanneer krijgt uw partner partnerpensioen?

Uw partner krijgt partnerpensioen vanaf de eerste dag van de maand volgend op de maand waarin u overlijdt. Het partnerpensioen stopt op de laatste dag van de maand waarin uw partner overlijdt. Uw partner krijgt dit partnerpensioen steeds in de tweede helft van de maand.

Let op: Bouwde u voor 2025 pensioen bij ons op?

Dan gelden aanvullende regels voor het partnerpensioen voor uw partner. Meer hierover leest u in Bijlage 3.

Wanneer krijgt uw partner geen partnerpensioen?

Als uw partnerrelatie niet voldoet aan de voorwaarden uit hoofdstuk 2.2 dan krijgt uw partner geen partnerpensioen.

- U woont samen, maar u heeft geen notarieel verleden samenlevingscontract of een samenlevingsverklaring.
- Als uw partnerschap begint nadat u met pensioen bent gegaan.

Wanneer krijgt uw ex-partner partnerpensioen?

Bouwde u vóór 2025 pensioen bij ons op? Dan krijgt uw ex-partner mogelijk partnerpensioen. Meer hierover leest u in Bijlage 3.

Wezenpensioen

Wanneer krijgen mijn kinderen wezenpensioen?

Uw [kinderen](#) (zie Hoofdstuk 2.3 U heeft kinderen jonger dan 25 jaar) krijgen wezenpensioen vanaf de eerste dag van de maand volgend op de maand waarin u overlijdt. Zij krijgen dit wezenpensioen steeds in de tweede helft van de maand.

Wanneer stopt het wezenpensioen?

In de volgende situaties krijgen uw kinderen geen wezenpensioen meer:

- Als uw kind 25 wordt. Het wezenpensioen stopt op de dag waarop uw kind 25 wordt.
- Als uw kind overlijdt. Het wezenpensioen stopt dan op de laatste dag van de maand waarin uw kind overlijdt.

Hoeveel wezenpensioen krijgen uw kinderen?

In Hoofdstuk 6.2 [Partnerpensioen en wezenpensioen](#) ziet u hoe we het wezenpensioen berekenen.

Aanvragen partnerpensioen en wezenpensioen

Uw kind, uw partner of de verzorger van uw kind moet het partnerpensioen en wezenpensioen zelf schriftelijk bij ons aanvragen.

Let op: Bouwde u voor 2025 pensioen bij ons op?

Dan gelden aanvullende regels voor het wezenpensioen voor uw kinderen. Meer hierover leest u in Bijlage 3.

Uw partner overlijdt of uw ex-partner overlijdt

Wat gebeurt er met uw ouderdompensioen en partnerpensioen als uw partner overlijdt?

Als uw partner eerder dan u overlijdt, verandert er aan uw pensioen bij ons niets. Uw eventuele nieuwe partner krijgt recht op partnerpensioen wanneer u overlijdt.

Wat gebeurt er met uw ouderdompensioen als uw ex-partner overlijdt?

Overlijdt uw ex-partner? Dan hangt het ervan af wat u heeft afgesproken bij uw scheiding.

- Heeft uw ex-partner recht op uitbetaling van de helft van uw pensioenvermogen dat u tijdens dit partnerschap heeft opgebouwd (dit heet verevenen). Of een andere verdeling? Dan is het verevende pensioenvermogen weer voor u..
- Heeft u afgesproken dat u het pensioen splitst (dit heet conversie)? Dan heeft uw ex-partner een eigen pensioen. Dan krijgt u het gesplitste deel niet terug.
- Heeft u ervoor gekozen om het pensioen niet te verdelen? Dan gebeurt er niets. Meer hierover leest u in Hoofdstuk 2.5 [U gaat uit elkaar](#).

Let op: Bouwde u voor 2025 pensioen bij ons op?

Dan gelden aanvullende regels voor het partnerpensioen voor uw ex-partner. Meer hierover leest u in Bijlage 3.

Uw kind overlijdt

Wat gebeurt er met uw pensioen als uw kind overlijdt?

Als uw kind overlijdt, dan verandert er aan uw pensioen bij ons niets.

2.10 U stopt met pensioen opbouwen bij PPF APG. De keuzes die u kunt maken

In de volgende situaties stopt u met pensioen opbouwen bij PPF APG:

- u stopt met werken bij uw werkgever en start niet aansluitend een dienstverband bij een aangesloten werkgever.
- u stopt met vrijwillig pensioen opbouwen bij PPF APG.
- uw (Gedeeltelijke) doorbetaling van uw premie voor pensioenopbouw als gevolg van arbeidsongeschiktheid stopt.

Waar heb ik dan nog recht op?

Dit leest u in Hoofdstuk 3 [U bouwt geen pensioen meer bij ons op.](#)

Welke keuzes kunt u maken?

Stopt u met pensioen bij ons op te bouwen? Dan kunt u een aantal keuzes maken:

- Als de hoogte van uw pensioen € 613,52 of meer bruto per jaar is, kunt u uw pensioen van PPF APG meenemen naar een ander pensioenfonds. In Hoofdstuk 8 Waardeoverdracht leest u meer informatie.
- U kunt vrijwillig bij ons pensioen blijven opbouwen. En u kunt ervoor kiezen om de dekking van het partnerpensioen en wezenpensioen vrijwillig voort te zetten. In Hoofdstuk 2.8 [U wordt ontslagen of u neemt ontslag](#) leest u meer informatie.

Let op: Als de hoogte van uw pensioen minder is dan € 613,52 maar meer dan € 2,- bruto per jaar dan draagt PPF APG uw pensioen automatisch over naar de pensioenuitvoerder waar u pensioen opbouwt.

U hoeft hier zelf niets voor te doen. Is uw pensioen maximaal € 2 bruto per jaar?

Dan vervalt uw pensioen bij ons. Dat is wettelijk verplicht.

2.11 Uw keuzes als u met pensioen gaat

Welke keuzes kunt u maken als u met pensioen gaat?

U kunt vanaf 10 jaar vóór uw AOW-leeftijd een aantal keuzes maken:

- U kunt eerder of later met pensioen gaan. Zie Hoofdstuk 4.2 [U wilt eerder of later met pensioen dan op de datum waarop u AOW krijgt. Of u wilt gedeeltelijk met pensioen.](#)
- U kunt een partnerpensioen regelen voor de situatie dat u na de ingang van uw pensioen komt te overlijden. Zie Hoofdstuk 4.3 U wilt uw partnerpensioen regelen.
- U kunt variëren in de hoogte van uw pensioen. Zie Hoofdstuk 4.4 [U wilt tijdelijk meer of minder pensioen.](#)

3 U bouwt geen pensioen meer bij ons op U bent gewezen deelnemer

Bouwt u geen pensioen meer bij ons op? Dan blijft het pensioen dat u heeft opgebouwd gewoon staan. In dit hoofdstuk staat welke regels voor u gelden als u gewezen deelnemer bent.

- 3.1 [Uw deelname stopt. Waar heeft u nog recht op en welke keuzes kunt u maken?](#)
- 3.2 [U heeft een partner](#)
- 3.3 [U heeft kinderen jonger dan 25 jaar](#)
- 3.4 [U wordt ziek](#)
- 3.5 [U en uw partner gaan uit elkaar](#)
- 3.6 [U overlijdt, uw partner of ex-partner overlijdt of uw kind overlijdt](#)
- 3.7 [Uw keuzes als u met pensioen gaat](#)

3.1 Uw deelname stopt

Waar heeft u nog recht op en welke keuzes kunt u maken?

Wanneer stopt u met pensioen opbouwen bij PPF APG?

In de volgende situaties stopt u met pensioen opbouwen bij PPF APG:

- u stopt met werken bij een PPF APG-werkgever;
- u stopt met vrijwillig pensioen opbouwen bij PPF APG.
- uw (Gedeeltelijke) doorbetaling van uw premie voor pensioenopbouw als gevolg van arbeidsongeschiktheid stopt.

Wat gebeurt er met het pensioen dat u al heeft opgebouwd?

Stopt u met pensioen opbouwen bij PPF APG? Dan blijft uw pensioenvermogen bij ons staan. Er wordt geen nieuwe premie meer ingelegd in uw pensioenvermogen. Iedere maand ontvangt u rendement over uw pensioenvermogen. Meer hierover leest u in Hoofdstuk 6.1.6.

Let op: overlijdt u voordat u met pensioen gaat? Dan is het afhankelijk van uw situatie of uw partner partnerpensioen krijgt en uw kinderen wezenpensioen. In [Hoofdstuk 3.2](#) en [Hoofdstuk 3.3](#) leest u meer informatie. U kunt ervoor kiezen om de dekking van het partnerpensioen vrijwillig voort te zetten. In Hoofdstuk 2.8 [U krijgt ontslag of u neemt ontslag](#) leest u meer informatie.

Let op: Stopt uw deelname en bedraagt uw ouderdomspensioen niet meer dan € 2,- bruto per jaar, dan vervalt uw pensioen. Dit is wettelijk verplicht.

Welke keuzes kunt u maken?

Stopt u met pensioen opbouwen bij PPF APG? Dan kunt u de volgende keuzes maken:

- Als de hoogte van uw pensioen € 613,52 of meer bruto per jaar is, kunt u uw pensioen van PPF meenemen naar een ander pensioenfonds. In hoofdstuk 8 Waardeoverdracht leest u hierover meer.
- U kunt bij ons pensioen blijven opbouwen. En u kunt ervoor kiezen om de dekking van het partnerpensioen en wezenpensioen vrijwillig voort te zetten. In hoofdstuk 2.8 [U wordt ontslagen of u neemt ontslag](#) leest u hierover meer.

Let op: Als de hoogte van uw pensioen minder is dan € 613,52 maar meer dan € 2,- bruto per jaar dan draagt PPF APG uw pensioen automatisch over naar de pensioenuitvoerder waar u pensioen opbouwt. U hoeft hier zelf niets voor te doen. Is uw pensioen maximaal € 2 bruto per jaar? Dan vervalt uw pensioen bij ons. Dat is wettelijk verplicht.

3.2 U heeft een partner

Hieronder leest u in welke situatie uw partner partnerpensioen krijgt als u overlijdt voordat u met pensioen gaat.

In Hoofdstuk 2.2 [U heeft een partner](#) leest u wat u moet doen om uw partner aan te melden.

Heeft uw partner recht op partnerpensioen als u overlijdt voordat u met pensioen gaat?

Uw partner heeft recht op partnerpensioen in de volgende situaties:

- U overlijdt binnen 3 maanden nadat de deelname aan onze pensioenregeling is gestopt. En u werkt op het moment van overlijden niet bij een andere werkgever of uw ouderdompensioen is nog niet ingegaan.
- U overlijdt tijdens de periode waarin u een werkloosheidsuitkering krijgt of een uitkering op grond van de Ziektewet krijgt. Één van de hieronder genoemde situaties is op u van toepassing toen de pensioenopbouw bij ons stopte:
 - u kreeg meteen recht op een werkloosheidsuitkering, waarbij de omvang van de dekking afhankelijk is van het deel waarvoor u werkloos bent;
 - u kreeg meteen recht op een werkloosheidsuitkering, direct gevolgd door een uitkering op grond van de Ziektewet;
 - u kreeg meteen recht op een werkloosheidsuitkering, direct gevolgd door een uitkering op grond van de Ziektewet die direct werd gevolgd door een werkloosheidsuitkering, waarbij de omvang van de dekking afhankelijk is van het deel waarvoor u werkloos bent;
 - u kreeg meteen recht op een uitkering op grond van de Ziektewet;
 - u kreeg meteen recht op een uitkering op grond van de Ziektewet, direct gevolgd door een werkloosheidsuitkering, waarbij de omvang van de dekking afhankelijk is van het deel waarvoor u werkloos bent.
- U overlijdt tijdens de periode dat u vrijwillig bij ons pensioen opbouwt of de dekking van het partnerpensioen en wezenpensioen vrijwillig voortzet (zie Hoofdstuk 2.8).
- U heeft vóór 2025 pensioen bij ons opgebouwd. In dat geval heeft uw partner mogelijk recht op partnerpensioen. In bijlage 3 leest u hier mee over.

Let op: overlijdt u later dan de hierboven genoemde periodes?

Dan heeft uw partner alleen recht op partnerpensioen als u ervoor heeft gekozen om uw pensioen of alleen de dekking van het partnerpensioen vrijwillig voort te zetten. Dit geldt ook voor het recht op wezenpensioen voor uw kinderen. U ontvangt nadat uw deelname aan onze pensioenregeling is gestopt een brief van ons. Wilt u de dekking van het partnerpensioen vrijwillig voortzetten? Dan moet u dit binnen 6 weken na ontvangst van die brief aan ons doorgeven. Houd u rekening met de volgende voorwaarden:

- Het gaat om partnerpensioen voor uw partner als u overlijdt voordat u met pensioen gaat.

- Voor de vrijwillige voortzetting van de dekking van het partnerpensioen halen wij elke maand een stukje uit uw persoonlijke pensioenvermogen. Uw pensioen wordt daardoor lager. Wij informeren u jaarlijks over wat dit voor uw pensioen betekent.
- Door de dekking van het partnerpensioen vrijwillig voort te zetten krijgt uw partner na uw overlijden recht op een partnerpensioen.
- Het is niet mogelijk om de dekking van het partnerpensioen vrijwillig voort te zetten als uw ouderdompensioen op jaarbasis op uw AOW-leeftijd minder wordt dan € 613,52.
- De premie voor vrijwillige voortzetting van de dekking voor het partner- en wezenpensioen is afhankelijk van uw leeftijd. Deze leeftijdsafhankelijke risicopremies zijn in bijlage 2 opgenomen in een tabel. In [Mijn PPF APG](#) ziet u wat dit voor u betekent.

3.3 U heeft kinderen jonger dan 25 jaar

Uw kinderen hebben recht op wezenpensioen in de volgende situaties:

- U overlijdt binnen 3 maanden nadat de deelname aan onze pensioenregeling is gestopt. En u werkt op het moment van overlijden niet bij een andere werkgever of uw ouderdomspensioen is nog niet ingegaan.
- U overlijdt tijdens de periode waarin u een werkloosheidsuitkering krijgt of een uitkering op grond van de Ziektewet krijgt. Één één van de hieronder genoemde situaties is op u van toepassing toen de pensioenopbouw bij ons stopte:
 - u kreeg meteen recht op een werkloosheidsuitkering, waarbij de omvang van de dekking afhankelijk is van het deel waarvoor werkloos bent;
 - u kreeg meteen recht op een werkloosheidsuitkering, direct gevolgd door een uitkering op grond van de Ziektewet;
 - u kreeg meteen recht op een werkloosheidsuitkering, direct gevolgd door een uitkering op grond van de Ziektewet die direct werd gevolgd door een werkloosheidsuitkering, waarbij de omvang van de dekking afhankelijk is van het deel waarvoor werkloos bent;
 - u kreeg meteen recht op een uitkering op grond van de Ziektewet;
 - u kreeg meteen recht op een uitkering op grond van de Ziektewet, direct gevolgd door een werkloosheidsuitkering, waarbij de omvang van de dekking afhankelijk is van het deel waarvoor werkloos bent.
- U overlijdt tijdens de periode dat u vrijwillig bij ons pensioen opbouwt of de dekking van het partnerpensioen en wezenpensioen vrijwillig voortzet (zie Hoofdstuk 2.8)
- U heeft vóór 2025 pensioen bij ons opgebouwd. In dat geval hebben uw kinderen mogelijk recht op wezenpensioen. In bijlage 3 leest u hier mee over.

In [Mijn PPF APG](#) ziet u hoeveel wezenpensioen uw kinderen krijgen als u overlijdt.

Wat moet u doen als u kinderen krijgt?

Als u kinderen krijgt nadat u gestopt bent met werken bij een PPF APG-werkgever, dan hoeft u dit niet aan ons door te geven. Deze gegevens krijgen wij namelijk van uw gemeente.

Meer informatie

Meer informatie over wezenpensioen leest u hier:

- In Hoofdstuk 3.3 [U heeft kinderen jonger dan 25 jaar](#) leest u welke kinderen wezenpensioen krijgen.
- In Hoofdstuk 3.6 [U overlijdt, uw partner of ex-partner overlijdt of uw kind overlijdt](#), leest u wanneer uw kinderen wezenpensioen krijgen.
- In Hoofdstuk 6.2 [Het partnerpensioen en wezenpensioen](#) leest u hoeveel wezenpensioen uw kinderen krijgen.

3.4 U wordt ziek

Bent u ziek geworden toen u nog bij uw PPF APG-werkgever werkte? En heeft u na 2 jaar ziekte recht op een WIA-uitkering? Dan kan u recht hebben op het volgende:

1. (Gedeeltelijk) doorbetaling van uw premie voor pensioenopbouw.
2. Arbeidsongeschiktheidspensioen.

Hieronder leggen we uit onder welke voorwaarden u hier recht op heeft.

1. (Gedeeltelijk) doorbetaling van uw premie voor pensioenopbouw

Uw premie voor pensioenopbouw blijft (gedeeltelijk) doorbetaald worden vanaf het moment dat u recht krijgt op een WIA uitkering als de volgende situaties voor u gelden:

1. u was nog niet arbeidsongeschikt toen u bij uw PPF APG-werkgever ging werken en deelnemer werd aan onze pensioenregeling;
2. u bent ziek geworden toen u nog bij uw PPF APG-werkgever werkte en nog deelnemer was aan onze pensioenregeling.

Let op: u moet het door laten lopen van de gedeeltelijke pensioenopbouw bij ons aanvragen (zie Hoofdstuk 10 [Informatie die u aan ons moet doorgeven en informatie die u van ons krijgt](#))

Hoeveel pensioen bouw ik op tijdens mijn arbeidsongeschiktheid?

Uw pensioenopbouw loopt over het arbeidsongeschikte deel door. Dat gebeurt op basis van uw pensioengevend inkomen voorafgaand aan uw 1e ziektedag. Hierbij houden wij ook rekening met uw deeltijdpercentage op dat moment. Uw pensioengevend inkomen verhogen we jaarlijks. Dit doen we de eerste keer met de loonindex die van toepassing was in de 2 jaar vanaf uw 1e ziektedag en daarna jaarlijks met de loonindex die van toepassing was in het afgelopen jaar.

Uw pensioenopbouw hangt af van de mate van uw arbeidsongeschiktheid die door het UWV wordt vastgesteld. In de tabel hieronder kunt u zien hoeveel pensioen u opbouwt. Voor de vaststelling van het partnerpensioen en wezenpensioen sluiten wij ook aan bij deze tabel.

Mate van arbeidsongeschiktheid?	Hoeveel pensioen bouwt u op?
80% of meer (WAO + WGA + IVA)	100%
65% - 80%(WAO + WGA)	72,5%
55% - 65%(WAO + WGA)	60%
45% - 55%(WAO + WGA)	50%
35% - 45% (WAO + WGA)	40%
25% - 35% (WAO)	30%
15% - 25% (WAO)	20%

Bij de voortzetting van uw pensioenopbouw houden wij rekening met het gemiddelde premiepercentage voor ouderdomspensioen van het betreffende kalenderjaar.

Let op: eindigt het recht op uw WIA- of WAO-uitkering?

Dan stoppen we met pensioen opbouwen voor het deel dat u arbeidsongeschikt was.

2. Arbeidsongeschiktheidspensioen

Bent u ziek geworden toen u nog bij uw PPF APG-werkgever werkte en was u nog niet arbeidsongeschikt op het moment dat u bent gaan werken voor APG? En heeft u na 2 jaar ziekte recht op een WIA-uitkering? Dan heeft u recht op arbeidsongeschiktheidspensioen.

Hoe hoog is uw arbeidsongeschiktheidspensioen?

In Hoofdstuk 6.3 [Arbeidsongeschiktheidspensioen](#) ziet u hoe we het arbeidsongeschiktheidspensioen berekenen.

Hoe lang krijgt u een arbeidsongeschiktheidspensioen van PPF?

Uw arbeidsongeschiktheidspensioen begint op het moment dat u recht heeft op een WIA-uitkering, maar niet eerder dan na 104 weken ziekte. We betalen deze uitkering in de 2e helft van de maand. De uitkering stopt op het moment dat uw recht op de WIA-uitkering stopt of als uw arbeidsongeschiktheidspercentage zakt onder de 35% en uiterlijk op het bereiken van de AOW-datum. Uw arbeidsongeschiktheidspensioen stopt ook als u overlijdt en stopt in dat geval op de laatste dag van de maand waarin u overlijdt.

3.5 U en uw partner gaan uit elkaar

Stopt uw partnerrelatie? Dan heeft dit gevolgen voor uw pensioen bij PPF APG. Hieronder staat wat er gebeurt met:

- uw ouderdomspensioen;
- partnerpensioen; en
- wezenpensioen.

Uw ouderdomspensioen

Wat gebeurt er met uw ouderdomspensioen als uw partnerrelatie stopt?

Als u en uw partner een geregistreerd partnerschap stoppen, gaan echtscheiden of gaan scheiden van tafel en bed zie Hoofdstuk 2.5 [U en uw partner gaan uit elkaar](#).

Woonde u samen, maar was u niet getrouwd en had u geen geregistreerd partnerschap? Dan heeft het stoppen van uw partnerrelatie geen gevolgen voor uw ouderdomspensioen.

Partnerpensioen

Wat gebeurt er met het partnerpensioen als uw partnerrelatie stopt?

In Hoofdstuk 3.2 leest u of uw partner partnerpensioen krijgt als u overlijdt. Gaan u en uw partner uit elkaar? Dan krijgt uw partner geen partnerpensioen wanneer u overlijdt.

Let op: Bouwde u vóór 2025 pensioen bij ons op?

Dan gelden aanvullende regels voor het partnerpensioen voor uw ex-partner. Meer hierover leest u in Bijlage 3.

Wezenpensioen

Wat gebeurt er met het wezenpensioen als uw partnerrelatie stopt?

Dan verandert het wezenpensioen niet. Of uw kinderen wezenpensioen krijgen, leest u in Hoofdstuk 3.3.

3.6 U overlijdt, uw partner of uw ex-partner overlijdt of uw kind overlijdt

Wat gebeurt er in de volgende situaties?

- U overlijdt en u heeft een partner en/of kinderen jonger dan 25 jaar.
- U overlijdt en u heeft géén partner en/of kinderen jonger dan 25 jaar.
- Uw partner of uw ex-partner overlijdt.
- Uw kind overlijdt.

U overlijdt en u heeft een partner en/of kinderen jonger dan 25 jaar

Dan is het van uw persoonlijke situatie afhankelijk of uw partner partnerpensioen krijgt en uw kinderen wezenpensioen:

- in Hoofdstuk 3.2 leest u (U heeft een partner) of uw [partner](#) partnerpensioen krijgt; en
- in Hoofdstuk 3.3 leest u (U heeft kinderen jonger dan 25 jaar) of uw [kinderen](#) wezenpensioen krijgen.

Let op:

Uw ex-partner krijgt geen partnerpensioen als u overlijdt. Als u vóór 2025 pensioen bij ons heeft opgebouwd krijgt uw ex-partner mogelijk wel partnerpensioen als u overlijdt. Meer hierover leest u in Bijlage 3.

U overlijdt en u heeft géén partner en/of kinderen jonger dan 25 jaar

Heeft u geen partner en/of kinderen als u overlijdt?

Dan wordt er geen pensioen uitgekeerd, ook niet aan uw eventuele erfgenamen.

Uw partner of ex-partner overlijdt voordat u overlijdt

Wat gebeurt er met uw ouderdompensioen als uw partner overlijdt?

Als uw partner overlijdt, dan wijzigt er niets in uw ouderdompensioen.

Wat gebeurt er met het partnerpensioen als uw partner overlijdt?

Als uw partner overlijdt, is het partnerpensioen bestemd voor een eventuele nieuwe partner als u overlijdt. Dat geldt alleen indien uw partner partnerpensioen krijgt als u overlijdt (Hoofdstuk 4.2).

Wat gebeurt er met uw ouderdomspensioen als uw ex-partner overlijdt?

Overlijdt uw ex-partner? Was u gehuwd of had u een geregistreerd partnerschap? Dan hangt het ervan af wat u heeft afgesproken bij uw (echt)[scheiding](#) (zie Hoofdstuk 3.5 U en uw partner gaan uit elkaar).

Wat gebeurt er met het partnerpensioen als uw ex-partner overlijdt?

Het overlijden van uw ex-partner heeft geen gevolgen voor de hoogte van het partnerpensioen.

Let op: Bouwde u vóór 2025 partnerpensioen bij ons op?

Dan gelden aanvullende regels voor het partnerpensioen voor uw (ex-)partner. Meer hierover leest u in Bijlage 3.

Uw kind overlijdt

Wat gebeurt er met uw ouderdoms- en partnerpensioen als uw kind overlijdt?

Als uw kind overlijdt, dan verandert er aan uw ouderdoms- en partnerpensioen niets.

3.7 Uw keuzes als u met pensioen gaat

Welke keuzes kunt u maken als u met pensioen gaat?

U kunt vanaf 10 jaar voor uw AOW-leeftijd een aantal keuzes maken:

- Zie Hoofdstuk 4.2 [U wilt eerder of later met pensioen dan op de datum waarop u AOW krijgt. Of u wilt gedeeltelijk met pensioen.](#)
- Zie Hoofdstuk 4.3 [U wilt het partnerpensioen regelen](#)
- Zie Hoofdstuk 4.4 [U wilt tijdelijk meer of minder pensioen.](#)

4 Uw keuzes als u met pensioen gaat

Als u met pensioen gaat, kunt u een aantal keuzes maken. U kunt deze keuzes ook combineren.

Uw keuzes en de volgorde die wij aanhouden

4.1 [U wilt met pensioen op het moment dat u AOW krijgt](#)

4.2 [U wilt eerder of later met pensioen dan op de datum waarop u AOW krijgt. Of u wilt gedeeltelijk met pensioen](#)

4.3 [U wilt het partnerpensioen regelen](#)

4.4 [U wilt tijdelijk meer of minder pensioen](#)

Let op: de keuze die u maakt kunt u niet meer terugdraaien.

Let op: als u met pensioen gaat en een partner heeft, gaan wij er standaard van uit dat u een deel van uw persoonlijk pensioenvermogen inzet voor partnerpensioen voor uw partner als u overlijdt. Meer hierover leest u in Hoofdstuk 4.3.

Eerder stoppen of juist langer doorwerken? Meer pensioen nu of juist later? Er is meer mogelijk dan u denkt. Welke keuzes u kunt maken, hangt af van uw situatie op het moment dat u met pensioen gaat. Bekijk welke keuzes u heeft.

U kunt....

Uw situatie	Met pensioen voor uw AOW-ift*	Met pensioen op uw AOW-ift*	Met pensioen na uw AOW-ift*	Eerst een hoger of lager pensioen	Gedeeltelijk met pensioen	Ouderdompensioen ruilen voor partnerpensioen
U werkt bij een PPF APG-werkgever	✓	✓	✓	✓	✓	✓
U heeft recht op premievrije deelneming**		✓	✓	✓	–	✓
U bouwt vrijwillig pensioen bij ons op (zie Hoofdstuk 2.10)	✓	✓	✓	✓	✓	✓
U bouwt geen pensioen meer bij ons op (gewezen deelnemer)	✓	✓	✓	✓	✓	✓

*AOW-ift = AOW-leeftijd

**Voor het deel dat u eventueel nog werkt gelden de keuzes genoemd in de eerste rij

4.1 U wilt met pensioen op het moment dat u AOW krijgt

Wat moet u doen om pensioen te krijgen?

Via [Mijn PPF APG](#) vraagt u uw pensioen bij ons aan. Dit kan vanaf 9 maanden voordat u uw AOW-leeftijd bereikt. U kunt het pensioen alleen laten ingaan op een datum die in de toekomst ligt. Om uw pensioen op uw AOW-leeftijd te laten ingaan moet u het pensioen daarom vóór die datum bij PPF APG aanvragen.

U kunt het aanvraagformulier voor uw pensioen ook telefonisch aanvragen bij ons klantteam via <https://www.ppf-apg.nl/contact>.

Wanneer krijgt u uw pensioen?

U krijgt uw pensioen vanaf de dag waarop u uw AOW-leeftijd bereikt. Wij betalen uw pensioen in de tweede helft van iedere maand. Wij betalen dit uit tot en met de laatste dag van de maand waarin u overlijdt.

Let op: als u er niet voor kiest om ouderdomspensioen te ruilen voor partnerpensioen, krijgt uw partner geen partnerpensioen na uw overlijden. Meer hierover leest u in Hoofdstuk 4.3.

4.2 U wilt eerder of later met pensioen dan op de datum waarop u AOW krijgt. Of u wilt gedeeltelijk met pensioen.

U kunt kiezen wanneer u met pensioen wilt gaan:

- U wilt vóór uw AOW-leeftijd met pensioen.
- U wilt na uw AOW-leeftijd met pensioen.
- U wilt gedeeltelijk met pensioen.

U wilt vóór uw AOW-leeftijd met pensioen

Wilt u met pensioen voordat u AOW krijgt? Hieronder leest u wat de regels hiervoor zijn.

Wat zijn de regels?

Wilt u met pensioen voordat u AOW krijgt? Dan zijn dit de regels:

- U kunt met pensioen vanaf 10 jaar voordat u de AOW-leeftijd bereikt. Het pensioen gaat dan in op de eerste dag van de maand waarin u uw pensioen wilt laten ingaan.
- Wij betalen het pensioen in de 2^e helft van iedere maand aan u uit.
- U kunt er gelijktijdig voor kiezen om uw pensioen in hoogte te laten variëren. U kunt er bijvoorbeeld voor kiezen dat u tót aan de datum waarop u AOW krijgt een [hoger](#) (zie Hoofdstuk 4.4 U wilt meer of minder pensioen) pensioen van ons krijgt. En dat u ná de datum waarop u AOW krijgt een [lager](#) pensioen van ons krijgt. In [Mijn PPF APG](#) ziet u wat dit voor u betekent. Hieronder staat een voorbeeld.
- Uw pensioen mag door de eerdere ingang niet lager zijn dan € 613,52 bruto per jaar.

Voorbeeld

U heeft ervoor gekozen om op uw 63ste jaar met pensioen te gaan. U krijgt op uw 67ste jaar AOW van de overheid. U wilt daarom van uw 63ste jaar tot aan uw 67ste jaar een hoger PPF APG-pensioen ontvangen. Als u AOW krijgt, wilt u een wat lager pensioen van ons krijgen. Zo blijven na uw 63ste jaar uw inkomsten uit pensioen en AOW gelijk.

U krijgt salaris	U krijgt hier een hoger PPF APG-pensioen: € 1750,-	U krijgt hier een lager PPF APG-pensioen: € 1000,-
		U krijgt AOW: € 750,-
U gaat op uw 63ste jaar met pensioen	U krijgt AOW op uw 67ste ^e	

Let op: uw persoonlijke AOW-leeftijd hangt af van de datum waarop u bent geboren.

Wat moet u doen als u eerder met pensioen wilt gaan?

U kunt via [Mijn PPF APG](#) aangeven op welke datum u met pensioen wilt gaan. De datum moet in de toekomst liggen. En u moet dit uiterlijk op de laatste dag van de maand vóór de maand waarin u met pensioen wilt gaan aan ons doorgeven. U krijgt van ons een schriftelijke reactie waarin we de datum bevestigen.

Wat gebeurt er met de hoogte van uw pensioen als u eerder met pensioen gaat?

We rekenen uit hoeveel pensioen u krijgt als u eerder met pensioen gaat.

Let op: Als u eerder met pensioen gaat, krijgt u een lager pensioen dan wanneer u met pensioen gaat op het moment dat u AOW krijgt. Hierbij speelt het volgende:

- Als u eerder met pensioen gaat, ontvangt u over een langere periode pensioen. Hierdoor wordt het pensioen dat u maandelijks ontvangt, lager.
- Als u minder gaat werken of stopt met werken, dan bouwt u minder pensioen op. Hierdoor zal uw pensioen ook lager worden.

In [Mijn PPF APG](#) kunt u zelf berekenen hoeveel pensioen u krijgt als u eerder met pensioen gaat. U kunt hier ook uw pensioen aanvragen.

Wat gebeurt er met het partnerpensioen als u eerder met pensioen gaat?

Als u eerder met pensioen gaat, zijn de volgende zaken van belang:

- Uw partner krijgt alleen partnerpensioen als hij toen u met pensioen ging recht had op partnerpensioen. Uw partner krijgt dan partnerpensioen als u overlijdt. Meer hierover leest u in Hoofdstuk 4.3.
- De hoogte van het partnerpensioen wijzigt als u eerder met pensioen gaat. Meer hierover leest u in Hoofdstuk 6.2.

Wat gebeurt er met het wezenpensioen als u eerder met pensioen gaat?

De hoogte van het wezenpensioen wijzigt als u eerder met pensioen gaat. Meer hierover leest u in Hoofdstuk 6.2.

U wilt gedeeltelijk met pensioen vóór uw AOW-leeftijd

Wat zijn de regels?

- U kunt gedeeltelijk met pensioen vanaf 10 jaar voordat u de AOW-leeftijd bereikt. Het pensioen gaat dan in op de eerste dag van de maand waarin u uw pensioen wilt laten ingaan.
- U kunt kiezen hoeveel u van uw totale pensioen vanaf dat moment wilt krijgen. Dit kan alleen in eenheden van 10%. U kunt maximaal 3 keer kiezen voor deeltijdpensioen. Bij de 3e keer gaat uw resterende pensioen volledig in.
- U kunt bij elk deel dat u met pensioen gaat ervoor kiezen om uw pensioen in hoogte te laten variëren of ouderdomspensioen te ruilen voor partnerpensioen. U kunt er bijvoorbeeld voor kiezen dat u tot aan de datum waarop u AOW krijgt een [hoger](#) (zie Hoofdstuk 4.4 U wilt meer of minder pensioen) pensioen van ons krijgt. En dat u na de datum waarop u AOW krijgt een [lager](#) pensioen van ons krijgt. In [Mijn PPF APG](#) ziet u hoeveel u dan krijgt.
- Uw pensioen mag door de eerdere ingang niet lager zijn dan € 613,52 bruto per jaar.

Wat gebeurt er met uw ouderdomspensioen?

We rekenen uit hoeveel pensioen u krijgt.

Let op: als u eerder met pensioen gaat, krijgt u een lager pensioen dan wanneer u met pensioen gaat op het moment dat u AOW krijgt. Hierbij speelt het volgende:

- Als u eerder met pensioen gaat, ontvangt u over een langere periode pensioen. Hierdoor wordt het pensioen dat u maandelijks ontvangt, lager.
- Als u minder gaat werken of stopt met werken, dan bouwt u minder pensioen op. Hierdoor zal uw pensioen ook lager worden.

In [Mijn PPF APG](#) kunt u zelf berekenen hoeveel pensioen u krijgt als u uw pensioen gedeeltelijk laat ingaan.

Let op:

Voor het deel dat u met pensioen gaat is er alleen partnerpensioen als u heeft gekozen voor uitruil van ouderdomspensioen in partnerpensioen (Hoofdstuk 4.3). Blijft u naast uw deeltijd pensioen nog werken bij uw werkgever? Dan blijft voor het deel dat u nog werkt recht bestaan op partnerpensioen.

U wilt na uw AOW-leeftijd met pensioen

Wilt u met pensioen nadat u AOW krijgt? Dan stelt u uw pensioen uit. Hieronder leest u welke regels hiervoor gelden.

Wat zijn de regels?

U kunt uw pensioen uitstellen tot uiterlijk 5 jaar na uw AOW-leeftijd. Uw pensioen gaat dan in op de eerste dag van de maand waarin u die leeftijd bereikt. Dit pensioen moet u zelf aanvragen. U moet ons schriftelijk of per e-mail aangeven op welke datum u met pensioen wilt gaan. Die datum moet in de toekomst liggen. En u moet dit uiterlijk op de laatste dag van de maand vóór de maand waarin u zonder uitstel met pensioen zou gaan aan ons doorgeven. In [Mijn PPF APG](#) ziet u hoeveel u dan krijgt.

Wat gebeurt er met uw pensioen?

We rekenen uit hoeveel pensioen u krijgt als u later dan uw AOW-leeftijd met pensioen gaat.

Let op: Als u later met pensioen gaat, krijgt u een hoger pensioen dan wanneer u met pensioen gaat op het moment dat u AOW krijgt. Hierbij speelt het volgende:

- Als u later met pensioen gaat, ontvangt u over een kortere periode pensioen. Hierdoor wordt het pensioen dat u maandelijks ontvangt hoger. Als u langer blijft doorwerken, dan bouwt u meer pensioen op als dat in uw cao is geregeld. Hierdoor zal uw pensioen ook hoger worden.

In [Mijn PPF APG](#) kunt u zien hoeveel pensioen u krijgt als u later dan uw AOW-leeftijd met pensioen gaat.

Wat gebeurt er met het partnerpensioen als u later met pensioen gaat?

Tot het moment waarop u met pensioen gaat, blijven de regels over het partnerpensioen voor ingang van het ouderdomspensioen op u van toepassing. Meer hierover leest u in Hoofdstuk 6.2

Wat gebeurt er met het wezenpensioen als u later met pensioen gaat?

Tot het moment waarop u met pensioen gaat, blijven de regels over het wezenpensioen voor ingang van het ouderdomspensioen op u van toepassing. Meer hierover leest u in paragraaf 6.2.

4.3 U wilt het partnerpensioen regelen

Gaat u met pensioen en heeft u een partner? In onze pensioenregeling gaan wij er standaard van uit dat u kiest voor een partnerpensioen dat 70% is van uw ouderdomspensioen als u een partner heeft. In dat geval gebruikt u een deel van uw persoonlijk pensioenvermogen om ervoor te zorgen dat uw partner partnerpensioen krijgt wanneer u overlijdt. Wilt u een lager percentage (maximaal 70%)? Dan kunt u dat aangeven als u uw pensioen bij ons aanvraagt.

Let op: kiest u ervoor om uw ouderdomspensioen eerder of later in te laten gaan?

Dan heeft dat gevolgen voor de hoogte van het partnerpensioen dat uw partner krijgt als u overlijdt nadat u met pensioen bent gegaan. Meer hierover leest u in Hoofdstuk 6.2.

In [Mijn PPF APG](#) kunt u zelf berekenen hoeveel ouderdomspensioen u kunt ruilen voor partnerpensioen en wat dit voor u en uw partner betekent.

Let op:

- U en uw partner moeten de aanvraag van het pensioen allebei ondertekenen.
- Kiezen u en uw partner niet voor partnerpensioen? Dan krijgt uw partner geen partnerpensioen wanneer u overlijdt.
- Wij leggen uw keuze voor wel of geen partnerpensioen vast als u met pensioen gaat. U kunt u dat later niet meer veranderen. Uw keuze heeft geen gevolgen voor de hoogte van wezenpensioen voor uw kinderen als u overlijdt.
- Bouwde u voor 2025 pensioen bij ons op? Dan gelden aanvullende regels voor het partnerpensioen. Meer hierover leest u in Bijlage 3.

Let op: Als u na uw pensioendatum trouwt, zich als partner registreert of gaat samenwonen dan krijgt deze partner na uw overlijden geen partnerpensioen ongeacht of u op de pensioendatum ouderdomspensioen hebt uitgeruild voor partnerpensioen. Zie Hoofdstuk 6.1 U krijgt een partner.

4.4 U wilt tijdelijk meer of minder pensioen

U kunt uw ouderdomspensioen tijdelijk verhogen of verlagen. Dit zijn de regels:

- U kunt hiervoor kiezen op het moment dat u (gedeeltelijk) met pensioen gaat.
- U heeft dan de volgende mogelijkheden:
 - Uw pensioen gaat in vóór uw AOW-leeftijd: u kunt ervoor kiezen om tot uw AOW-leeftijd een hoger pensioen te ontvangen om het ontbreken van de AOW-uitkering op te vangen. We kijken naar het hoogste en het laagste pensioen dat u kiest. Het laagste bedrag moet minimaal 75% zijn van het hoogste bedrag. Het pensioen dat we gebruiken om de AOW te overbruggen telt dan niet mee voor deze berekening. Dit bedrag is maximaal de dubbele AOW-uitkering voor een gehuwde persoon. U kunt er ook voor kiezen om tot uw AOW-leeftijd een lager bedrag te ontvangen.
 - Uw pensioen gaat in op of na uw AOW-leeftijd: u kunt ervoor kiezen om voor de periode van maximaal 10 jaar een hoog of laag pensioen te krijgen. Het laagste bedrag moet minimaal 75% zijn van het hoogste bedrag.

Let op: Als uw ouderdomspensioen (gedeeltelijk) is ingegaan, kunt u de verhoging of verlaging niet meer veranderen.

Wat gebeurt er met uw pensioen?

Kiest u ervoor om uw pensioen tijdelijk te verhogen of te verlagen? Dan berekenen we opnieuw hoe hoog uw pensioen wordt.

Wat gebeurt er met het partnerpensioen en wezenpensioen?

Het partnerpensioen en het wezenpensioen veranderen niet. Het partnerpensioen en wezenpensioen kan wel wijzigen als u er ook voor kiest uw ouderdomspensioen eerder of later te laten ingaan. Meer hierover leest u in hoofdstuk 6.2.

5. U bent met pensioen

In dit hoofdstuk leest u waar u als gepensioneerde recht op heeft.

Let op:

In uw maandelijkse pensioen zit een stukje vakantiegeld. U krijgt van ons dus geen aparte uitkering van vakantiegeld. Dat is dus anders dan toen u werkte bij een PPF APG-werkgever en u eind mei boven op uw salaris vakantiegeld ontving.

Hieronder vindt u situaties waarin u vragen over uw pensioen kunt hebben.

- 5.1 [U krijgt een partner](#)
- 5.2 [U heeft kinderen jonger dan 25 jaar](#)
- 5.3 [U en uw partner gaan uit elkaar](#)
- 5.4 [U overlijdt, uw partner overlijdt of uw ex-partner overlijdt](#)

5.1 U krijgt een partner

Bent u met pensioen en krijgt u een [partner](#)? Dan heeft uw partner geen recht op partnerpensioen.

5.2 U heeft kinderen jonger dan 25 jaar

Heeft u [kinderen](#) jonger dan 25 jaar (zie hoofdstuk 2.3 U heeft kinderen jonger dan 25 jaar)? Dan krijgen uw kinderen wezenpensioen wanneer u overlijdt. De hoogte van het wezenpensioen vindt u in [Mijn PPF APG](#). Hoe we dat berekenen vindt u in Hoofdstuk 6.2 [Het partnerpensioen en wezenpensioen](#).

Let op: Bouwde u voor 2025 wezenpensioen bij ons op?

Dan gelden aanvullende regels voor het wezenpensioen dat uw kinderen krijgen. Meer hierover leest u in Bijlage 3.

5.3 U en uw partner gaan uit elkaar

Gaan u en uw partner uit elkaar? Dan staat hieronder wat dit betekent voor:

- uw ouderdomspensioen;
- het partnerpensioen;
- het wezenpensioen.

Uw ouderdomspensioen

Wat zijn de gevolgen voor uw ouderdomspensioen als uw partnerrelatie stopt?

Ouderdomspensioen speelt alleen een rol als u op het moment dat u en uw partner uit elkaar gaan:

- getrouwd was; of
- een geregistreerd partnerschap had.

Woonde u samen, maar was u niet getrouwd en had u geen geregistreerd partnerschap? Dan heeft het stoppen van uw partnerrelatie geen invloed op uw ouderdomspensioen.

Wat gebeurt er met uw ouderdomspensioen als uw partnerrelatie stopt?

Als u en uw partner een geregistreerd partnerschap stoppen, gaan echtscheiden of gaan 'scheiden van tafel en bed' (dit is een wettelijk begrip), dan heeft uw partner recht op een deel van uw ouderdomspensioen. U kunt dit op 3 manieren regelen:

1. Uw ex-partner krijgt de helft van het ouderdomspensioen dat u tijdens dit partnerschap heeft opgebouwd (dit heet verevenen). Of een ander gedeelte als u en uw ex-partner dat afspreken. Dit moet u dan wel vastleggen in huwelijkse voorwaarden of een scheidingsconvenant.
Let op: Uw ex-partner heeft geen recht op het ouderdomspensioen dat u heeft opgebouwd voordat u ging trouwen of een geregistreerd partnerschap aanging.
2. We splitsen het pensioen. Uw ex-partner krijgt een eigen pensioen (dit heet conversie). Dit moet u dan wel vastleggen in huwelijkse voorwaarden of een scheidingsconvenant.
Let op: Als u gescheiden bent van tafel en bed kunt u uw pensioen niet splitsen.
3. U kunt ook afspreken om het pensioen niet te verdelen. Dit moet u dan wel opnemen in huwelijkse voorwaarden of een scheidingsconvenant.

Let op: U moet binnen 2 jaar na het stoppen van uw geregistreerd partnerschap of uw echtscheiding aan ons doorgeven welke keuze u samen heeft gemaakt.

Hieronder leest u wat de verschillen zijn.

	Verevenen	Conversie (splitsen)
Wat houdt het in?	U deelt uw pensioenvermogen met uw ex-partner. Dit heeft volgens de wet “verevenen”.	We splitsen uw pensioenvermogen, zodat uw ex-partner een deel van dit pensioenvermogen krijgt. Als u en uw ex-partner hiervoor kiezen, zetten we het te verevenen deel van uw pensioenvermogen om voor uw ex-partner. Uw ex-partner krijgt dan geen partnerpensioen wanneer u overlijdt.
Hoe hoog wordt het ouderdomspensioen voor uw ex-partner? Zie Hoofdstuk 6.2	In de wet staat dat als u en uw partner uit elkaar gaat u en uw ex-partner allebei de helft krijgen van het pensioenvermogen dat u tijdens uw relatie hebt opgebouwd. Maar u mag hierover samen ook andere afspraken maken over de procentuele verdeling .	Als u en uw partner uit elkaar gaan krijgt u allebei de helft van het pensioenvermogen dat u tijdens uw relatie hebt opgebouwd. Maar u mag hierover samen ook andere afspraken maken over de procentuele verdeling.
Aan wie betalen wij het ouderdomspensioen?	Als u binnen 2 jaar de verevening aanvraagt dan betalen wij het deel voor uw ex-partner aan uw ex-partner.	Wij betalen uit aan uw ex-partner. Na conversie hebt u geen verplichtingen meer naar uw ex-partner. Het overlijden van uw ex-partner heeft geen gevolgen voor uw ouderdomspensioen.
Wanneer start het ouderdomspensioen voor uw ex-partner?	Het ouderdomspensioen start nadat u en uw partner uit elkaar gaan en uw partner de pensioendatum heeft bereikt.	<ul style="list-style-type: none"> • Vanaf AOW-leeftijd van uw ex-partner, of vanaf scheidingsdatum als de scheiding na de AOW-leeftijd van uw ex-partner plaatsvindt; • Uw ex-partner kan zoals alle deelnemers dezelfde keuzes maken als hij met pensioen gaat.
Wanneer stopt het ouderdomspensioen van uw ex-partner	<ul style="list-style-type: none"> • Wanneer u overlijdt; • Wanneer uw ex-partner overlijdt; • Als u en uw ex-partner weer een partnerschap met elkaar beginnen. 	Wanneer uw ex-partner overlijdt.

U en uw ex-partner beginnen weer een partnerschap met elkaar.	Als u en uw ex-partner weer een partnerschap met elkaar beginnen, is het verevende pensioenvermogen weer voor u.	Er verandert niets. De conversie wordt dus niet teruggedraaid.
Uw ex-partner overlijdt	Als uw ex-partner overlijdt, is het verevende pensioenvermogen weer voor u.	Er verandert niets.
Uw pensioenvermogen wijzigt door toedeling van rendement	Uw pensioen is gebaseerd op uw pensioenvermogen. Het pensioenvermogen wijzigt door toedeling van rendement. Dat geldt ook voor het deel van uw pensioenvermogen dat voor uw ex-partner is bedoeld.	

Let op: Als uw pensioen onder 2 maal het wettelijke grensbedrag zit, mogen we uw pensioen niet verdelen. Over de wettelijke grens leest u meer in Hoofdstuk 7 [Wij kunnen uw pensioen in een keer betalen \(Afkopen\)](#)

U krijgt een nieuwe partner. Wat gebeurt er dan?

Uw nieuwe partner krijgt geen partnerpensioen wanneer u overlijdt.

Let op: Bouwde u voor 2025 partnerpensioen bij ons op?

Dan gelden aanvullende regels voor het partnerpensioen voor uw ex-partner. Meer hierover leest u in Bijlage 3.

Partnerpensioen

Wat gebeurt er met het partnerpensioen als uw partnerrelatie stopt?

Had uw partner toen u met pensioen ging recht op partnerpensioen (Hoofdstuk 4.3 [U wilt het partnerpensioen regelen](#))? Dan krijgt uw ex-partner partnerpensioen wanneer u overlijdt, tenzij u en uw partner ervoor hebben gekozen om het pensioen te splitsen.

Let op: Bouwde u voor 2025 pensioen bij ons op?

Dan gelden aanvullende regels voor het partnerpensioen voor uw ex-partner. Meer hierover leest u in Bijlage 3.

Wezenpensioen

Wat gebeurt er met het wezenpensioen als uw partnerrelatie stopt?

Dan verandert het wezenpensioen niet.

5.4 U overlijdt of uw partner of uw ex-partner overlijdt

Wat gebeurt er met uw pensioen in de volgende situaties?

- U overlijdt.
- Uw partner overlijdt of uw ex-partner overlijdt.
- Uw kind overlijdt.

U overlijdt

Wanneer u overlijdt, dan wordt uw ouderdomspensioen in de maand van overlijden ongewijzigd uitbetaald. Daarna stopt uw pensioen. Uw (ex)-[partner](#) (zie Hoofdstuk 2.2 U heeft een partner) en uw [kinderen](#) (zie Hoofdstuk 2.3 U heeft kinderen) kunnen dan mogelijk pensioen krijgen:

- Uw (ex-)partner kan partnerpensioen krijgen.
- Uw kinderen kunnen wezenpensioen krijgen.

Wanneer krijgt uw partner partnerpensioen?

Uw partner krijgt partnerpensioen als u ervoor koos om ouderdomspensioen te ruilen voor partnerpensioen op het moment dat u met pensioen ging. Uw partner krijgt partnerpensioen vanaf de eerste dag van de maand volgend op de maand waarin u overlijdt. Het partnerpensioen stopt op de laatste dag van de maand waarin uw partner overlijdt. Uw partner krijgt dit partnerpensioen steeds in de tweede helft van de maand.

Wanneer krijgt uw ex-partner partnerpensioen?

Koos u ervoor om ouderdomspensioen te ruilen voor partnerpensioen op het moment dat u met pensioen ging (zie Hoofdstuk 4.3)? En bent u en uw partner daarna uit elkaar gegaan? Dan krijgt uw ex-partner partnerpensioen, tenzij u en uw partner ervoor hebben gekozen om het pensioen te splitsen.

Let op: Bouwde u voor 2025 pensioen bij ons op?

Dan gelden aanvullende regels voor het partnerpensioen voor uw ex-partner. Meer hierover leest u in Bijlage 3.

Hoeveel partnerpensioen krijgt uw (ex-)partner?

Dat hangt af van de keuze die u maakte toen u met pensioen ging. Meer hierover leest u in Hoofdstuk 6.2 [Het partner- en wezenpensioen](#). De hoogte van het partnerpensioen staat in [Mijn PPF APG](#).

Uw kinderen ontvangen wezenpensioen

Als u met pensioen bent, blijven uw kinderen jonger dan 25 jaar recht houden op wezenpensioen (zie Hoofdstuk 2.9 [U overlijdt, uw partner of ex-partner overlijdt of uw kind overlijdt](#)).

Hoeveel wezenpensioen krijgen uw kinderen?

De hoogte van het wezenpensioen vindt u in [Mijn PPF APG](#). Hoe we dat berekenen vindt u in Hoofdstuk 6.2 [Het partner- en wezenpensioen](#).

Aanvragen partnerpensioen en wezenpensioen

Uw kind, uw (ex-)partner of de verzorger van uw kind moet het partnerpensioen en wezenpensioen zelf schriftelijk bij ons aanvragen.

Uw partner overlijdt of ex-partner overlijdt

Als uw (ex-) partner overlijdt nadat u met pensioen bent gegaan, heeft dat geen gevolgen voor uw ouderdompensioen. Het partnerpensioen voor uw (ex-)partner komt niet beschikbaar voor een eventuele nieuwe partner.

Uw kind overlijdt

Zie Hoofdstuk 2.9 [U overlijdt, uw partner of ex-partner overlijdt of uw kind overlijdt](#).

6. Premie en pensioenberekeningen

- 6.1 [Opbouw persoonlijk pensioenvermogen](#)
 - 6.1.1 [Uw pensioengevend inkomen](#)
 - 6.1.2 [De franchise \(het bedrag waarover u geen pensioen opbouwt\)](#)
 - 6.1.3 [Het premiepercentage](#)
 - 6.1.4 [Uw deeltijdpercentage \(in relatie tot het aantal uren dat u per week werkt\)](#)
 - 6.1.5 [Pensioenopbouw als u arbeidsongeschikt bent](#)
 - 6.1.6 [Uw pensioenvermogen](#)
 - 6.1.7 [Berekening van de hoogte van uw pensioen](#)
- 6.2 [Partnerpensioen en wezenpensioen](#)
- 6.3 [Berekening arbeidsongeschiktheidspensioen](#)
- 6.4 [Maximale bedragen voor uw pensioen](#)
- 6.5 [Hoogte premiepercentage](#)
- 6.6 [Jaarlijkse aanpassing van uw pensioen](#)
- 6.7 [Solidariteitsreserve](#)

6.1 Opbouw persoonlijk pensioenvermogen

In [Mijn PPF APG](#) ziet u hoeveel pensioen u tot nu toe heeft opgebouwd in uw persoonlijk pensioenvermogen.

Wat speelt een rol bij uw maandelijkse inleg in uw persoonlijk pensioenvermogen?

Elke maand dat u deelneemt aan de pensioenregeling van PPF APG legt u premie in en bouwt daarmee een persoonlijk pensioenvermogen op. De maandelijkse inleg berekenen we als volgt:

[Pensioengrondslag](#) ([Uw pensioengevend inkomen](#) $-/-$ [de maandfranchise](#)) x [premiepercentage voor pensioenopbouw](#)

De volgende onderdelen spelen hierbij een rol:

- 6.1.1 [Uw pensioengevend inkomen](#)
- 6.1.2 [De franchise \(het bedrag waarover u geen pensioen opbouwt\)](#)
- 6.1.3 [Het premiepercentage](#)
- 6.1.4 [Uw deeltijdpercentage](#)
- 6.1.5 [Pensioenopbouw als u arbeidsongeschikt bent](#)
- 6.1.6 [Uw persoonlijk pensioenvermogen](#)
- 6.1.7 [Berekening van de hoogte van uw ouderdomspensioen](#)

Deze onderdelen lichten we hierna toe.

6.1.1 Uw pensioengevend inkomen

Uw pensioengevend inkomen stellen we elke maand vast. Het pensioengevend inkomen is het inkomen waarover per maand opbouw in uw persoonlijk pensioenvermogen plaatsvindt.

Hoe berekenen we uw pensioengevend inkomen?

Uw pensioengevend inkomen wordt iedere maand afgeleid van het vaste bruto-maandsalaris in de desbetreffende maand (inclusief – voor zover van toepassing – de persoonlijke toeslag en/of toeslag als gevolg van demotie als bedoeld in de CAO APG) verhoogd met:

- a. de vakantietoeslag toegekend in de maand (reservering);
- b. de eindejaarsuitkering toegekend in de maand (reservering);
- c. de variabele inkomensbestanddelen, die aan de deelnemer in de betreffende maand toegekend zijn; en
- d. de eventuele in de CAO APG overeengekomen eenmalige uitkeringen, die aan de deelnemer in de betreffende maand toegekend zijn (exclusief een jubileumgratificatie).

Voor de componenten c. en d. is het daarbij voor aangesloten werkgevers ook toegestaan om uit te gaan van een twaalfde van de variabele inkomensbestanddelen respectievelijk een twaalfde van de eventuele in de CAO APG overeengekomen eenmalige uitkeringen, die de deelnemer in het voorgaande kalenderjaar heeft genoten. Bij deeltijdwerken en bij een onvolledige maand (bijvoorbeeld vanwege in- of uitdiensttreding in de loop van een maand) worden onder punt c. en d. genoemde componenten verminderd op basis van uw deeltijdfactor en/of de kortere arbeidsduur in een maand. De groepsmaatschappijen van APG Groep N.V maken gebruik van deze mogelijkheid. De andere aangesloten werkgevers hebben er voor gekozen om hier geen gebruik van te maken.

De volgende loonbestanddelen zijn geen onderdeel van het pensioengevend inkomen:

- a. vergoedingen voor overwerk;
- b. de eventuele werkgeversbijdrage in de vitaliteitsregeling als bedoeld in de op de deelnemer van toepassing zijnde arbeidsovereenkomst;
- c. de arbeidsmarkttoeslag als bedoeld in de op de deelnemer van toepassing zijnde arbeidsovereenkomst;
- d. het eventuele zakelijke dan wel privé-gebruik van een dienstauto;
- e. de eventuele compensatie voor aftopping van het pensioengevend jaarinkomen.

Voor de risicodekkingen voor overlijden en arbeidsongeschiktheid geldt dat bij de berekening van het pensioengevend inkomen voor de variabele inkomensbestanddelen te allen tijde wordt uitgegaan van een twaalfde van de toegekende variabele inkomensbestanddelen over het voorgaande kalenderjaar.

Voor de opbouw van uw ouderdomspensioen, de risicodekkingen voor overlijden en de hoogte van het partner- en wezenpensioen bij overlijden voordat u met pensioen gaat geldt een maximum pensioengevend inkomen van € 137.800 (2025) op jaarbasis (zie Hoofdstuk 6.4 [Maximale bedragen](#))

[voor uw pensioen?](#)). Dit volgt uit de Wet op de loonbelasting 1964. Om te kijken of uw pensioengevend inkomen niet boven het maximale bedrag uitkomt, delen we dit bedrag door 12. Dit maximum pensioengevend inkomen is niet van toepassing op het te hanteren WIA-jaarloon bij de vaststelling van het arbeidsongeschiktheidspensioen (zie Hoofdstuk 6.3 [Berekening arbeidsongeschiktheidspensioen](#)).

Hoe hoog is uw pensioengevend inkomen als u ziek bent of verlof heeft

Bent u ziek? Of heeft u verlof? Dan berekenen uw pensioen met het pensioengevend inkomen dat u had voordat u ziek werd of met verlof ging. Zie ook hoofdstuk 2.4 U wordt ziek en hoofdstuk 2.7 [U heeft verlof](#).

6.1.2 De franchise (het bedrag waarover u geen pensioen opbouwt)

Bij de pensioenopbouw houden we er rekening mee dat iedereen AOW gaat ontvangen. Een deel van uw inkomen nemen we daarom niet mee bij de berekening van uw pensioen. Dit gedeelte heet de franchise, dit is het bedrag waarover u geen pensioen opbouwt.

Hoogte franchise (het bedrag waarover u geen pensioen opbouwt omdat u AOW krijgt)

De franchise bedraagt € 18.475 (2025) op jaarbasis. Voor uw maandelijkse pensioenopbouw delen we deze franchise door 12. Dit is de maandfranchise.

Voor de berekening van de pensioengrondslag trekken we de maandfranchise van uw [pensioengevend inkomen](#) af (zie Hoofdstuk 6.1.1 Uw pensioengevend inkomen).

Werkt u in deeltijd of bijvoorbeeld voor een kortere periode vanwege in- of uitdiensttreding in de loop van een maand? Dan wordt de franchise verminderd op basis van uw deeltijdfactor en/of de kortere arbeidsduur in een maand.

Kan de hoogte van de franchise veranderen?

PPF APG past jaarlijks de hoogte van de franchise op 1 januari aan. Hierbij wordt aangesloten bij de minimale wettelijke franchise.

Let op: de franchise hoeft niet gelijk te zijn aan de hoogte van uw AOW.

6.1.3 Het premiepercentage

Uw werkgever betaalt maandelijks premie aan PPF APG zolang u in dienst bent. Uw werkgever houdt uw deel van de premie in op uw salaris.

De premie voor uw pensioen bestaat uit een aantal onderdelen. Een deel van de premie wordt elke maand toegevoegd aan uw pensioenkapitaal. Dit noemen we het premiepercentage voor pensioenopbouw. Daarnaast gebruiken we een deel van de premie voor risicodekkingen voor overlijden voordat u met pensioen gaat (zie Hoofdstuk 2.9 U overlijdt, uw partner of ex-partner overlijdt of uw kind overlijdt) en arbeidsongeschiktheid. Tot slot gebruiken we een deel van de premie voor de kosten die gemaakt worden voor de uitvoering van de pensioenregeling.

Wat is de hoogte van de premie voor mijn pensioen?

Het premiepercentage voor pensioenopbouw (dat wordt ingelegd in het persoonlijk pensioenvermogen) bedraagt in 2025 23,08% van de pensioengrondslag. De premie die de werkgever maandelijks aan PPF APG betaalt is hoger (op fondsniveau 27% van de pensioengrondslag), omdat daarin ook onderdelen zitten voor risicodekkingen voor overlijden en arbeidsongeschiktheid, en een onderdeel voor kosten. Deze onderdelen worden niet ingelegd in uw persoonlijk pensioenvermogen.

In de volgende tabel is per premiesoort aangegeven over welke grondslag deze wordt vastgesteld.

Premiecomponent	Premiepercentage	Premiegrondslag
Pensioenopbouw	23,08%	Pensioengrondslag
Risicodekking premievrije voortzetting tijdens arbeidsongeschiktheid (PVAO)	0,93%	Pensioengrondslag
Risicodekking partner- en wezenpensioen bij overlijden voor pensionering	0,88%	Pensioengevend inkomen - gemaximeerd
Risicodekking arbeidsongeschiktheidspensioen (tot en met maximum WIA-maandloon) (AOP basis)	0,26%	Pensioengevend inkomen tot en met maximum WIA-maandloon (per 1 januari)
Risicodekking arbeidsongeschiktheidspensioen (vanaf maximum WIA-maandloon) (AOP excedent)	0,90%	Pensioengevend inkomen vanaf maximum WIA-maandloon (per 1 januari) – ongemaximeerd
Uitvoeringskosten	1,28%	Pensioengrondslag

De premievaststelling is uitgewerkt voor 2 voorbeelddeelnemers.

Premiesamenstelling voorbeelddeelnemer 1

- Stel het pensioengevend inkomen in een maand is € 4.000 en het deeltijdpercentage is 100%.
- De franchise op jaarbasis is € 18.475. Gedeeld door 12 is dit € 1.540. De pensioengrondslag voor voorbeelddeelnemer 1 is in deze maand dus € 2.460 (€ 4.000 -/- € 1.540).
- Het maximum WIA-maandloon per 1 januari is € 6.322.

Premiecomponent	Berekening	Premiebedrag
Pensioenopbouw	23,08% x € 2.460	€ 568
Risicodekking PVAO	0,93% x € 2.460	€ 23
Risicodekking overlijden	0,88% x € 4.000	€ 35
Risicodekking AOP basis	0,26% x € 4.000	€ 10
Risicodekking AOP excedent	n.v.t.	n.v.t.
Uitvoeringskosten	1,28% x € 2.460	€ 32
Totaal maand		€ 668

De totale premie voor deze maand is € 668. Dat is 27,2% van de pensioengrondslag.

Premiesamenstelling voorbeelddeelnemer 2

- Stel het pensioengevend inkomen in een maand is € 7.000 en het deeltijdpercentage is 100%.
- De franchise op jaarbasis is € 18.475. Gedeeld door 12 is dit € 1.540. De pensioengrondslag voor voorbeelddeelnemer 2 is in deze maand dus € 5.460 (€ 7.000 -/- € 1.540).
- Het maximum WIA-maandloon per 1 januari is € 6.322.

Premiecomponent	Berekening	Premiebedrag
Pensioenopbouw	23,08% x € 5.460	€ 1.260
Risicodekking PVAO	0,93% x € 5.460	€ 51
Risicodekking overlijden	0,88% x € 7.000	€ 62
Risicodekking AOP basis	0,26% x € 6.322	€ 16
Risicodekking AOP excedent	0,90% x (€ 7.000 -/- € 6.322)	€ 6
Uitvoeringskosten	1,28% x € 5.460	€ 70
Totaal maand		€ 1.465

De totale premie voor deze maand is € 1.465. Dat is 26,8% van de pensioengrondslag.

6.1.4 Uw deeltijdpercentage

Werkt u in deeltijd? Dan houden we rekening met uw deeltijdpercentage. In het rekenvoorbeeld hieronder staat hoe we dat doen.

Rekenvoorbeeld

- Een volledige werkweek bij uw PPF APG-werkgever is bijvoorbeeld 36 uur.
- Uw deeltijdpercentage is 50%, u werkt 18 uur.
- Uw (parttime) pensioengevend inkomen is € 2.000 bruto per maand.
- Uw franchise in een maand bij een deeltijdpercentage van 50% is € 18.475/12 x 50% = € 769,79 per maand.
- U bouwt pensioen op over € 2.000 - € 769,79 = € 1.230,21 per maand

6.1.5 Pensioenopbouw als u arbeidsongeschikt bent

Wat als u arbeidsongeschiktheid bent?

Dan bouwt u mogelijk nog (gedeeltelijk) pensioen bij ons op. Meer hierover leest u in Hoofdstuk 2.4. Hoeveel pensioen u opbouwt is afhankelijk van hoeveel procent u arbeidsongeschikt bent.

Mate van arbeidsongeschiktheid?	Hoeveel pensioen bouwt u op?
80% of meer (WAO + WGA + IVA)	100%
65% - 80%(WAO + WGA)	72,5%
55% - 65%(WAO + WGA)	60%
45% - 55%(WAO + WGA)	50%
35% - 45% (WAO + WGA)	40%
25% - 35% (WAO)	30%
15% - 25% (WAO)	20%

Voor het gedeelte dat u arbeidsongeschikt bent hoeven u en uw werkgever geen premie te betalen. Dat geldt niet voor het gedeelte dat u nog werkt. Daarover blijft u premie betalen. Overlijdt u tijdens de periode waarin u arbeidsongeschikt bent en pensioen bij ons opbouwt? Dan gaan wij voor het partnerpensioen en wezenpensioen uit van de situatie alsof u nog zou zijn blijven werken voor het deel dat u arbeidsongeschikt bent geworden. Meer hierover leest u in Hoofdstuk 6.2 (Partnerpensioen en wezenpensioen)

6.1.6 Uw persoonlijk pensioenvermogen

Aan uw pensioenvermogen wordt maandelijks de premie voor pensioenopbouw (niveau 2025: 23,08%) en het behaalde rendement toegevoegd. Uw pensioenvermogen vormt het uitgangspunt voor het vaststellen van uw pensioen als u met pensioen gaat. Het pensioenvermogen beweegt mee met de economische ontwikkelingen en daarmee ook het verwachte pensioen dat u krijgt als u met pensioen gaat. Ook als u al met pensioen bent, krijgt u rendement over uw pensioenvermogen.

Let op: Bouwde u vóór 2025 pensioen bij ons op?

Lees dan in Bijlage 3 wat dit voor u betekent.

Hoeveel rendement ontvang ik over mijn pensioenvermogen?

Het collectieve pensioenvermogen bestaat uit de optelsom van de persoonlijke pensioenvermogens en de collectieve reserves van het fonds. PPF APG belegt het collectieve pensioenvermogen. Dit leidt tot beleggingsresultaten die weer worden verdeeld over de persoonlijke pensioenvermogens en de collectieve reserves. PPF APG heeft vooraf bepaald hoe de toedeling van de beleggingsresultaten plaatsvindt. Deze toedeelregels, die in de ABTN van het fonds zijn opgenomen (zie bijlage 4), zijn leeftijdsafhankelijk en sluiten aan op de risicohouding van het fonds. De risicohouding is de mate waarin deelnemers risico's willen en kunnen lopen. Maar ook in welke mate zij tegen die risico's willen of moeten worden beschermd.

In de toedeelregels wordt het risico afgebouwd naarmate uw leeftijd toeneemt. Voor de oudere deelnemers en pensioengerechtigden zijn grote schommelingen immers onwenselijk. Deze groepen worden daarom beschermd tegen bepaalde risico's. Voor jongere deelnemers wordt er meer risico gelopen, omdat zij een langere beleggingshorizon hebben en omdat zij eventuele schommelingen in hun persoonlijke pensioenvermogen niet direct merken (omdat zij nog geen uitkering ontvangen).

Het ouderdomspensioen of partnerpensioen wordt levenslang uitgekeerd. Naast de toedeling van beleggingsresultaten wordt uw persoonlijk pensioenvermogen daarom via de toedeelregels ook beschermd als u langer leeft dan verwacht en/of als de algemene levensverwachting van alle deelnemers in het pensioenfonds wijzigt. Dit gebeurt op basis van de beschikbare middelen in de solidariteitsreserve (meer hierover leest u in Hoofdstuk 6.7. Solidariteitsreserve).

Gevolg van de toedeelregels is dat de persoonlijke pensioenvermogens maandelijks wijzigen. Deze maandelijks wijziging kan een verhoging of een verlaging zijn.

Krijgt u pensioen van ons? Ook dan wijzigt uw persoonlijk pensioenvermogen maandelijks. Uw pensioenuitkering verandert echter niet maandelijks, maar eenmaal per jaar op 1 januari. Meer hierover leest u in Hoofdstuk 6.1.7. Berekening van de hoogte van uw pensioen.

Meer over de toedeelregels en de risicohouding leest u in onze ABTN (zie bijlage 4).

6.1.7 Berekening van de hoogte van uw ouderdomspensioen

Gaat u met pensioen? Dan stellen wij op basis van uw pensioenvermogen vast hoeveel pensioen u krijgt. Bij de vaststelling van uw pensioen houden wij er rekening mee dat u tijdens de uitkering van uw pensioen nog rendement gaat behalen op uw pensioenvermogen. Dat doen wij door gebruik te maken van een actuariële factor die geldt voor de maand waarin u met pensioen gaat (en die rekening houdt met dit verwachte rendement). Die gebruiken we als we de hoogte van uw pensioen bij aanvang van uw pensionering vast stellen. Vervolgens stellen we uw pensioen elk jaar opnieuw per 1 januari vast. De hoogte van uw ouderdomspensioen wijzigt dus ieder jaar. In Hoofdstuk 6.6 Jaarlijkse aanpassing van uw pensioen leest u meer hierover.

6.2 Partnerpensioen en wezenpensioen

Partnerpensioen als u overlijdt voordat u met pensioen gaat

Als u overlijdt voordat u met pensioen gaat, zijn er 2 mogelijkheden:

1. U bent deelnemer.
2. U bouwt geen pensioen meer bij ons op.

1. U bent deelnemer

Bent u deelnemer en overlijdt u voordat u met pensioen bent gegaan? Dan is het partnerpensioen bij ingang 30% van uw pensioengevend inkomen op het moment dat u overlijdt. Hierbij houden wij rekening met uw deeltijdfactor op dat moment. Voor het pensioengevend inkomen wordt voor de variabele inkomensbestanddelen uitgegaan van een twaalfde van de toegekende variabele inkomensbestanddelen over het voorgaande kalenderjaar.

Uw partner krijgt levenslang partnerpensioen.

Let op: Bouwde u voor 2025 pensioen bij ons op?

Dan gelden aanvullende regels voor het partnerpensioen voor uw (ex-)partner. Meer hierover leest u in Bijlage 3.

2. U bouwt geen pensioen meer bij ons op

Bouwt u geen pensioen meer bij ons op? En overlijdt u? Uw partner krijgt partnerpensioen onder de volgende voorwaarden:

- u bent niet binnen 3 maanden nadat uw pensioenopbouw bij ons is gestopt opnieuw bij een werkgever gaan werken;
- u kreeg meteen een werkloosheidsuitkering of Ziektewet uitkering op het moment dat uw pensioenopbouw bij ons stopte en de uitkering was nog niet stopgezet op het moment van uw overlijden (zie [Hoofdstuk 3.2 U heeft een partner](#)); of
- u overlijdt binnen de periode waarin u vrijwillig heeft voortgezet, waarbij u er voor hebt gekozen om de dekking van het partnerpensioen vrijwillig voort te zetten (zie [Hoofdstuk 12 Vrijwillige voortzetting](#)).

Is één van deze situaties op u van toepassing? Dan is het partnerpensioen bij ingang 30% van uw pensioengevend inkomen dat u kreeg toen uw pensioenopbouw bij ons stopte. Wij verhogen dit pensioengevend inkomen jaarlijks met de [loonindex](#). Hierbij houden we rekening met uw deeltijdpercentage op dat moment. Voor het pensioengevend inkomen wordt voor de variabele inkomensbestanddelen uitgegaan van een twaalfde van de toegekende variabele inkomensbestanddelen over het voorgaande kalenderjaar.

Let op: het partnerpensioen voor uw partner is na ingang variabel

We stellen het partnerpensioen voor uw partner elk jaar op 1 januari opnieuw vast. Daarom kan de hoogte van het partnerpensioen elk jaar wijzigen. In Hoofdstuk 6.6 Jaarlijkse aanpassing van uw pensioen leest u meer hierover.

Let op: Bouwde u voor 2025 pensioen bij ons op?

Dan gelden aanvullende regels voor het partnerpensioen voor uw (ex-)partner. Meer hierover leest u in bijlage 3.

Partnerpensioen als u overlijdt nadat u met pensioen gaat

Als u overlijdt nadat u met pensioen gaat, gelden de volgende regels:

- uw partner krijgt partnerpensioen als u, toen u met pensioen ging, ouderdompensioen hebt geruild voor partnerpensioen (zie Hoofdstuk 4.3);
- de hoogte van het partnerpensioen is afhankelijk van het gedeelte ouderdompensioen dat u geruild hebt voor partnerpensioen;
- in [Mijn PPF APG](#) ziet u hoeveel partnerpensioen uw partner krijgt.

Hoe hoog is het partnerpensioen als u overlijdt nadat u met pensioen bent gegaan?

- In onze pensioenregeling gaan wij er standaard van uit dat u kiest voor een partnerpensioen dat 70% is van uw ouderdompensioen als u een partner heeft. Maar u kunt ook kiezen voor een lager percentage. Uw partner krijgt een partnerpensioen van 70% van het ouderdompensioen of het lagere gekozen percentage. Als u kiest voor een lager percentage moet uw partner akkoord gaan en hiervoor tekenen.
- Als u hebt gekozen voor eerst hoger of lager pensioen, dan rekenen we met het ouderdompensioen vóór deze keuze.

Let op: de hoogte van het partnerpensioen wijzigt als uw pensioen eerder of later ingaat

- Kiest u ervoor om uw ouderdompensioen eerder dan uw AOW-leeftijd in te laten gaan? Dan wordt uw ouderdompensioen dat u krijgt lager. Het partnerpensioen dat uw partner krijgt wanneer u overlijdt is dan een percentage van dat lagere ouderdompensioen, en dus lager dan wanneer u op de AOW-leeftijd met pensioen gaat.
- Kiest u ervoor om uw ouderdompensioen later dan uw AOW-leeftijd in te laten gaan? Dan wordt het ouderdompensioen dat u krijgt hoger. Het partnerpensioen dat uw partner krijgt wanneer u overlijdt is dan een percentage van dat hogere ouderdompensioen, en dus hoger dan wanneer u op de AOW-leeftijd met pensioen gaat.

Let op: het partnerpensioen voor uw (ex-)partner is na ingang variabel

We stellen het partnerpensioen na ingang voor uw partner elk jaar op 1 januari opnieuw vast. De hoogte van het partnerpensioen kan elk jaar wijzigen. In Hoofdstuk 6.6 Jaarlijkse aanpassing van uw pensioen leest u meer hierover.

Wezenpensioen als u overlijdt voordat u met pensioen gaat

Als u overlijdt voordat u met pensioen gaat, zijn er 2 mogelijkheden:

1. U bent deelnemer.
2. U bouwt geen pensioen meer bij ons op.

1. U bent deelnemer

Overlijdt u? Dan krijgen uw kinderen bij ingang ieder 12% van uw pensioengevend inkomen dat u kreeg in de maand voor uw overlijden. Als uw kinderen na uw overlijden geen ouders/verzorgers meer hebben (volle wees) is dit 24%. Hierbij houden wij rekening met uw deeltijdfactor. Voor het pensioengevend inkomen wordt voor de variabele inkomensbestanddelen uitgegaan van het gemiddelde van de uitbetaalde variabele inkomensbestanddelen over het laatste gehele kalenderjaar.

Let op: het wezenpensioen voor uw kind is na ingang variabel

We stellen het wezenpensioen voor uw kind elk jaar op 1 januari opnieuw vast. Daarom kan de hoogte van het wezenpensioen elk jaar wijzigen. In Hoofdstuk 6.6 Jaarlijkse aanpassing van uw pensioen leest u meer hierover.

Let op: Bouwde u voor 2025 pensioen bij ons op?

Dan gelden aanvullende regels voor het wezenpensioen dat uw kinderen krijgen. Meer hierover leest u in Bijlage 3.

2. U bouwt geen pensioen meer bij ons op

Bouwt u geen pensioen meer bij ons op? En overlijdt u? Dan krijgen uw kinderen alleen een wezenpensioen als u overlijdt:

- Binnen 3 maanden nadat uw pensioenopbouw bij ons is gestopt en u in die periode niet opnieuw bij een werkgever bent gaan werken;
- Op het moment dat u een werkloosheidsuitkering of Ziektewet uitkering kreeg die meteen is ingegaan toen uw pensioenopbouw bij ons stopte en de uitkering was nog niet stopgezet op het moment van uw overlijden (zie [Hoofdstuk 2.2 U heeft een partner](#)); of
- Binnen de periode waarin u vrijwillig heeft voortgezet, waarbij u ervoor hebt gekozen om de dekking van het wezenpensioen vrijwillig voort te zetten (zie [Hoofdstuk 12 Vrijwillige voortzetting](#)).

Is één van deze situaties op u van toepassing? Dan is het wezenpensioen bij ingang 12% van uw pensioengevend inkomen dat u kreeg toen uw pensioenopbouw bij ons stopte (en 24% bij een volle wees). Wij verhogen dit pensioengevend inkomen jaarlijks met de [loonindex](#). Hierbij houden we rekening met uw deeltijdpercentage op dat moment. Voor het pensioengevend inkomen wordt voor de variabele inkomensbestanddelen uitgegaan van een twaalfde van de toegekende variabele inkomensbestanddelen over het voorgaande kalenderjaar.

Let op: het wezenpensioen voor uw kinderen is na ingang variabel

We stellen het wezenpensioen voor uw kinderen elk jaar op 1 januari opnieuw vast. De hoogte van het wezenpensioen kan elk jaar wijzigen. In [Hoofdstuk 6.6 Jaarlijkse aanpassing van uw pensioen](#) leest u meer hierover.

Let op: Bouwde u voor 2025 pensioen bij ons op?

Dan gelden aanvullende regels voor het wezenpensioen dat uw kinderen krijgen. Meer hierover leest u in Bijlage 3.

Wezenpensioen nadat u met pensioen gaat

Hoe hoog is het wezenpensioen als u overlijdt nadat u met pensioen bent gegaan?

- In onze pensioenregeling is er bij overlijden na pensionering een wezenpensioen verzekerd ter grootte van 14% van het ouderdompensioen (bij ingang). Als uw kinderen na uw overlijden geen ouders/verzorgers meer hebben (volle wees) is dit 28%.
- Als u hebt gekozen voor eerst hoger of lager pensioen of pensioen hebt geruild, dan rekenen we met het ouderdompensioen vóór deze keuze.

Let op: de hoogte van het wezenpensioen wijzigt als uw pensioen eerder of later ingaat

- Kiest u ervoor om uw ouderdompensioen eerder dan uw AOW-leeftijd in te laten gaan? Dan wordt uw ouderdompensioen dat u krijgt lager. Het wezenpensioen voor uw kinderen is dan een percentage van dat lagere ouderdompensioen.
- Kiest u ervoor om uw ouderdompensioen later dan uw AOW-leeftijd in te laten gaan? Dan wordt uw ouderdompensioen dat u krijgt hoger. Het wezenpensioen voor uw kinderen is dan een percentage van dat hogere ouderdompensioen.

Let op: het wezenpensioen voor uw kind is na ingang variabel

We stellen het wezenpensioen voor uw kind elk jaar op 1 januari opnieuw vast. De hoogte van het wezenpensioen kan elk jaar wijzigen. In [Hoofdstuk 6.6 Jaarlijkse aanpassing van uw pensioen](#) leest u meer hierover.

6.3 Berekening arbeidsongeschiktheidspensioen

Wanneer heeft u recht op een arbeidsongeschiktheidspensioen?

U heeft recht op een arbeidsongeschiktheidspensioen als u arbeidsongeschikt bent geworden toen u bij ons pensioen opbouwde en recht heeft gekregen op een uitkering uit hoofde van de Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen (WIA).

Was u al arbeidsongeschikt toen u pensioen bij ons bent gaan opbouwen? Dan heeft u alleen recht op arbeidsongeschiktheidspensioen over de toename nadat de pensioenopbouw bij ons is begonnen.

U kunt een WIA-uitkering aanvragen bij het UWV. De WIA heeft 2 uitkeringen: de WGA en de IVA. De WGA-uitkering kunt u krijgen als u 2 jaar of langer ziek bent en (in de toekomst) weer (meer) kunt werken. De IVA-uitkering kunt u eerder krijgen als u nog maar 20% of minder van uw oude loon kunt verdienen en het bijna zeker is dat dit in de toekomst zo blijft. Van het UWV ontvangen wij rechtstreeks informatie over uw arbeidsongeschiktheid en wijzigingen daarin.

Hoe hoog is uw arbeidsongeschiktheidspensioen?

De hoogte van uw arbeidsongeschiktheidspensioen hangt af van uw mate van arbeidsongeschiktheid en de WIA-uitkering die u ontvangt: een WGA-uitkering of een IVA-uitkering.

Arbeitsongeschiktheidspensioen - basis

- Als u recht heeft op een WGA-uitkering dan ontvangt u een aanvulling tot maximaal 80% van uw WIA-jaarloon. Uw initiële arbeidsongeschiktheidspensioen bedraagt dan bij ingang 10% van uw WIA-jaarloon zoals dat geldt op het moment van het vaststellen van de arbeidsongeschiktheid tot ten hoogste het maximum WIA-jaarloon.
- Als u recht heeft op een IVA-uitkering dan ontvangt u niet eerder dan na 104 weken na uw eerste ziekte dag een aanvulling tot maximaal 80% van uw WIA-jaarloon. Uw initiële arbeidsongeschiktheidspensioen bedraagt dan bij ingang maximaal 5% van het WIA-jaarloon zoals dat geldt op het moment van het vaststellen van de arbeidsongeschiktheid tot ten hoogste het maximum WIA-jaarloon.

Het maximum WIA-jaarloon bedraagt € 75.864 (2025).

Arbeitsongeschiktheidspensioen - excedent

Als uw WIA-jaarloon boven het maximum WIA-jaarloon ligt heeft u recht op aanvullend arbeidsongeschiktheidspensioen, bij een mate van arbeidsongeschiktheid van 80% of meer, ter hoogte van 80% van dat gedeelte van uw WIA-jaarloon dat uitgaat boven dat maximum WIA-jaarloon op het moment van het vaststellen van de arbeidsongeschiktheid. Hierbij wordt geen rekening gehouden met het maximum pensioengevend inkomen van € 137.800 (2025) op jaarbasis.

Bij een mate van arbeidsongeschiktheid van minder dan 80% wordt uw arbeidsongeschiktheidspensioen (basis en excedent) vastgesteld door vermenigvuldiging van het uitkeringspercentage met een factor. In de tabel hieronder staan de factoren opgenomen.

Mate van arbeidsongeschiktheid	Factor
65% - 80%	0,725
55% - 65%	0,600
45% - 55%	0,500
35% - 45%	0,400
0% - 35%	0

Een verhoging of verlaging van uw mate van arbeidsongeschiktheid werkt naar rato door in de hoogte van uw arbeidsongeschiktheidspensioen.

Let op: het arbeidsongeschiktheidspensioen is na ingang variabel

We stellen het arbeidsongeschiktheidspensioen elk jaar op 1 januari opnieuw vast. De hoogte van het arbeidsongeschiktheidspensioen kan elk jaar wijzigen. In Hoofdstuk 6.6 leest u meer hierover.

6.4 Maximale bedragen voor uw pensioen

Maximale bedragen voor pensioenopbouw en voor partner- en wezenpensioen

Voor het pensioengevend inkomen geldt per 1 januari 2025 als fiscaal maximum: € 137.800 (2025) op jaarbasis. Dit volgt uit de Wet op de loonbelasting 1964. Hiervan leiden wij een maximaal pensioengevend inkomen per maand af. Dit is het fiscaal maximale bedrag op jaarbasis gedeeld door 12. Het maximum pensioengevend inkomen geldt ook bij de berekening van het partnerpensioen en wezenpensioen als u overlijdt voordat u met pensioen gaat.

Werkt u in deeltijd of bijvoorbeeld voor een kortere periode vanwege in- of uitdiensttreding in de loop van een maand? Dan wordt dit maximum verminderd op basis van uw deeltijdfactor en/of de kortere arbeidsduur in een maand.

Maximale bedragen voor arbeidsongeschiktheidspensioen

De berekening van het arbeidsongeschiktheidspensioen bestaat uit 2 onderdelen:

- Arbeidsongeschiktheidspensioen basis: dit is een percentage van uw WIA-jaarloon tot ten hoogste het maximum WIA-jaarloon per 1 januari, zoals vastgesteld door het UWV (zie hiervoor Hoofdstuk 6.3 Berekening arbeidsongeschiktheidspensioen). Dit is € 75.864 (2025).
- Arbeidsongeschiktheidspensioen excedent: dit is een percentage van het gedeelte van uw WIA-jaarloon dat uitgaat boven het maximum WIA-maandloon per 1 januari, zoals vastgesteld door het UWV (zie hiervoor Hoofdstuk 6.3 Berekening arbeidsongeschiktheidspensioen). Voor de berekening van het arbeidsongeschiktheidspensioen excedent kent het WIA-jaarloon geen maximum.

6.5 Hoogte premiepercentage

Wie bepaalt de hoogte van het premiepercentage?

De sociale partners bestaande uit de vakbonden DOOR, FNV, VCPS en De Unie, en de werkgever APG bepalen de hoogte van het premiepercentage. De verdeling welk deel van de premie voor rekening komt van de werkgever en de werknemer is vastgelegd in de Cao.

Wie betaalt mijn premie?

Uw werkgever betaalt de premie aan PPF APG zolang u in dienst bent. Uw werkgever houdt uw deel van de premie in op uw salaris.

Wat als mijn werkgever mijn premie niet betaalt?

Betaalt uw werkgever uw premie niet? Dan blijven alle afspraken in dit pensioenreglement tot en met Hoofdstuk 12 gewoon gelden. U blijft dus wel gewoon pensioen opbouwen.

Wat als u geen salaris van uw werkgever krijgt?

Er is een aantal situaties waarin andere regels gelden voor de hoogte van uw pensioenpremie. Bijvoorbeeld als u arbeidsongeschikt wordt. Deze situaties en de regels die daarbij horen, staan hieronder.

- **Wat als u arbeidsongeschikt wordt?**

Heeft u recht op een WIA- of WAO-uitkering en wordt uw pensioenopbouw bij ons gedeeltelijk voortgezet ([Hoofdstuk 2.4 U wordt ziek](#))? Dan betalen u en uw werkgever geen premie voor het deel dat u arbeidsongeschikt bent. Maar blijft u over dat deel wel pensioen opbouwen. Voor het deel dat u arbeidsongeschikt bent en nog werkt bij een aangesloten werkgever, betaalt uw werkgever wel gewoon de premie. Hierbij houdt de werkgever een deel van de premie in op uw salaris.

- **Wat als u verlof heeft?**

- Heeft u betaald verlof? Dan loopt uw pensioenopbouw ongewijzigd door. Er verandert niets in hoogte van de premie.
- Heeft u onbetaald verlof? Dan heeft u de keuze om uw pensioenopbouw tijdens het onbetaald verlof wel of niet voort te zetten voor de duur van maximaal 18 maanden. Wij gaan er standaard van uit dat u in die periode uw pensioenopbouw wilt voortzetten. Kiest u ervoor om dat niet te doen, dan moet u dit aan ons doorgeven en vervalt de premie voor de opbouw van ouderdomspensioen. De premie voor partner- en wezenpensioen bij overlijden voordat u met pensioen gaat, de premie voor pensioenopbouw tijdens arbeidsongeschiktheid en de premie voor het arbeidsongeschiktheidspensioen blijven wel van toepassing. Dat geldt ook voor de premie die bestemd is voor de kosten voor de uitvoering van de pensioenregeling. In uw cao kunnen andere afspraken staan over de verdeling van de premie tussen u en uw werkgever. Uw werkgever betaalt de premie aan ons als u met onbetaald verlof bent.

6.6 Jaarlijkse aanpassing van uw pensioen

Krijgt u pensioen van ons? Dan kan uw pensioen ieder jaar op 1 januari wijzigen. Dat geldt voor het ouderdomspensioen, partnerpensioen, wezenpensioen en arbeidsongeschiktheidspensioen. Uw pensioen kan dan afhankelijk van het behaalde rendement, rekenregels en fondsbeleid hoger of lager worden vergeleken met uw pensioen in het jaar daarvoor.

Onderdeel van het fondsbeleid is onder andere dat het fonds voor de vaststelling van de pensioenuitkering een spreidingsmethode hanteert waarbij in de basis schokken over een periode van 3 jaar worden gespreid. Een ander onderdeel van het fondsbeleid is hoe PPF APG het zogenaamde projectierendement vaststelt. Ook het projectierendement speelt een rol bij de vaststelling van de hoogte van de pensioenuitkering. In onze ABTN leest u hier meer over (zie bijlage 4).

Als uw pensioen op 1 januari hoger of lager wordt, dan wordt voor alle pensioengerechtigden het pensioen met hetzelfde percentage aangepast (dit vloeit voort uit de zogenoemde 'collectieve uitkeringsfase' die PPF APG hanteert). Wij laten u minimaal 1 maand van tevoren weten met welk percentage uw pensioen wordt aangepast en informeren u over de hoogte van uw pensioenuitkering.

Wij proberen om uw pensioen minimaal gelijk te houden aan het pensioen dat u het jaar ervoor kreeg. Hiervoor gebruiken we de solidariteitsreserve. Meer hierover leest u in Hoofdstuk 6.7 [Solidariteitsreserve](#).

Als u ouderdomspensioen of partnerpensioen van ons krijgt dan wordt dit levenslang uitgekeerd.

Let op: Kreeg u voor 1 januari 2025 al pensioen van ons of gaat u vanaf 1 januari 2025 pensioen van ons ontvangen?

Dan gelden aanvullende regels voor uw pensioenuitkering over de eerste maanden van 2025. Meer hierover leest u in bijlage 3 Pensioen opgebouwd voor 1 januari 2025.

6.7 Solidariteitsreserve

PPF APG heeft een solidariteitsreserve gevormd. Hieronder leest u op hoofdlijnen meer over de solidariteitsreserve. Wilt u meer weten hierover? Lees dan onze ABTN (zie bijlage 4).

Hoe werkt de solidariteitsreserve?

In de solidariteitsreserve wordt een deel van het vermogen van PPF APG apart gezet. Dat vermogen kan ingezet worden voor specifieke doelen.

Hoe wordt de solidariteitsreserve gevuld?

De solidariteitsreserve wordt initieel gevuld op transitiedatum per 1 januari 2025 en wordt daarna gevuld als het economisch goed gaat. Hoe beter het gaat, hoe meer vermogen naar de solidariteitsreserve gaat. Op 31 december van enig jaar wordt de solidariteitsreserve gevuld met 7% van het positieve overrendement dat in dat jaar behaald is (voorbeeld: als we 10% overrendement behalen, gaat er 0,7% naar de solidariteitsreserve). De reserve wordt niet gevuld vanuit de premie. De solidariteitsreserve kan daarnaast gevuld worden als de algemene reserve van het fonds hoger is dan de vooraf door het fonds gedefinieerde bovengrens. We vullen de solidariteitsreserve dan met dat hogere deel. Meer hierover leest u in onze ABTN (zie bijlage 4).

Wanneer gaat er vermogen uit de solidariteitsreserve?

De doelen waarvoor de solidariteitsreserve wordt ingezet zijn beschreven in onze ABTN (zie bijlage 4).

De belangrijkste doelen zijn:

- *Voorkomen verlaging van ingegane pensioenen*
We gebruiken de solidariteitsreserve om te voorkomen dat de ingegane pensioenen moeten worden verlaagd. Als het in enig jaar nodig is, vullen we de ingegane pensioenen in dat jaar aan tot maximaal de hoogte van het jaar ervoor. We kunnen dit alleen doen als er voldoende vermogen in de solidariteitsreserve zit. Is het vermogen onvoldoende? Dan kan het zijn dat we de pensioenuitkeringen toch moeten verlagen.
- *Beperken van grote negatieve schokken in persoonlijke pensioenvermogens*
Bij grote negatieve schokken in de persoonlijke pensioenvermogens wordt de solidariteitsreserve ingezet om een deel van de negatieve schok op te vangen (door aanvulling tot een minimaal overrendement).
- *Opvangen wijzigingen in de levensverwachting*
Als de levensverwachting van alle deelnemers in het pensioenfonds wijzigt, zetten we de solidariteitsreserve in om het effect hiervan op uw pensioen te beperken. Ook wordt de solidariteitsreserve ingezet om er voor te zorgen dat als u langer leeft dan verwacht, alsnog levenslang pensioen aan u wordt uitgekeerd.

Hoeveel vermogen mag de solidariteitsreserve maximaal bevatten?

We bepalen dit aan de hand van een percentage van het totaal van alle persoonlijke pensioenvermogens en de solidariteitsreserve. De solidariteitsreserve mag maximaal 15% van dat totaal bedragen. Dan is de solidariteitsreserve volledig gevuld. Bij een volle solidariteitsreserve gaat het vermogen boven de 15% van het totaal naar de persoonlijke pensioenvermogens.

Wat gebeurt er als de solidariteitsreserve negatief is?

We stellen het in de solidariteitsreserve aanwezige vermogen elk jaar op 31 december vast. Als de solidariteitsreserve negatief is, vullen we deze aan. Dat doen we door vermogen uit de algemene reserve over te dragen.

7 Wij kunnen uw pensioen in één keer betalen (Afkopen)

U kunt uw pensioen niet in één keer laten betalen, aan iemand anders overdragen, er afstand van doen of als onderpand gebruiken. Maar in bepaalde situaties mogen wij uw hele pensioen wel in één keer aan u betalen. Dat noemen we afkopen.

Wanneer mogen wij pensioen in één keer betalen?

Is uw bruto pensioen hoger dan € 2 maar lager dan € 613,52 per jaar? Dan mogen wij uw hele pensioen in één keer aan u betalen. Op de volgende momenten zullen wij pensioen in één keer betalen:

- **Als u overlijdt**

We betalen dan het partnerpensioen in één keer aan uw (ex-)partner en het wezenpensioen aan uw kinderen als het partnerpensioen hoger is dan € 2 maar lager dan € 613,52 per jaar.

- **Als u met pensioen gaat**

We betalen dan uw ouderdompensioen in één keer aan u uit. Wij informeren u daarover. Wilt u niet dat wij dit in één keer betalen of wilt u het later (uiterlijk uw AOW-leeftijd + 5 jaar)? Dan kunt u dat ons op dat moment laten weten.

Let op:

- Betalen wij uw pensioen in één keer? Dan moeten we hiervan belasting af halen.
- Hebben wij uw pensioen in één keer betaald? Dan krijgen u en uw nabestaanden daarna geen pensioen meer van ons. Stopt uw deelname aan onze pensioenregeling? En is uw pensioen op dat moment maximaal € 2 bruto per jaar? Dan vervalt uw pensioen. Dat is wettelijk verplicht.

Hoe berekenen wij hoeveel we betalen?

Als u in aanmerking komt voor afkoop dan is de afkoopwaarde die wij betalen gelijk aan het opgebouwde persoonlijk pensioenvermogen.

Afkoopgrenzen

Om te bepalen of u in aanmerking komt voor afkoop wordt uw opgebouwde persoonlijk pensioenvermogen vergeleken met de afkoopgrenzen in Bijlage 2. Deze afkoopgrenzen zijn berekend op basis van uw geboortjaar. Bij het partnerpensioen bepaalt het geboortjaar van uw partner op het moment dat u overlijdt of uw partner in aanmerking komt voor afkoop.

8 U verandert van werkgever en wilt uw pensioenvermogen meenemen (Waardeoverdracht)

Wilt u uw persoonlijk opgebouwde pensioenvermogen vanuit PPF APG meenemen naar een andere pensioenuitvoerder? Of andersom: wilt u uw pensioenvermogen vanuit een andere pensioenuitvoerder meenemen naar PPF APG? Dit heet waardeoverdracht. Bij waardeoverdracht volgen wij de regels van de Pensioenwet.

In welke situaties kunt u uw pensioen meenemen (individuele waardeoverdracht)?

U kunt uw pensioen meenemen in deze situaties:

1. U heeft pensioen opgebouwd bij een andere pensioenuitvoerder. U gaat werken bij een PPF APG-werkgever en u bouwt pensioen op bij PPF APG. U wilt uw pensioenvermogen meenemen naar PPF APG.
2. U heeft pensioen opgebouwd bij PPF APG. U gaat werken bij een andere werkgever en u bouwt pensioen op bij een andere pensioenuitvoerder. U wilt uw pensioenvermogen vanuit PPF APG meenemen naar uw nieuwe pensioenuitvoerder.

Wat moet u doen om uw pensioen mee te nemen?

Geef dit dan aan ons door. Dit kunt u doen via Mijnwaardeoverdracht.nl. Op onze website vindt u hiervoor informatie opgenomen. Uw partner moet ook schriftelijk akkoord geven. Als de hoogte van uw pensioen bij een andere pensioenuitvoerder lager is dan € 613,52 bruto per jaar, draagt die pensioenuitvoerder uw pensioen mogelijk automatisch naar PPF APG over.

Hoe werkt het als u uw pensioenvermogen van uw vorige werkgever wilt meenemen naar ons?

Wij bepalen de hoogte van uw persoonlijk pensioenvermogen. Dat pensioenvermogen wordt toegevoegd aan het pensioenvermogen dat u bij ons had opgebouwd. In [Mijn PPF APG](#) vindt u uw totale pensioen, inclusief het pensioen dat u heeft meegenomen.

Heeft u pensioen opgebouwd bij PPF APG?

Wilt u uw persoonlijk pensioenvermogen meenemen naar een andere pensioenuitvoerder? Dan kunt u dit doorgeven aan de pensioenuitvoerder waar u nu pensioen opbouwt. **Let op:** Als de hoogte van uw pensioen minder is dan € 613,52 maar meer dan € 2,- bruto per jaar dan draagt PPF APG uw pensioen automatisch over naar de pensioenuitvoerder waar u pensioen opbouwt. U hoeft hier zelf niets voor te doen.

Om vast te stellen of uw pensioen onder of boven de grenzen van € 2 of € 613,52 ligt wordt uw opgebouwde persoonlijk pensioenvermogen vergeleken met de afkoopgrenzen in Bijlage 2.

9 Situaties waarin wij niet betalen

Wij betalen geen partner- of wezenpensioen uit

Heeft de rechter uw (ex-)partner veroordeeld omdat hij u opzettelijk om het leven heeft gebracht of daaraan medeplichtig is? Dan krijgt uw partner geen partnerpensioen. Dit geldt ook als de rechter uw kind veroordeeld heeft omdat hij u opzettelijk om het leven heeft gebracht of daaraan medeplichtig is. Dan krijgt het betreffende kind geen wezenpensioen.

10 Informatie die u aan ons moet doorgeven en informatie die u van ons krijgt

Wat moet u aan ons doorgeven?

Verandert er iets in uw situatie? Geef dat dan direct aan ons door. U kunt dat in de meeste gevallen ook in [Mijn PPF APG](#) doen.

Als er iets in uw situatie verandert, horen we dat vaak van uw werkgever of van de gemeente waar u woont. Maar sommige dingen horen we niet van hen en moet u aan ons doorgeven. Hieronder staan de veranderingen die u zelf aan ons door moet geven:

- U wordt arbeidsongeschikt. Mogelijk heeft u recht op voortzetting van pensioenopbouw bij arbeidsongeschiktheid of een arbeidsongeschiktheidspensioen (zie Hoofdstuk 2.4 [U wordt ziek](#)). In de meeste gevallen geeft UWV uw arbeidsongeschiktheid aan ons door. Dan informeren wij u en hoeft u uw arbeidsongeschiktheid niet aan ons door te geven.
- U beëindigt het samenwonen met een samenlevingscontract of u voldoet niet meer aan de voorwaarden (zie Hoofdstuk 2.2 [U heeft een partner](#)).
- Uw huwelijk eindigt (echscheiding) of uw geregistreerd partnerschap eindigt en u wilt uw pensioen verdelen (verevenen of splitsen) of spreekt met uw ex-partner af dat uw ex-partner geen recht heeft op partnerpensioen. (zie Hoofdstuk 2.5 [U gaat uit elkaar](#)).

Let op: Als u wilt verevenen of [splitsen](#) moet u of uw ex-partner dat binnen 2 jaar aan ons doorgeven.

- U ontvangt een wezenpensioen en u heeft geen verzorger meer.
- Wijziging van uw bankrekeningnummer als u een pensioen ontvangt.
- Een nieuw e-mailadres.
- Als u naar het buitenland verhuist. Ook als u een correspondentieadres in Nederland houdt of als u in het buitenland woont en een partnerschap aangaat of verbreekt.
- U woont in het buitenland:
 - als u gaat trouwen, samenwonen of geregistreerd partnerschap begint, moet u uw partner zelf bij ons aanmelden. Dit geldt ook als u deze relatie beëindigt;
 - als u pensioen van ons krijgt, moet u elk jaar een 'Bewijs van in leven zijn' naar ons sturen. U krijgt elk jaar van ons een verzoek om een formulier in te vullen en dat terug te sturen. Het formulier vindt u ook op onze website;
 - uw nabestaanden moeten uw overlijden doorgeven;
 - als u verhuist moet u uw nieuwe adres aan ons doorgeven.
- Als u met pensioen wil gaan.

Ook bent u verplicht aan ons alle inlichtingen en gegevens te verstrekken die wij nodig achten voor een juiste uitvoering van dit reglement. Het bestuur is bevoegd de volgens dit reglement in uitzicht

gestelde pensioenen aan te passen, indien de verstrekte inlichtingen onjuist blijken te zijn en hebben geleid tot een benadeling van PPF.

Welke informatie krijgt u van ons?

- **Als u start als deelnemer**

Als u begint met pensioen opbouwen bij PPF APG ontvangt u een overzicht van ons. Hierin staat welke regels er gelden en in welke gevallen u zelf iets moet doen.

- **Pensioenoverzicht als u bij ons pensioen opbouwt**

Dit is het Uniform Pensioen Overzicht (UPO). Als deelnemer krijgt u dit ieder jaar van ons. In uw UPO staat onder meer hoeveel pensioen u tot nu toe heeft opgebouwd. Er staat ook in hoeveel pensioen u naar verwachting krijgt als u met pensioen gaat op uw AOW-leeftijd. Ook ziet u hier een inschatting van uw pensioen op uw AOW-leeftijd als er in de toekomst mee- of tegenvallers zijn. Uw UPO staat ook in [Mijn PPF APG](#).

- **Pensioenoverzicht als u met pensioen bent**

Bent u met pensioen? Dan sturen wij u ieder jaar een pensioenoverzicht. Daarin staat hoeveel pensioen u krijgt. En hoeveel het partnerpensioen en het wezenpensioen is. Uw Pensioenoverzicht staat ook in [Mijn PPF APG](#).

- **Pensioenoverzicht als u geen pensioen meer bij ons opbouwt**

Heeft u eerder pensioen bij ons opgebouwd, maar doet u dat niet meer? Dan zetten wij elk jaar voor u een pensioenoverzicht klaar in [Mijn PPF APG](#). Daarin staat hoeveel pensioen u bij ons heeft opgebouwd. Ook ziet u hier een inschatting van uw te verwachten pensioen op uw AOW-leeftijd en van uw pensioen als er in de toekomst mee- of tegenvallers zijn. Dit overzicht krijgt u daarnaast ook elke 5 jaar toegestuurd.

- **Pensioenoverzicht voor uw ex-partner**

Heeft u pensioen bij ons opgebouwd en bent u uit elkaar? En heeft uw ex-partner niet afgezien van partnerpensioen als u overlijdt na pensionering? Dan sturen wij uw ex-partner elke vijf jaar een pensioenoverzicht. Daarin staat hoeveel partnerpensioen uw ex-partner krijgt.

- **Informatiebrief over vrijwillige voortzetting risicodekking**

Bouwt u geen pensioen meer bij ons op? En heeft u bij einde deelname de keuze gemaakt de risicodekking voor partnerpensioen en wezenpensioen vrijwillig voort te zetten? Dan ontvangt u van ons jaarlijks een brief met informatie over de gevolgen voor uw pensioenvermogen en de hoogte van uw verwachte pensioenuitkering.

- **Beëindigingsbrief**

Stopt uw deelname aan onze regeling? Dan stopt u ook met pensioen opbouwen bij ons. Wij sturen u dan een beëindigingsbrief en informeren u onder meer over het pensioen dat u bij ons heeft opgebouwd. Dit ziet u op [Mijn PPF APG](#). Er staat ook in welke keuzes u voor uw pensioen nog kunt maken.

Waar vindt u meer informatie over uw pensioen?

Hieronder staat waar u meer informatie over uw pensioen kunt vinden.

- Op onze website vindt u dit pensioenreglement: <https://www.ppf-apg.nl/over-ppf-apg/over-jouw-pensioenfonds/statuten-en-reglementen>. Verandert er iets in onze regels voor pensioen? Dan informeren we u daarover. We verwerken de verandering ook in ons pensioenreglement. In [Mijn PPF APG](#) vindt u informatie over uw persoonlijke situatie en wat dit betekent voor uw pensioen. Hier kunt u ook:

- de hoogte van uw opgebouwde pensioenen inzien;
- uw contactgegevens wijzigen;
- uw pensioengegevens inzien;
- berekeningen maken;
- offertes aanvragen;
- uw pensioen aanvragen;
- alle informatie vinden over uw pensioenregeling.

- **Mijnpensioenoverzicht.nl**

Op mijnpensioenoverzicht.nl ziet u hoeveel pensioen u in totaal heeft opgebouwd, bij uw PPF APG-werkgever en bij andere werkgevers. Hiervoor gaat u naar [Mijnpensioenoverzicht.nl](https://mijnpensioenoverzicht.nl).

- **Jaarverslag PPF APG**

In ons jaarverslag staat wat er in dat jaar met de PPF APG-pensioenen gebeurd is. Bijvoorbeeld de kosten die wij gemaakt hebben om de pensioenpremies te beheren en te administreren. U vindt hier o.a. de kosten die wij betaald hebben voor alle PPF APG-pensioenen bij elkaar, ook de kosten per deelnemer en relevante informatie over onze beleggingen. U vindt ons jaarverslag op.

<https://www.ppf-apg.nl/over-ppf-apg/over-financieel-beleid/jaarverslagen>

11 Heeft u vragen of heeft u een klacht

Heeft u vragen?

Heeft u vragen over uw pensioen? Bel ons dan tijdens kantooruren of mail dan met onze klantenservice. U vindt onze telefoonnummers en e-mail op <https://www.ppf-apg.nl/contact>

Heeft u een klacht?

Het kan zijn dat je niet tevreden bent over PPF APG. Dit vinden wij vervelend en daarom horen we graag waarom. Bij PPF APG zien wij iedere uiting van ontevredenheid als klacht. Dat kan bijvoorbeeld gaan over de manier waarop je door een van onze medewerkers bent behandeld. Het kan ook gebeuren dat PPF APG een fout heeft gemaakt. Hoe u een klacht kunt indienen vindt u op <https://www.ppf-apg.nl/contact/klachten-indienen>

Bent u het niet eens met onze beslissing op uw klacht?

Dan kunt u uw klacht daarna voorleggen aan de Geschilleninstantie Pensioenfondsen (GIP) of aan de burgerlijke rechter. In de beslissing leest u hier meer over. Het is goed om te weten dat de GIP alleen een geschil in behandeling neemt als het geschil betrekking heeft op de uitvoering van het pensioenreglement door het pensioenfonds. Voor informatie over de procedure bij GIP verwijzen wij u naar {link toevoegen}

12 Vrijwillige voortzetting

U kunt vrijwillig aan onze pensioenregeling blijven deelnemen als u niet meer bij een PPF APG-werkgever werkt. En als u nog niet met pensioen bent gegaan. Als u kiest voor vrijwillige voortzetting dan blijft hoofdstuk 2 grotendeels voor u van toepassing.

U kiest zelf voor welk percentage u wilt deelnemen. Het is mogelijk om voor 25%, 50%, 75% of 100% deel te nemen. Eenmaal per kalenderjaar op 1 januari kunt u uw deelnamepercentage wijzigen.

Hoe wordt de premie betaald?

U betaalt zelf de totale premie. Als de premie niet op tijd door u wordt betaald, kunnen wij eenzijdig de vrijwillige voortzetting beëindigen. Dit kunnen wij doen vanaf het einde van maand waarover u nog premie heeft betaald. Meer informatie over de premie en premiesoorten vindt u in Hoofdstuk 6.1.3

[Het premiepercentage voor inleg in uw persoonlijk pensioenvermogen](#)

Hoe berekenen we uw pensioengevend inkomen?

Voor de vaststelling van de premie gebruiken we het pensioengevend inkomen dat u had vóórdát u stopte met werken. We verhogen het pensioengevend inkomen jaarlijks op 1 januari met de [loonindex](#). Wanneer u de pensioenregeling vrijwillig voortzet als zelfstandig ondernemer dan gebruiken we voor de vaststelling van de premie voor de eerste drie jaar ook het pensioengevend inkomen dat u had vóórdát u stopte met werken. Voor de vaststelling van de premie vanaf het vierde jaar gebruiken wij uw winst uit onderneming.

Hoe lang kunt u vrijwillig deelnemen aan onze pensioenregeling?

Dat kan voor maximaal 3 jaar of 10 jaar als zelfstandig ondernemer en u winst uit onderneming geniet. Als u winst uit onderneming geniet dan neemt u over de eerste 3 jaar ook deel aan het arbeidsongeschiktheidspensioen en het recht op premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid. Vanaf het vierde jaar wordt uw deelname aan deze regelingen stopgezet.

Hoe kunt u de vrijwillige deelname aan onze pensioenregeling regelen?

Wilt u uw pensioenopbouw vrijwillig voortzetten? Vraag dat binnen 9 maanden schriftelijk bij ons aan nadat uw deelname aan de regeling van PPF APG is beëindigd. Vrijwillig voortzetten is alleen mogelijk aansluitend op het einde van uw dienstverband bij een PPF APG-werkgever. Wanneer na uw aanmelding sprake is van achterstallige premiebetalingen over voorgaande maanden dan dient u deze in één keer te betalen.

13 Vaststelling pensioenreglement

De sociale partners bestaande uit de vakbonden DOOR, FNV, VCPS en DE Unie, en de werkgever APG bepalen de inhoud van de pensioenregeling. Die pensioenregeling leggen wij vast in het pensioenreglement. Het bestuur stelt het pensioenreglement vast. Het bestuur is ook bevoegd om aanvullende regels te maken over de uitvoering van de pensioenregeling en neemt daarbij de fiscale bezettingen die zijn vastgesteld krachtens de Wet op de Loonbelasting 1964 in acht.

Fiscale glijclausule

Op verzoek van de Stichting beslist de inspecteur van de Belastingdienst voor bij bezwaar vatbare beschikking of de in dit reglement vastgelegde pensioenregeling een regeling is als bedoeld in artikelen 18 tot en met 18ga Wet op de loonbelasting 1964. Voorgaand verzoek vindt plaats overeenkomstig het bepaalde in artikel 19C Wet op de loonbelasting 1964. Indien vast komt te staan dat de pensioenregeling van de Stichting niet voldoet aan het bepaalde in de Wet op de loonbelasting 1964 zal de regeling onverwijld en met terugwerkende kracht worden aangepast, zodat de regeling wel voldoet. Aan de onderdelen van de pensioenregeling zoals die luiden voor de aanpassing van de regeling, kunnen geen rechten of aanspraken worden ontleend.

Onvoorziene gevallen

In alle gevallen waarin door dit reglement niet is voorzien, beslist het bestuur. Indien de toepassing van de bepalingen van dit reglement in een individueel geval leidt tot onbillijke gevolgen, kan de belanghebbende het bestuur schriftelijk verzoeken om een bijzondere regeling te treffen. Het bestuur kan besluiten in afwijking van de bepalingen in dit reglement de hardheidsclausule toe te passen.

Bijlage 1 Begrippenlijst

ABTN	ABTN staat voor Actuariële en Bedrijfstechnische Nota. Met de ABTN maken we ons actuariële en bedrijfstechnische beleid transparant. De onderdelen van de ABTN waar we naar verwijzen, beschouwen we als toelichting op het pensioenreglement. De ABTN wordt door het bestuur vastgesteld.
AOW	De maandelijkse AOW-uitkering. Dit is de uitkering voor gehuwden of samenwonenden inclusief de vakantie-uitkering.
AOW-leeftijd	De leeftijd waarop u recht heeft op AOW. Zie SVB.nl . Is uw AOW-leeftijd nog niet bekend? Dan gaan wij altijd uit van de meest recente AOW-leeftijd. De overheid stelt elk jaar opnieuw vast wat over vijf jaar de AOW-leeftijd is.
AOW-uitkering	De AOW (Algemene Ouderdomswet) is een basispensioen van de overheid. Zie SVB.nl
Arbeidsongeschiktheid	Arbeidsongeschikt in de zin van de WIA.
Arbeidsrelatie	Alle vormen die uw dienstverhouding met een bij PPF APG aangesloten werkgever regelen: een arbeidsovereenkomst, een contract met uw werkgever, een cao of een aanstelling in ambtelijke dienst.
Bruto pensioen	Op uw bruto pensioen houden wij loonbelasting en premies in.
Cao	Daar waar we Cao zeggen kunt u ook collectieve arbeidsovereenkomst of individuele aanstelling- of individuele arbeidsovereenkomst bij een bij PPF APG aangesloten werkgever lezen.
Deelnemer	Iemand in dienst bij een bij PPF APG aangesloten werkgever of uit dienst zolang op basis van dat vorige dienstverband recht bestaat op voortzetting van pensioenopbouw tijdens arbeidsongeschiktheid. Ook wordt iemand als deelnemer aangemerkt als de deelname aan de pensioenregeling vrijwillig wordt voortgezet.
Deeltijdpercentage	Het aantal uren dat u werkt, gedeeld door het aantal uren dat volgens uw cao of arbeidsovereenkomst hoort bij een volledige dienstverhouding (voltijds).
Dienstverhouding	Een arbeidsovereenkomst naar burgerlijk recht. Het werken als zelfstandige valt hier niet onder.
Echtscheiding	Een echtscheiding beëindigt het huwelijk.
Franchise	Het deel van uw pensioengevend inkomen waarover u geen pensioen opbouwt omdat u bij het bereiken van de AOW-leeftijd een AOW-uitkering krijgt.
Gepensioneerde	Degene die een ouderdomspensioen ontvangt van PPF APG.
Gewezen deelnemer	Iemand die pensioen heeft opgebouwd bij PPF APG, dat nu niet meer doet en recht heeft op ouderdomspensioen dat nog niet is ingegaan.
IVA-uitkering	IVA staat voor Inkomensvoorziening Volledig Arbeidsongeschikten. Deze is samen met de WGA-uitkering (Werkhervatting Gedeeltelijk Arbeidsongeschikten) onderdeel van de WIA (Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen).

Kind	<ul style="list-style-type: none"> • <u>een kind dat uit u is geboren;</u> • <u>een kind dat is geboren uit uw (ex-)partner tijdens jullie partnerrelatie;</u> • <u>een pleeg- of stiefkind dat grotendeels door u wordt onderhouden zoals bedoeld in artikel 2a van de Pensioenwet;</u> • <u>een kind dat u hebt erkend;</u> • <u>een kind dat u hebt geadopteerd;</u> • <u>een kind waarvan de rechter uw ouderschap heeft vastgesteld.</u>
Pensioen	<p>We gebruiken de term pensioen in de volgende situaties:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uw persoonlijk pensioenvermogen dat u opbouwt om later uitkeringen van te ontvangen als u met pensioen gaat. • De betalingen die u krijgt na uw pensioendatum, die uw partner, ex-partner of kinderen ontvangen na uw overlijden of als u arbeidsongeschikt wordt. <p>Als we het over een specifiek pensioen hebben noemen we dat bij naam: ouderdompensioen, partnerpensioen, partnerpensioen voor uw ex-partner en wezenpensioen</p>
Pensioendatum of pensioenleeftijd	De leeftijd waarop u bij PPF APG met pensioen gaat. Wij gaan ervan uit dat dit de datum is dat u recht krijgt op AOW, de AOW-leeftijd. U kunt ervoor kiezen om op een andere leeftijd met pensioen te gaan.
Pensioengrondslag	Pensioengevend inkomen verminderd met de maandFranchise
Pensioenuitvoerder	Een pensioenfonds, verzekeraar of premiepensioeninstelling die zetel in Nederland heeft
Pensioenregeling	Hiermee bedoelen de beschrijving van uw rechten en plichten ten aanzien van uw pensioen bij PPF APG. Uw pensioenregeling beschrijven we in dit pensioenreglement.
PPF APG-werkgever	Een werkgever die aangesloten is bij PPF APG.
WAO	Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering.
Werkloosheidsuitkering	Uitkering op grond van de Werkloosheidswet of een werkloosheidsuitkering van het woonland van de gewezen deelnemer. Deze uitkering moet voortkomen uit een ontslag uit een dienstverhouding met een bij ons aangesloten werkgever.
WGA-uitkering	WGA staat voor Werkhervatting Gedeeltelijk Arbeidsgeschikten. Deze is samen met de IVA-uitkering (Inkomensvoorziening Volledig Arbeidsgeschikten) onderdeel van de WIA (Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen).
WIA	Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen.
WIA-jaarloon	<p>Uw sociale verzekeringsloon (sv-loon) dat u verdiende in het jaar voordat u ziek werd.</p> <p>Voor de basisdekking van het arbeidsongeschiktheidspensioen geldt een maximum WIA-jaarloon van € 75.864 (2025).</p>

Bijlage 2 Bedragen en percentages

Afkoopgrenzen 2025

De afkoopgrenzen in deze bijlage betreffen de grenzen (in euro) van het persoonlijk pensioenvermogen waaronder sprake is van 'klein pensioen' dat in aanmerking komt voor waardeoverdracht klein pensioen of afkoop. Deze grenzen zijn afhankelijk van uw geboortjaar en zijn berekend op basis van de wettelijke afkoopgrens voor 2025 van € 613,52 (dit betreft een grens uitgedrukt als aanspraak en niet als vermogen).

Afkoopgrenzen bij einde deelname

Geboortjaar	Afkoopgrens		Geboortjaar	Afkoopgrens
1951	8.763		1981	6.105
1952	9.111		1982	5.970
1953	9.455		1983	5.837
1954	9.797		1984	5.707
1955	10.135		1985	5.579
1956	10.468		1986	5.456
1957	10.797		1987	5.334
1958	10.513		1988	5.215
1959	10.237		1989	5.099
1960	9.974		1990	4.986
1961	9.722		1991	4.875
1962	9.480		1992	4.766
1963	9.248		1993	4.660
1964	9.025		1994	4.556
1965	8.809		1995	4.454
1966	8.602		1996	4.355
1967	8.401		1997	4.257
1968	8.206		1998	4.162
1969	8.018		1999	4.069
1970	7.834		2000	3.977
1971	7.656		2001	3.888
1972	7.483		2002	3.800
1973	7.315		2003	3.714
1974	7.150		2004	3.630
1975	6.990		2005	3.547
1976	6.834		2006	3.466
1977	6.681		2007	3.387
1978	6.533		2008	3.310
1979	6.387		2009	3.234
1980	6.244		2010	3.161

Afkoopgrenzen bij ingegaan partnerpensioen

Geboortejaar	Afkoopgrens		Geboortejaar	Afkoopgrens		Geboortejaar	Afkoopgrens
1916	906		1957	9.626		1998	19.465
1917	945		1958	9.934		1999	19.623
1918	987		1959	10.239		2000	19.779
1919	1.036		1960	10.542		2001	19.931
1920	1.091		1961	10.841		2002	20.080
1921	1.153		1962	11.138		2003	20.226
1922	1.222		1963	11.432		2004	20.369
1923	1.299		1964	11.723		2005	20.510
1924	1.385		1965	12.012		2006	20.647
1925	1.481		1966	12.297		2007	20.782
1926	1.586		1967	12.580		2008	20.915
1927	1.702		1968	12.859		2009	21.044
1928	1.828		1969	13.136		2010	21.171
1929	1.968		1970	13.408			
1930	2.122		1971	13.678			
1931	2.289		1972	13.944			
1932	2.470		1973	14.207			
1933	2.663		1974	14.466			
1934	2.870		1975	14.722			
1935	3.090		1976	14.974			
1936	3.320		1977	15.221			
1937	3.562		1978	15.465			
1938	3.814		1979	15.704			
1939	4.076		1980	15.939			
1940	4.349		1981	16.171			
1941	4.631		1982	16.398			
1942	4.922		1983	16.620			
1943	5.220		1984	16.838			
1944	5.525		1985	17.052			
1945	5.835		1986	17.263			
1946	6.150		1987	17.468			
1947	6.467		1988	17.670			
1948	6.785		1989	17.868			
1949	7.103		1990	18.060			
1950	7.422		1991	18.250			
1951	7.740		1992	18.435			
1952	8.058		1993	18.616			
1953	8.374		1994	18.793			
1954	8.689		1995	18.966			
1955	9.003		1996	19.136			
1956	9.316		1997	19.302			

Afkoopgrenzen bij ingegaan wezenpensioen met eindleeftijd 25 jaar

Geboortejaar	Afkoopgrens
2001	607
2002	1.199
2003	1.779
2004	2.345
2005	2.898
2006	3.439
2007	3.967
2008	4.484
2009	4.989
2010	5.481
2011	5.963
2012	6.435
2013	6.895
2014	7.344
2015	7.784
2016	8.214
2017	8.634
2018	9.045
2019	9.445
2020	9.837
2021	10.221
2022	10.595
2023	10.961
2024	11.318
2025	11.667

Premiepercentages vrijwillige voortzetting dekking partner- en wezenpensioen (na einde deelname) - 2025

Leeftijd hoofd-verzekerde	Risicopremie PP-	Risicopremie WzP	Leeftijd hoofd-verzekerde	Risicopremie PP-	Risicopremie WzP
18	0,14%	0,03%	46	0,73%	0,21%
19	0,17%	0,03%	47	0,81%	0,22%
20	0,18%	0,04%	48	0,88%	0,23%
21	0,19%	0,04%	49	0,95%	0,23%
22	0,19%	0,04%	50	1,03%	0,23%
23	0,20%	0,04%	51	1,15%	0,23%
24	0,21%	0,04%	52	1,26%	0,22%
25	0,21%	0,04%	53	1,39%	0,22%
26	0,22%	0,04%	54	1,50%	0,20%
27	0,22%	0,04%	55	1,68%	0,19%
28	0,23%	0,05%	56	1,80%	0,17%
29	0,24%	0,05%	57	1,96%	0,15%
30	0,25%	0,05%	58	2,17%	0,14%
31	0,26%	0,05%	59	2,31%	0,14%
32	0,28%	0,06%	60	2,58%	0,14%
33	0,29%	0,06%	61	2,70%	0,14%
34	0,30%	0,06%	62	2,97%	0,14%
35	0,32%	0,07%	63	3,22%	0,14%
36	0,33%	0,08%	64	3,45%	0,14%
37	0,36%	0,10%	65	3,73%	0,14%
38	0,38%	0,11%	66	3,98%	0,14%
39	0,41%	0,13%	67	4,34%	0,14%
40	0,44%	0,14%	68	4,66%	0,14%
41	0,48%	0,16%	69	5,04%	0,14%
42	0,52%	0,17%	70	5,37%	0,14%
43	0,56%	0,18%	71	5,80%	0,15%
44	0,62%	0,20%	72	6,19%	0,15%
45	0,66%	0,20%			

Bovenstaande risicopremies worden berekend over het (gemaximeerd) pensioengevend inkomen.

Bijlage 3 Pensioen opgebouwd vóór 1 januari 2025

1. Ouderdomspensioen

Bouwde u vóór 1 januari 2025 pensioen bij ons op?

Dan is uw ouderdomspensioen dat u tot 1 januari 2025 hebt opgebouwd, omgezet naar een persoonlijk pensioenvermogen volgens dit pensioenreglement. Dat geldt ook als u op 1 januari 2025 al pensioen van ons kreeg. Voor dit pensioenvermogen gelden de regels zoals opgenomen in Hoofdstuk 6.1.6.

Kreeg u voor 1 januari 2025 al pensioen van ons?

Dan wordt uw pensioen variabel. Hierdoor kan uw pensioen jaarlijks wijzigen. Uw pensioen stellen wij jaarlijks per 1 januari opnieuw vast. Dit geldt voor alle pensioenen: ouderdomspensioen, partnerpensioen, wezenpensioen en arbeidsongeschiktheidspensioen.

Let op: In 2025 stellen wij uw pensioenuitkering na 1 januari nog een keer vast.

Per 1 januari 2025 zetten wij uw pensioen om in een persoonlijk pensioenvermogen. Als u in januari 2025 een pensioen van ons krijgt, hebben wij nog geen rekening gehouden met de omzetting van uw persoonlijk pensioenvermogen. Die omzetting verwerken we vanaf februari. Wij stellen uw pensioen dan opnieuw vast. Dat pensioen ontvangt u de rest van 2025. In februari ontvangt u eenmalig een extra bedrag. Dit bedrag is het verschil tussen uw pensioen in januari en het pensioen dat u vanaf februari ontvangt.

2. Partnerpensioen

Er gelden aanvullende regels voor hoe wij het eventuele partnerpensioen over de periode vóór 1 januari 2025 berekenen voor uw (ex-) partner en het wezenpensioen voor uw kinderen. Tot 1 juli 2021 heeft u bij PPF APG partnerpensioen kunnen opbouwen. Wij hebben het partnerpensioen dat u eventueel heeft opgebouwd vóór 1 juli 2021 omgezet in een pensioenvermogen voor partnerpensioen voor uw (ex-)partner. Dit pensioenvermogen staat los van het pensioenvermogen dat is gevormd vanuit het tot 1 januari 2025 opgebouwde ouderdomspensioen. Het pensioenvermogen van het vóór 1 juli 2021 opgebouwde partnerpensioen verandert als gevolg van het toedelen van rendementen (zie Hoofdstuk 6.1.6). Jaarlijks wordt op basis van dit pensioenvermogen vastgesteld wat de uitkering aan uw (ex-)partner is indien u overlijdt. Uw kinderen houden recht op het wezenpensioen dat is opgebouwd vóór 1 januari 2025. In deze bijlage leest u wat dat inhoudt voor uzelf, uw (ex-) partner en uw kinderen.

Let op: het partnerpensioen voor uw partner is na ingang variabel

We stellen het partnerpensioen voor uw partner elk jaar op 1 januari opnieuw vast. Daarom kan de hoogte van het partnerpensioen elk jaar wijzigen. In Hoofdstuk 6.6 leest u meer hierover.

2.1 U overlijdt voordat u met pensioen gaat

Heeft u op het moment van overlijden een (ex-)partner?

En had u op 31 december 2024 volgens het pensioenreglement zoals dat toen gold partnerpensioen opgebouwd of had uw ex-partner recht op (bijzonder) partnerpensioen? Dan blijft uw (ex-)partner recht houden op partnerpensioen als u overlijdt.

Wanneer krijgt uw (ex-)partner partnerpensioen?

Uw partner krijgt partnerpensioen vanaf de eerste dag van de maand volgend op de maand waarin u overlijdt. Het partnerpensioen stopt op de laatste dag van de maand waarin uw partner overlijdt. Uw partner krijgt dit partnerpensioen steeds in de tweede helft van de maand. Dit geldt ook voor een eventuele ex-partner.

Hoeveel partnerpensioen krijgt uw (ex-)partner?

Dat is afhankelijk van de hoogte van het pensioenvermogen voor het partnerpensioen. In [Mijn PPF APG](#) kunt u zien hoe hoog het partnerpensioen naar verwachting zal zijn.

Bouwt u pensioen bij ons op als u overlijdt en heeft u een partner? Dan krijgt uw partner de uitkering vanuit het vóór 2025 opgebouwde partnerpensioen bovenop het partnerpensioen dat is beschreven in Hoofdstuk 6.2.

Wat gebeurt er met het partnerpensioen als uw partner overlijdt?

Als uw partner eerder dan u overlijdt, dan is het vermogen van het partnerpensioen voor een eventuele nieuwe partner. Voorwaarde is dat uw ouderdomspensioen nog niet is ingegaan. Als u met pensioen gaat kunt u ervoor kiezen om dit opgebouwde partnerpensioen te ruilen voor een hoger ouderdomspensioen.

Wat gebeurt er met het partnerpensioen als uw ex-partner recht heeft op partnerpensioen en eerder dan u overlijdt?

Het partnerpensioen dat bestemd was voor uw ex-partner, is nu voor een eventuele nieuwe partner. Voorwaarde is dat uw ouderdomspensioen nog niet is ingegaan. Als uw ouderdomspensioen al is ingegaan vervalt het partnerpensioen aan PPF APG.

Let op: Is uw relatie begonnen nadat u met pensioen bent gegaan en overlijdt u daarna? Dan krijgt uw partner geen partnerpensioen.

2.2 U gaat met pensioen

Als u met pensioen gaat, dan voegen we het vermogen voor het partnerpensioen toe aan uw persoonlijk pensioenvermogen. Dat geldt niet voor het vermogen dat hoort bij het partnerpensioen voor uw ex-partner.

Heeft u een partner, dan bepaalt u samen met uw partner wat de gewenste hoogte voor het partnerpensioen vanaf uw pensioendatum is. Wij gaan standaard uit van een partnerpensioen van 70% van het ouderdompensioen. U en uw partner kunnen ook kiezen voor een lager percentage. In [Mijn PPF APG](#) kunt u zien welke keuzes mogelijk zijn. En wat dit voor u en uw partner betekent.

Heeft u geen partner, dan wordt het vermogen voor het partnerpensioen aangewend voor extra ouderdompensioen voor uzelf. In [Mijn PPF APG](#) kunt u zien wat dit voor u betekent.

Let op: Krijgt u nadat u met pensioen bent gegaan een partner? Dan krijgt uw partner geen partnerpensioen als u overlijdt.

2.3 U overlijdt nadat u met pensioen bent gegaan

Krijgt mijn partner partnerpensioen?

Dat is afhankelijk van de keuze die u samen met uw partner hebt gemaakt toen u met pensioen ging.

Hoeveel partnerpensioen krijgt mijn partner?

In [Mijn PPF APG](#) kunt u zien welke keuzes u heeft gemaakt en of uw partner partnerpensioen krijgt als u overlijdt.

Let op: Krijgt u nadat u met pensioen bent gegaan een partner? Dan krijgt uw partner geen partnerpensioen als u overlijdt.

Heeft u op het moment van overlijden een ex-partner?

En had u vóór 31 december 2024 volgens het pensioenreglement zoals dat toen gold partnerpensioen opgebouwd en had uw ex-partner recht op (bijzonder) partnerpensioen? Dan hebben wij het partnerpensioen dat tot 1 januari 2025 is opgebouwd voor uw ex-partner omgezet in een kapitaal voor partnerpensioen voor uw ex-partner. De partnerpensioenuitkering die uw ex-partner ontvangt vanaf uw overlijden, wordt gebaseerd op dat kapitaal.

3. Wezenpensioen

Hieronder leest u de aanvullende regels voor het wezenpensioen dat is opgebouwd voor 1 januari 2025.

3.1 Kinderen waarvan het wezenpensioen is ingegaan voor 1 januari 2025

Wanneer stopt het wezenpensioen?

In de volgende situaties krijgen uw kinderen geen wezenpensioen meer:

- Als uw kind op 1 januari 2025 25 jaar of ouder is, dan eindigt het wezenpensioen op de laatste dag van de maand waarin uw kind 27 jaar wordt.

- Als uw kind op 1 januari 2025 jonger is dan 25 jaar, dan stopt het wezenpensioen op de laatste dag van de maand waarin uw kind 25 jaar wordt, tenzij uw kind dan studeert. Studeert uw kind als het 25 jaar wordt? Dan stopt het wezenpensioen op de laatste dag van de maand waarin uw kind 27 jaar wordt.
- Als uw kind overlijdt. Het wezenpensioen stopt dan op de laatste dag van de maand waarin uw kind overlijdt.

Hoeveel wezenpensioen krijgen uw kinderen?

In [Mijn PPF APG](#) kunt u zien hoe hoog het wezenpensioen is. Het wezenpensioen voor uw kind is na ingang variabel. We stellen het wezenpensioen voor uw kind elk jaar op 1 januari opnieuw vast. Daarom kan de hoogte van het wezenpensioen elk jaar wijzigen. In Hoofdstuk 6.6 Jaarlijkse aanpassing van uw pensioen leest u meer hierover.

3.2 U overlijdt op of na 1 januari 2025

Wanneer krijgen mijn kinderen wezenpensioen?

Uw kinderen (zie [Hoofdstuk 3.3 U heeft kinderen](#) jonger dan 25 jaar) krijgen wezenpensioen vanaf de eerste dag van de maand volgend op de maand waarin u overlijdt. Zij krijgen dit wezenpensioen steeds in de tweede helft van de maand.

Wanneer stopt het wezenpensioen?

In de volgende situaties krijgen uw kinderen geen wezenpensioen meer:

- Het wezenpensioen stopt op de laatste dag van de maand waarin uw kind 25 jaar wordt, tenzij uw kind dan nog studeert. Studeert uw kind als het 25 jaar wordt? Dan eindigt het wezenpensioen op de laatste dag van de maand waarin uw kind 27 jaar wordt.
- Als uw kind overlijdt. Het wezenpensioen stopt dan op de laatste dag van de maand waarin uw kind overlijdt.

Hoeveel wezenpensioen krijgen uw kinderen?

De hoogte van het wezenpensioen is gelijk aan het opgebouwde wezenpensioen op 31 december 2024, aangepast met jaarlijkse bijstellingen vanaf 1 januari 2025 tot het moment van uw overlijden. Voor deze jaarlijkse bijstelling wordt aangesloten op de jaarlijkse bijstelling die volgt uit hoofdstuk 6.6. In [Mijn PPF APG](#) kunt u zien hoe hoog het wezenpensioen naar verwachting zal zijn.

Bouwt u pensioen bij ons op als u overlijdt? Dan krijgen uw kinderen het vóór 2025 opgebouwde wezenpensioen naast het wezenpensioen dat uw kinderen krijgen op grond van Hoofdstuk 6.2 [Partner- en wezenpensioen](#).

Let op: Heeft uw kind door overlijden geen verzorger meer? Dan wordt de hoogte van het wezenpensioen verdubbeld.

Bijlage 4 Teksten ABTN (voorlopig)

De integrale ABTN voor 2025 is op dit moment nog niet beschikbaar. De relevante ABTN-teksten die betrekking hebben op onderdelen van het beleid waar in dit pensioenreglement naar wordt verwezen zijn in deze reglementsbijlage opgenomen. De teksten in de definitieve ABTN kunnen (beperkt) afwijken ten opzichte van de teksten in deze reglementsbijlage. Zodra de integrale ABTN is vastgesteld door het fonds zal deze bijlage komen te vervallen. In deze bijlage wordt in enkele gevallen nog een paragraaf- of bijlagenummer van '999' genoemd. Dit betreffen verwijzingen naar paragrafen of bijlagen die geen onderdeel zijn van deze reglementsbijlage (maar wel onderdeel zullen zijn van de integrale ABTN).

1.1 Solidariteitsreserve

1.1.1 Wat is de solidariteitsreserve?

In de solidariteitsreserve wordt een deel van het vermogen van PPF APG apart gezet. Dat vermogen kan ingezet worden voor specifieke doelen in tijden dat het minder goed gaat. Deze doelen zijn beschreven in paragraaf 1.1.2 en de bijbehorende uitdeelregels in paragraaf 1.1.4. Als het goed gaat, wordt de solidariteitsreserve gevuld. De vulregels zijn beschreven in paragraaf 1.1.3. Door in goede tijden aan de solidariteitsreserve bij te dragen, kunnen schokken worden opgevangen in mindere tijden.

De solidariteitsreserve is geen afgescheiden beleggingsvermogen, maar onderdeel van het totale vermogen en deelt mee in de collectieve beleggingsrendementen en risico's. Het vermogen in de solidariteitsreserve beweegt dus – net als de persoonlijke pensioenvermogens – mee met de economische ontwikkelingen. Risico's die via de solidariteitsreserve gedeeld kunnen worden zijn bijvoorbeeld het beleggingsrisico, maar ook het langlevensrisico. De wijze waarop de solidariteitsreserve meedeelt in de collectieve beleggingsrendementen en risico's – los van het vullen en aanwenden – is beschreven in de toedeelregels in paragraaf 1.1.5.

In paragraaf 1.1.6 is beschreven welke grenzen PPF APG stelt aan de omvang van de solidariteitsreserve. Tot slot is in paragraaf 1.1.7 het besluitvormingsproces rondom de solidariteitsreserve beschreven.

1.1.2 Doelen solidariteitsreserve

Sociale partners hebben de doelen gekozen waarvoor de solidariteitsreserve mag worden ingezet. Het bestuur heeft vervolgens de vul- en uitdeelregels bepaald om deze doelen te realiseren.

Doelen solidariteitsreserve

De sociale partners hebben aangegeven dat ze intergenerationele risicodeling en stabiliteit van de uitkeringen als de belangrijkste doelen voor de inzet van de solidariteitsreserve zien en hebben het bestuur meegegeven om via de uitdeelregels invulling te geven aan deze doelen. Daarnaast sluiten de sociale partners het delen van langlevensrisico niet uit als doel voor de solidariteitsreserve, maar hebben het bestuur wel meegegeven om bovenstaande twee doelen voorrang te geven. Op basis hiervan, de mogelijkheden tot implementatie van diverse doelen door APG en wettelijke verplichtingen, is het bestuur tot de volgende doelen van de solidariteitsreserve gekomen:

1. Voorkomen van negatieve persoonlijke pensioenvermogens (wettelijk verplicht)
2. Aanvullen en afromen van algemene reserve¹
3. Financieren van bescherming tegen langlevensrisico
4. Aanvullen van negatieve overrendementen tot minimaal overrendement
5. Afromen van de solidariteitsreserve (boven het maximum)
6. Voorkomen van nominale daling van de uitkering

Daarbij moet worden opgemerkt dat de volgorde van de doelen zoals hierboven opgenomen, niet samenhangt met de prioriteit, maar met de inrichting van de reserve binnen de systemen van APG, zie paragraaf 1.1.4.

Toelichting

Sociale partners geven prioriteit aan stabiliteit van de uitkeringen (via het voorkomen van nominale daling van de uitkering) en aan voorkomen van grote schokken in persoonlijke pensioenvermogens (via het aanvullen tot een minimaal overrendement). Ook wensen sociale partners zowel het macro- als micro-langlevensrisico volledig en voor alle deelnemers te delen via de solidariteitsreserve.

Als het eigen vermogen van het fonds (i.e. algemene reserve) lager is dan het minimaal vereist eigen vermogen (wettelijke vereiste), dan wordt het tekort van het eigen vermogen aangevuld vanuit de solidariteitsreserve¹. Hiermee wordt bewerkstelligd dat alle reserves worden aangesproken voordat de persoonlijke pensioenvermogens worden aangesproken. Andersom geldt ook dat als het eigen vermogen van het fonds hoger is dan een vooraf gedefinieerde bovengrens, het meerdere wordt afgeroomd ten gunste van de solidariteitsreserve¹. Tot slot hebben sociale partners er voor gekozen om de solidariteitsreserve niet in te zetten voor het delen van het inflatierisico. Bij de totstandkoming van het beleggingsbeleid (en specifiek de toedeelregels voor het overrendement) is wel rekening gehouden met de doelstelling van een pensioen dat meegroeit met de inflatie.

1.1.3 Vulregels

De solidariteitsreserve van PPF APG is initieel gevuld op de transitiedatum. Daarnaast wordt de solidariteitsreserve gevuld uit overrendement (en niet uit premie). Het overrendement is op fondsniveau gelijk aan het collectieve rendement minus de totale toebedeelde beschermingsrendementen (zie tevens paragraaf 1.2.3).

Jaarlijks per 31 december wordt de solidariteitsreserve gevuld met 7% van het positieve collectieve overrendement dat in dat jaar behaald is. Voorbeeld: als een collectief overrendement van 5% is behaald, dan gaat er 0,35% naar de solidariteitsreserve. Het afnemen van overrendementen gebeurt op jaarbasis. Dit betekent dat afwisselend positieve en negatieve maandrendementen gedurende het jaar gesaldeerd worden.

Op fondsniveau wordt bepaald hoeveel overrendement afgeroomd moet worden. Dit bedrag wordt vervolgens onttrokken aan de persoonlijke vermogens op basis van de staffel voor overrendement (zie tevens paragraaf 1.2.3).

¹ Indien vanuit de toezichthouder aanvulling van een tekort (direct of indirect) vanuit de solidariteitsreserve niet wordt toegestaan, dan zal een eventueel tekort ten laste van de persoonlijke pensioenvermogens worden gebracht (verrekening via het overrendement). Ook zal dan een eventueel overschot ten gunste van de persoonlijke pensioenvermogens komen (verrekening via het overrendement).

Verder wordt een overschot binnen de algemene reserve afgeroomd ten gunste van de solidariteitsreserve². Daarnaast wordt de solidariteitsreserve aangevuld tot nul als de solidariteitsreserve negatief is. Deze aanvulling komt ook vanuit de algemene reserve. In het uiterste geval (als de algemene reserve ontoereikend is) zal de solidariteitsreserve worden aangevuld vanuit de persoonlijke pensioenvermogens. In paragraaf 1.1.6 wordt hier nader op ingegaan.

Tot slot worden vrijvallend vermogen als gevolg van macro-langlevensrisico (als de levensverwachting daalt of minder snel stijgt) alsmede een positief resultaat op micro-langleven gedoteerd aan de solidariteitsreserve. In paragraaf 1.2.4 t/m paragraaf 1.2.7 wordt hier nader op ingegaan.

1.1.4 Uitdeelregels

De uitdeelregels zijn gebaseerd op de doelen die de sociale partners hebben meegegeven voor de solidariteitsreserve. De mate waarin doelen kunnen worden bereikt is afhankelijk van de omvang van de totale solidariteitsreserve en de verdeling van de solidariteitsreserve naar de afzonderlijke doelen. Dit laatste is het beschikbare budget voor een doel.

Daarnaast is relevant in welke volgorde de doelen worden afgewikkeld. PPF APG werkt met een vaste afwikkelingsvolgorde voor de doelen van de solidariteitsreserve. Deze uitvoeringstechnische afwikkelingsvolgorde is niet hetzelfde als de gewenste prioritering van doelen. Deze prioritering wordt bereikt door de gekozen budgetten per doel.

Afwikkelingsvolgorde van de doelen

De doelen voor de solidariteitsreserve worden afgewikkeld volgens onderstaande volgorde:

1. Voorkomen van negatieve persoonlijke vermogens;
2. Aanvullen en afromen van algemene reserve²;
3. Financieren van bescherming tegen langlevensrisico;
4. Aanvullen van negatieve overrendementen tot minimaal overrendement;
5. Afromen van de solidariteitsreserve (boven het maximum);
6. Voorkomen van nominale daling van de uitkering.

Toelichting implementatie per doel van de solidariteitsreserve

1. *Voorkomen van negatieve persoonlijke vermogens*

Persoonlijke pensioenvermogens mogen niet negatief zijn aan het einde van een jaar of bij beëindiging van deelname aan de pensioenregeling gedurende het jaar. De kans op

² Indien vanuit de toezichthouder aanvulling van een tekort (direct of indirect) vanuit de solidariteitsreserve niet wordt toegestaan, dan zal een eventueel tekort ten laste van de persoonlijke pensioenvermogens worden gebracht (verrekening via het overrendement). Ook zal dan een eventueel overschot ten gunste van de persoonlijke pensioenvermogens komen (verrekening via het overrendement).

negatieve vermogens is klein. Het beslag op de solidariteitsreserve zal dan ook zeer beperkt zijn. De gehele solidariteitsreserve wordt hiervoor ter beschikking gesteld.

De solidariteitsreserve wordt ingezet om negatieve persoonlijke pensioenvermogens maandelijks aan te vullen tot €0. Deze aanvulling gebeurt iedere maand nadat financiële- en biometrische rendementen zijn bijgeschreven aan de persoonlijke vermogens.

2. *Aanvullen en afromen van algemene reserve*

De algemene reserve mag, evenals de persoonlijke pensioenvermogens en overige collectieve reserves, niet negatief worden. Als er sprake is van een tekort in de algemene reserve, wordt dit tekort aangevuld vanuit de solidariteitsreserve. De gehele solidariteitsreserve wordt hiervoor ter beschikking gesteld.

Als de algemene reserve boven de vooraf gedefinieerde bovengrens komt, gaat het surplus naar de solidariteitsreserve.

Indien vanuit de toezichthouder aanvulling van een tekort (direct of indirect) vanuit de solidariteitsreserve niet wordt toegestaan, dan zal een eventueel tekort ten laste van de persoonlijke pensioenvermogens worden gebracht (verrekening via het overrendement). Ook zal dan een eventueel overschot ten gunste van de persoonlijke pensioenvermogens komen (verrekening via het overrendement).

3. *Financieren van bescherming tegen langlevensrisico*

In paragraaf 1.2.4 t/m paragraaf 1.2.7 wordt nader ingegaan op het micro- en macro-langlevensrisico. Voor macro-langlevensrisico vindt verrekening vanuit de solidariteitsreserve jaarlijks plaats. Voor micro-langlevensrisico cumuleren resultaten gedurende het jaar op een subrekening binnen de solidariteitsreserve.

Deze subrekening mag eventueel negatief zijn, zolang de solidariteitsreserve als geheel positief blijft. Aan het einde van het jaar wordt deze subrekening aangevuld uit de solidariteitsreserve bij een negatief saldo of leeggehaald ten gunste van de solidariteitsreserve bij een positief saldo. Mee- en tegenvallers worden op dezelfde manier verwerkt.

Voor macro-langlevensrisico wordt 30% van de resterende solidariteitsreserve ter beschikking gesteld, voor micro-langlevensrisico wordt de gehele reserve ter beschikking gesteld.

4. *Aanvullen van negatieve overrendementen tot minimaal overrendement*

Als het overrendement lager is dan -10% (op collectief niveau) dan wordt het persoonlijke vermogen aangevuld vanuit de solidariteitsreserve. Doordat jongeren het meeste bloot gesteld staan aan overrendement, zullen zij de grootste bijdrage ontvangen. De mate waarin

aanvulling mogelijk is, hangt af van het beschikbaar gestelde budget voor dit doel. Als het budget niet toereikend is voor een volledige aanvulling, wordt een gedeeltelijke aanvulling toegekend. 50% van de resterende solidariteitsreserve wordt hiervoor ter beschikking gesteld.

Om complexiteit te voorkomen wordt voor het aanvullen van negatieve overrendementen geen rekening gehouden met het bedrag dat de deelnemer gedurende het jaar heeft ontvangen ter voorkoming van een negatief vermogen. De impact hiervan is beperkt.

5. *Afkomen van de solidariteitsreserve (boven het maximum)*

Als de solidariteitsreserve groter is dan het wettelijk maximum van 15%, dan wordt het meerdere afgeroomd ten gunste van de persoonlijke pensioenvermogens. Deze wettelijke grens is gedefinieerd als een percentage van de optelsom van de individuele pensioenvermogens en de solidariteitsreserve zelf. Het bedrag boven de wettelijke grens zal volledig worden uitgedeeld.

Overschotten worden één keer per jaar verrekend.

6. *Voorkomen van nominale daling van de uitkering*

Om het beslag op de solidariteitsreserve te beperken, wordt een daling van de uitkering steeds slechts voor één jaar, het komende jaar, gecompenseerd (mits de solidariteitsreserve toereikend is). Daarna wordt jaarlijks opnieuw bekeken of een aanvulling op de uitkering nodig en mogelijk is. Een aanvulling in een volgend jaar kan immers niet langer nodig blijken als rendementen leiden tot een stijging van de uitkering.

Eens per jaar wordt de hoogte van de ingegane uitkering opnieuw vastgesteld. Op dat moment wordt beoordeeld of een aanvulling vanuit de solidariteitsreserve nodig is en zo ja, wat het benodigde vermogen is om de uitkering aan te vullen.

Indien nodig wordt een bedrag onttrokken aan de solidariteitsreserve ter grootte van het verschil tussen enerzijds de jaaruitkering die zou volgen uit het persoonlijk pensioenvermogen (na toepassing spreiding) en anderzijds het uitkeringsniveau van het jaar daarvoor (inclusief eventuele uitkeringsaanvulling). Bij het berekenen van het benodigde bedrag wordt rekening gehouden met de expiratedatum van tijdelijke pensioenen, maar wordt verder geen rekening gehouden met sterftetekansen. Het opzij gezette bedrag is daardoor ook toereikend als er minder pensioengerechtigden overlijden dan verwacht.

Het bedrag voor de aanvulling van de uitkering wordt onttrokken aan de solidariteitsreserve en toegevoegd aan een aparte 'rekening' voor de individuele deelnemer. Het voordeel van deze werkwijze is dat de uitkering en de aanvulling op dezelfde wijze verwerkt kunnen worden in de administratie.

De aparte rekening voor de aanvulling van de uitkering kent de volgende eigenschappen:

- a. Valt vrij aan de solidariteitsreserve in geval van overlijden. Bij overlijden kan gedurende het jaar een overstap ontstaan van een lopende uitkering ouderdomspensioen naar een lopende uitkering partnerpensioen. Het partnerpensioen is gelijk aan 70% van het ouderdomspensioen inclusief de aanvulling. Dit betekent dat de aanvulling ouderdomspensioen omgezet zal worden naar een aanvulling partnerpensioen. Het restant valt vrij aan de solidariteitsreserve.
- b. Ontvangt geen financieel rendement. De rekening is gereserveerd om uitkeringen te verrichten. Het toevoegen van positief of negatief rendement leidt tot vraagstukken over een positief of negatief restsaldo. Door geen rendementen toe te kennen, wordt het fondsrendement verdeeld over de overige individuele en collectieve vermogens. Zo blijft de rekening gedurende het jaar toereikend om de uitkering aan te vullen.
- c. Ontvangt geen biometrisch rendement. Dit komt overeen met de solidariteitsreserve, die ook geen biometrisch rendement ontvangt.

Voor het aanvullen van uitkeringen wordt geen onderscheid gemaakt naar cohorten of producten. Het pensioenfonds beschermt alle ingegane uitkeringen op dezelfde wijze. Alle deelnemers in het uitkeringscollectief ontvangen dezelfde procentuele aanvulling vanuit de solidariteitsreserve. Alle uitkeringen in het collectief kennen namelijk gelijke aanpassingen. Nieuwe toetreders (zowel voor alle kapitaalgedekte pensioenen als voor alle risicogedekte pensioenen) ontvangen dezelfde procentuele aanvulling.

De mate waarin aanvulling van de uitkeringen mogelijk is, hangt af van het beschikbaar gestelde budget voor dit doel. 20% van de resterende solidariteitsreserve wordt beschikbaar gesteld voor dit doel. Als dit budget niet toereikend is voor een volledige aanvulling, wordt een gedeeltelijke aanvulling toegekend. In dat geval ontvangt iedereen hetzelfde percentage van de volledige aanvulling.

Budget per doel

PPF APG heeft per doel een budget vastgesteld. Ieder doel heeft een deel van de solidariteitsreserve tot haar beschikking dat overblijft na de onttrekking ten behoeve van doelen die eerder zijn afgewikkeld. PPF APG hanteert voor het uitdelen van de solidariteitsreserve het volgende budget per doel:

Doel	Budget
1. Voorkomen van negatieve vermogens (wettelijk verplicht)	100%
2. Aanvullen en afromen van algemene reserve	100%
3. Financieren van bescherming tegen langlevensrisico	30% ³
4. Aanvullen van negatieve overrendementen tot minimaal overrendement	50%
5. Afromen van de solidariteitsreserve (boven het maximum);	100%
6. Voorkomen van nominale daling van de uitkering.	20%

Daarbij moet worden opgemerkt dat de volgorde van de doelen zoals hierboven opgenomen, niet samenhangt met de prioriteit, maar met de inrichting van de reserve binnen de systemen van APG.

Toelichting aan de hand van een fictief voorbeeld:

Stel dat de solidariteitsreserve aan het begin van het jaar een omvang heeft van € 100. De solidariteitsreserve zal dan als volgt ingezet worden:

1. Iedere maand worden negatieve vermogens aangevuld. Stel dat dit in totaal € 1 kost. Aan het einde van het jaar is de omvang van de solidariteitsreserve dan € 99;
2. De solidariteitsreserve wordt vervolgens ingezet om een tekort binnen de algemene reserve aan te vullen. Stel dat dit in totaal € 4 kost. Hierna resteert een solidariteitsreserve van € 95;
3. De solidariteitsreserve wordt vervolgens ingezet voor het financieren van bescherming tegen langlevensrisico. Stel dat voor het micro langlevensrisico € 2 benodigd is en voor macro langlevensrisico € 20 benodigd is. De bescherming voor micro-langlevensrisico komt volledig ten laste van de solidariteitsreserve. Hierna resulteert een solidariteitsreserve van € 93. Het beschikbare budget voor bescherming tegen macro-langlevensrisico is vervolgens $30\% \times € 93 = € 27,90$. Aangezien er maar € 20 benodigd is, kan bescherming volledig worden geboden. Hierna resteert een solidariteitsreserve van € 73;
4. Vervolgens worden negatieve overrendementen aangevuld. Stel dat hiervoor € 15 benodigd is. Het beschikbare budget hiervoor is $50\% \times € 73 = € 36,5$. Aangezien er maar € 15 benodigd is, kunnen de overrendementen volledig worden aangevuld. Hierna resteert een solidariteitsreserve van € 58.
5. Vervolgens worden uitkeringen aangevuld. Stel dat hiervoor € 1 benodigd is. Hiervoor staat 20% van de resterende reserve ter beschikking van € 58 (dus $20\% \times € 58 = € 11,60$). Hierna resteert een solidariteitsreserve van € 57.

³ Dit betreft het budget voor bescherming van macro-langlevensrisico. Het resultaat op micro-langlevensrisico komt volledig ten laste van de solidariteitsreserve.

1.1.5 Toedeelregels

Naast het vullen vanuit het positief overrendement muteert de solidariteitsreserve – die als intrinsiek onderdeel van het totale vermogen wordt belegd – jaarlijks ook met het behaalde rendement. Deze mutatie is afhankelijk van de vooraf bepaalde toedeelregels voor de solidariteitsreserve. In die zin kan de solidariteitsreserve worden gezien als een apart leeftijdscohort van toekomstige deelnemers, waaraan net als aan de gereserveerde vermogens voor de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden beschermings- en overrendement wordt toebedeeld. Deze toedeelregels voor de solidariteitsreserve staan los van het vullen van de solidariteitsreserve uit positief overrendement met 7% van het op fondsniveau behaalde overrendement.

Voor de solidariteitsreserve is voor wat betreft de toedeelregels gekozen voor een toedeling van beschermingsrendement van 75% en een toedeling van overrendement van 45%. Voor de toedeling wordt voor het kasstroomprofiel aangesloten bij het kasstroomprofiel van een pensioengerechtigde (van afgerond 54 jaar, met een ingegaan nabestaandenpensioen).

1.1.6 Maximum en minimum van de solidariteitsreserve

De solidariteitsreserve mag niet negatief zijn. Als de solidariteitsreserve negatief is, dan wordt de solidariteitsreserve aangevuld. Dat gebeurt in eerste instantie door aanvulling vanuit de algemene reserve. Die reserve is bedoeld voor onvoorziene situaties en kan gebruikt worden om de solidariteitsreserve weer van vermogen te voorzien. Indien de algemene reserve hiervoor niet toereikend is, wordt als laatste een beroep gedaan op financiering vanuit de persoonlijke pensioenvermogens via het toekennen van een negatief overrendement.

De solidariteitsreserve van PPF APG heeft een maximale omvang van 15% van het totaal van alle persoonlijke pensioenvermogens inclusief de solidariteitsreserve zelf. Dan is de solidariteitsreserve volledig gevuld. Bij een volle solidariteitsreserve gaat het vermogen boven de 15% van het totaal naar de persoonlijke pensioenvermogens. Dit gebeurt overeenkomstig de wijze waarop het overrendement wordt verdeeld (zie paragraaf 1.2.3).

Jaarlijks wordt per 31 december vastgesteld of de omvang van de solidariteitsreserve voldoet aan de vereisten.

1.1.7 Besluitvormingsproces rondom solidariteitsreserve

Het bestuur heeft bij het vaststellen van de vul-, uitdeel- en toedeelregels van de solidariteitsreserve de evenwichtigheid van deze regels beoordeeld en in de besluitvorming onderbouwd.

De vul- en uitdeelregels voor de doelstellingen van de solidariteitsreserve zijn in beginsel voor een periode van minimaal vijf jaar vastgesteld. Het bestuur heeft geen discretionaire bevoegdheid om bij de uitvoering van de solidariteitsreserve af te wijken van de vastgestelde regels. Alleen bij bijzondere omstandigheden kan van deze minimale termijn van vijf jaar afgeweken worden. Bij afwijking van de

minimale termijn waarin de regels voor de reserve vastliggen, onderbouwt het pensioenfonds dat deze afwijking in het belang is van de deelnemers, gewezen deelnemers, andere aanspraakgerechtigden of pensioengerechtigden.

Het bestuur dient het verantwoordingsorgaan om advies te vragen bij het wijzigen van de uitvoeringsovereenkomst, waaronder ook vaststellen of wijzigen van de uitvoeringsovereenkomst met betrekking tot de vastlegging van de regels omtrent de solidariteitsreserve.

1.2 Toedelingsmechanisme

1.2.1 Wat is het toedelingsmechanisme?

Het toedelingsmechanisme van PPF APG bepaalt de wijze waarop rendementen worden toebedeeld aan de persoonlijke pensioenvermogens en de solidariteitsreserve. Het pensioenfonds maakt onderscheid naar financieel en biometrisch rendement. Hierbij wordt in beide gevallen onderscheid gemaakt naar beschermingsrendement en overrendement.

In de solidaire premiereregeling wordt het vermogen collectief belegd. De financiële mee- of tegenvallers worden gericht naar deelnemers aan de persoonlijke pensioenvermogens toebedeeld. Financiële toedeelregels zien op bescherming tegen renterisico en verdeling van het overrendement. Biometrische toedeelregels hebben betrekking op resultaten als gevolg van de ontwikkeling van de levensverwachting en het sterfteresultaat. Hierbij wordt onderscheid gemaakt naar het zogeheten micro- en macro-langlevensrisico.

In de volgende paragrafen wordt achtereenvolgens ingegaan op:

- Financieel beschermingsrendement;
- Financieel overrendement;
- Biometrisch beschermingsrendement micro-langlevensrisico;
- Resultaat op micro-langleven (overrendement micro-langlevensrisico);
- Biometrisch beschermingsrendement macro-langlevensrisico;
- Resultaat op macro-langleven (overrendement macro-langlevensrisico);
- Verwerking effect overige actuariële grondslagen.

Het beschermingsrendement is gericht op bescherming van het niveau van de (verwachte) pensioenuitkering. Bij een beschermingsrendement van 100% zorgt een stijging van de rente voor een daling van het persoonlijk pensioenvermogen maar blijft daarentegen de (verwachte) uitkering stabiel.

1.2.2 Financieel beschermingsrendement

Het financieel beschermingsrendement is het deel van het beleggingsrendement dat – passend bij de risicohouding per leeftijdscohort – maandelijks aan de persoonlijke pensioenvermogens wordt toebedeeld om de uitkering (gedeeltelijk) te beschermen tegen de impact van een rentewijziging. Een daling van de rente heeft, zonder bescherming, als gevolg dat de verwachte pensioenuitkering afneemt. Het financieel beschermingsrendement voor renterisico is een vermogensbijschrijving die bij een daling van de rente leidt tot een toename van het persoonlijk pensioenvermogen. Andersom geldt ook dat bij een stijging van de rente het financieel beschermingsrendement leidt tot een afname van het persoonlijk pensioenvermogen. Door deelnemers te beschermen tegen renterisico, wordt de stabiliteit van de uitkering verhoogd.

Er zijn op basis van wet- en regelgeving twee mogelijke methodes om bescherming tegen renterisico vorm te geven, namelijk op basis van:

1. werkelijk beschermingsrendement (ook bekend als de directe methode), en
2. theoretisch beschermingsrendement (ook bekend als de indirecte methode).

Bij de directe methode worden de beschermingsrendementen toebedeeld vanuit een aparte aangehouden beschermingsportefeuille tegen renterisico. Bij de indirecte methode is sprake van toedeling van beschermingsrendementen tegen renterisico vanuit de collectieve beleggingsportefeuille gebaseerd op de ontwikkeling van de door DNB gepubliceerde nominale rentetermijnstructuur (DNB RTS). Bij deze methode is er geen expliciet afgescheiden beschermingsportefeuille tegen renterisico.

Methode financieel beschermingsrendement

PPF APG hanteert een theoretisch beschermingsrendement (indirecte methode).

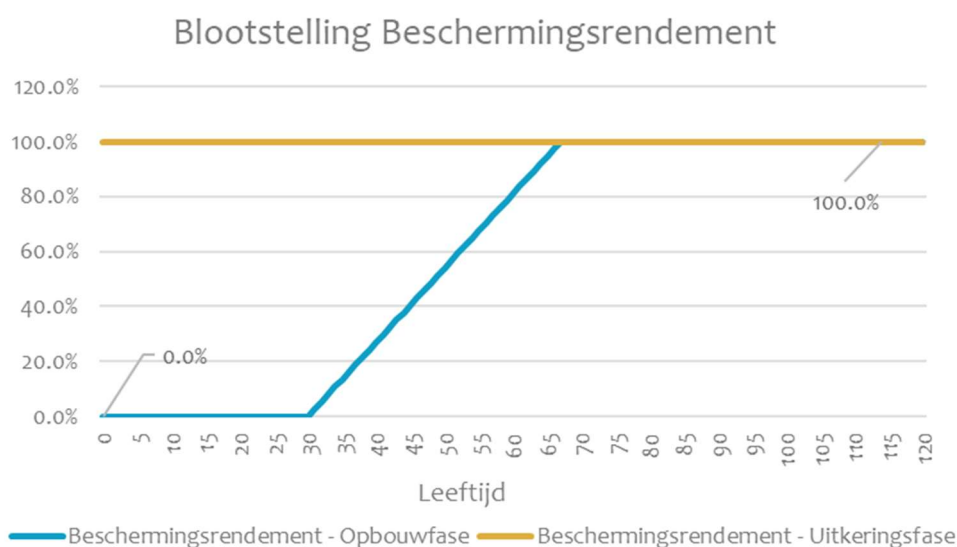
Deelnemers krijgen hierbij maandelijks een beschermingsrendement dat wordt afgeleid van de mutatie op het pensioenvermogen die nodig is om de uitkering bij een rentewijziging gelijk te houden, afhankelijk van de gekozen mate van bescherming. Deze mate van bescherming varieert per leeftijdscohort, en is maximaal 100% (stabele uitkering). Als de rente daalt dan is het beschermingsrendement positief en stijgt het persoonlijke pensioenvermogen. Als de rente stijgt dan is het beschermingsrendement negatief en daalt het persoonlijk pensioenvermogen.

Het financieel beschermingsrendement kan worden opgesplitst in twee componenten:

1. Rentebijdrage: maandelijkse oprenting van het persoonlijke pensioenvermogen op basis van $1/12^e$ van de éénjaarsrente van de rentetermijnstructuur (dit kan ook negatief zijn);
2. Rentewijziging: maandelijkse toedeling van beschermingsrendement voor rentewijziging (leeftijdsafhankelijke mate van bescherming).

Beschrijving toedeelregel financieel beschermingsrendement

De mate van bescherming tegen renterisico komt tot uitdrukking in een toedeelstafel die voor PPF APG begint op 0% voor de cohorten tot en met 30 jaar en daarna lineair oploopt naar een bescherming van 100% voor het cohort vanaf 67 jaar, zie ook onderstaand figuur. Dit houdt in dat voor jongeren wordt gekozen voor geen bescherming tegen renterisico en voor gepensioneerden een volledige bescherming.

Onderbouwing toedeelregel financieel beschermingsrendement

Om tot de toedeelstafel van het beschermingsrendement te komen heeft PPF APG een groot aantal varianten laten doorrekenen met als uitgangspunt de risicohouding waarin is getoetst en onderbouwd dat het gewenste risicoprofiel afloopt met leeftijd. Op basis van de risicopreferentie van de deelnemers, de uitkomsten van het onderzoek naar schommelingen en de kwantitatieve resultaten heeft PPF APG gekozen om jongeren geen bescherming tegen renterisico te geven, ouderen volledig te beschermen en voor de tussenliggende cohorten een lineair verloop van de stafel te hanteren.

De nadere onderbouwing van de toedeelstafel financieel beschermingsrendement is onderdeel van het strategisch beleggingsbeleid en komt tevens terug in de onderbouwing van de risicohouding, zie paragraaf 1.5.

Delen van renterisico tussen leeftijdscohorten

Door de koppeling aan de DNB RTS krijgen de leeftijdscohorten een beschermingsrendement toebedeeld dat precies aansluit bij de beoogde mate van rentebeschermtng.

Het verschil tussen het toegekende theoretisch beschermingsrendement en het daadwerkelijk behaalde rendement op de renteafdekking in de portefeuille komt terecht in het overrendement, waaraan jongeren relatief meer worden blootgesteld dan ouderen. Dit leidt tot deling van het mismatchrisico tussen leeftijdscohorten (via het overrendement).

Hoewel de uitgangssituatie is dat de behaalde renteafdekking zoveel mogelijk aansluit bij de beoogde rentebeschermering, zal altijd sprake zijn van enige mismatch. Mogelijke oorzaken voor afwijkingen zijn onder andere duration mismatch, curverisico en spreadrisico. Het delen van renterisico wordt niet volledig uitgesloten. PPF APG heeft er voor gekozen om op drie manieren de impact van het delen van renterisico te begrenzen: de ex-ante toename van de volatiliteit van het overrendement, het gerealiseerde verschil tussen het feitelijk en beoogd overrendement (in termen van tracking error) en de risico-/rendementsverhouding van het beoogde overrendement. Deze begrenzungen (en onderbouwing) van de renterisicodeling is vastgelegd in het strategische beleggingsbeleid.

PPF APG monitort en beheerst de begrenzing van renterisicodeling. Het mismatchrisico zal ten minste elk kwartaal worden gemonitord bij het uitkomen van de jaarlijkse update van de economische visie. Daarnaast worden de lange termijn economische uitgangspunten jaarlijks bijgesteld. Op dat moment zal er extra aandacht worden besteed aan deze monitoring. Wanneer uit de jaarlijkse monitoring volgt dat de grenzen worden overschreden, dan is dat aanleiding om het rentebeleid opnieuw te onderzoeken middels ALM-analyses. Daarbij kan dat aanleiding zijn om het strategische beleggingsbeleid, de dynamische renteafdekking of de toedeelregels aan te passen.

Het kan ook zo zijn dat PPF APG concludeert dat de grenzen zelf niet langer passend zijn. De begrenzing zal ten minste eenmaal in de 5 jaar worden beoordeeld en eventueel worden herzien in aansluiting op de 5-jarige beleidscyclus van PPF APG. Een aanleiding voor het aanpassen van de grens kan bijvoorbeeld een wijziging van de risicohouding, wijziging van de economische visie of omgeving of wijziging van de SAA zijn. Een wijziging van de SAA kan aanleiding zijn voor het wijzigen van de grenzen, omdat bijvoorbeeld de mate van gewenst kredietrisico in het overrendement is gewijzigd.

1.2.3 Financieel overrendement

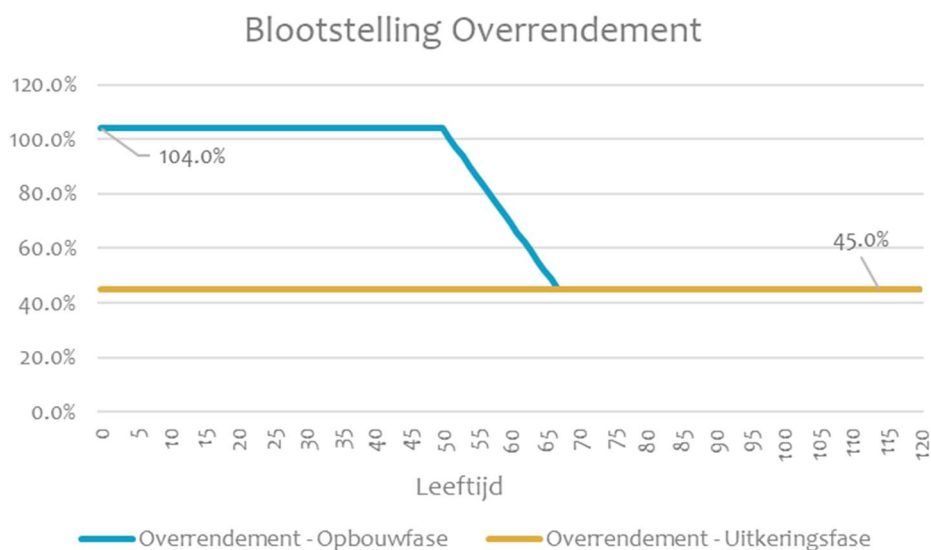
Het financieel overrendement is het deel van het collectieve beleggingsrendement dat resteert nadat het theoretisch beschermingsrendement is toebedeeld. Dit overrendement wordt volgens vastgestelde toedeelregels – passend bij de risicohouding per leeftijdscohort – maandelijks toebedeeld aan de persoonlijke pensioenvermogens.

Beschrijving toedeelregel financieel overrendement

De mate van blootstelling aan overrendement komt tot uitdrukking in een toedeelstaffel. PPF APG hanteert een toedeelstaffel die begint op 104% voor de cohorten tot en met 50 jaar en daarna lineair afloopt naar een blootstelling van 45% voor het cohort vanaf 67 jaar, zie ook onderstaand figuur. Voor cohorten tot en met 50 jaar houdt dit in dat in combinatie met de strategische asset allocatie de wettelijke blootstelling naar zakelijke waarden 100% is en dat er is gekozen om de leenrestrictie strategisch niet op te heffen. Gepensioneerden zijn tevens blootgesteld aan beleggingsrisico via blootstelling naar het overrendement.

Onderbouwing toedeelregel financieel overrendement

Om tot de toedeelstaffel van het overrendement te komen heeft PPF APG een groot aantal varianten laten doorrekenen met als uitgangspunt de risicohouding waarin is getoetst en onderbouwd dat het gewenste risicoprofiel afloopt met leeftijd. Op basis hiervan loopt ook de toedeelstaffel van het overrendement af met de leeftijd.

Voor een groot deel van de actieve deelnemers (tot 50 jaar) heeft PPF APG gekozen om de blootstelling naar het overrendement vast te stellen op 104%. Dit kan worden vertaald naar een blootstelling van 100% naar zakelijke waarden volgens de wettelijke definitie. Het verschil tussen de twee ontstaat doordat in de wettelijke definitie een andere vertaling (zgn. mapping) wordt gebruikt van beleggingscategorieën naar zakelijke waarden dan PPF APG hanteert (en in de sector gebruikelijk is). Door wel te sturen op maximaal 100% blootstelling naar zakelijke waarden volgens de wettelijke definitie heeft PPF APG strategisch gezien de leenrestrictie niet op. Wel kan feitelijk enige tijd sprake zijn van een blootstelling groter dan 100% naar zakelijke waarden volgens de wettelijke definitie, maar dit zal periodiek worden bijgesteld.

Hoewel jongeren volgens het risicopreferentieonderzoek een hogere mate toedeling naar overrendement prefereren, welke strookt met het opheffen van de leenrestrictie, komt uit de

doorrekeningen naar voren dat dit weinig waarde toevoegt in termen van verwacht pensioen, terwijl het korte termijn risico in termen van volatiliteit van het pensioenvermogen fors toeneemt. Tevens komt uit het onderzoek naar schommelingen naar voren dat jongeren niet te grote schommelingen wensen in het persoonlijk pensioenvermogen. Tot slot leidt het opheffen van de leenrestrictie tot een grotere kans op negatieve vermogens. Deze aspecten wegen volgens PPF APG niet op tegen het beperkt hogere pensioenresultaat.

De nadere onderbouwing van de toedeelstaffel overrendement is onderdeel van het strategisch beleggingsbeleid en komt tevens terug in de onderbouwing van de risicohouding, zie paragraaf 1.5.

Afromen overrendement

Jaarlijks per 31 december wordt de solidariteitsreserve gevuld met 7% van het positieve collectieve overrendement dat in dat jaar behaald is. Voorbeeld: als een collectief overrendement van 5% is behaald, dan gaat er 0,35% naar de solidariteitsreserve. Het afromen van overrendementen gebeurt op jaarbasis en niet, zoals bij de toedeling van overrendementen, op maandbasis.

1.2.4 Biometrisch beschermingsrendement micro-langlevensrisico

Deelnemers ontvangen een levenslange pensioenuitkering. Hierdoor zijn deelnemers blootgesteld aan langlevensrisico's. Sommige deelnemers zullen eerder overlijden dan verwacht, waarbij het resterende vermogen vrijvalt. Andere deelnemers leven langer en voor hen is meer geld nodig dan voorzien. Het micro-langlevensrisico is het risico dat de werkelijkheid van een individuele deelnemer afwijkt van de levensverwachting vooraf.

Bij het berekenen van de (verwachte toekomstige) uitkering, houdt het pensioenfonds rekening met de sterfteverwachting van een deelnemer. Als een deelnemer overlijdt, hoeft er niet meer te worden uitgekeerd en valt het resterende vermogen vrij. Andersom geldt ook dat – als een deelnemer niet overlijdt – een bedrag aan het persoonlijke pensioenvermogen moet worden bijgeschreven om te borgen dat de pensioenuitkering ook daadwerkelijk levenslang kan worden uitgekeerd. Het maandelijks bij te schrijven bedrag is gelijk aan de verwachte vrijval en wordt ook wel 'bonus bij leven' genoemd. Dit is het biometrisch beschermingsrendement micro-langlevensrisico. Het beschermingsrendement voor micro-langlevensrisico is dus het rendement dat nodig is om het toekomstige – uit het opgebouwde pensioenvermogen te financieren pensioen – of het ingegane pensioen en het meeverzekerde partnerpensioen gelijk te houden, ook als de deelnemer of de partner langer leeft dan verwacht.

Het beleid van PPF APG is dat alle deelnemers een 'volledig' (100%) beschermingsrendement voor het micro-langlevensrisico krijgen.

De hoogte van dit beschermingsrendement volgt uit de actuele sterftegrondslagen van het pensioenfonds. Aangezien de sterftekansen per leeftijd verschillen, zullen de beschermingsrendementen ook leeftijdsafhankelijk worden toebedeeld.

Een fictief en vereenvoudigd voorbeeld ter illustratie:

Stel dat een 100-jarige alleenstaande gepensioneerde een levensverwachting van twee jaar heeft en een sterftekans van 50%. Indien het persoonlijke pensioenvermogen van deze gepensioneerde deelnemer € 12.000 bedraagt, dan ontvangt de deelnemer een jaarlijks pensioen van € 6.000. Na uitbetaling van dat pensioen blijft aan het eind van het jaar dus een vermogen van eveneens € 6.000 over. Indien de deelnemer onverhoopt overlijdt, valt dit vermogen toe aan de overige deelnemers. Indien de deelnemer, inmiddels 101 jaar oud, nog in leven is en de levensverwachting nog steeds 2 jaar is, dan ontvangt deze gepensioneerde deelnemer een biometrisch beschermingsrendement van 100%, dat wil zeggen € 6.000. Het voor het pensioen van de deelnemer gereserveerde vermogen stijgt dan dus weer naar € 12.000. Op deze wijze kan het pensioen levenslang worden uitbetaald: het gereserveerde pensioenvermogen raakt, zolang de deelnemer leeft, niet op.

Het biometrisch beschermingsrendement wordt maandelijks gefinancierd vanuit de subrekening (voor micro-langleven) binnen de solidariteitsreserve.

1.2.5 Resultaat op micro-langleven (overrendement micro-langlevenrisico)

Het resultaat op micro-langleven (het biometrisch overrendement micro-langlevenrisico) is het verschil tussen de persoonlijke pensioenvermogens van overleden deelnemers die terugvloeien naar het collectief, de toegekende biometrische beschermingsrendementen voor micro-langlevenrisico én de kosten van nieuwe partnerpensioenen die ingaan vanuit kapitaaldekking.

Bij gebruik van de juiste sterftetafels zullen bovengenoemde onderdelen van het sterfteresultaat gemiddeld genomen grotendeels tegen elkaar wegvallen. In de praktijk zal echter altijd een (relatief klein) verschil optreden, waardoor een resultaat (oftewel: een overrendement) ontstaat dat verwerkt moet worden.

Het beleid van PPF APG is dat het resultaat op micro langleven wordt verrekend via de solidariteitsreserve.

Het resultaat in euro's cumuleert gedurende het jaar op een subrekening binnen de solidariteitsreserve. Jaarlijks (per jaareinde) wordt deze subrekening verrekend met de algemene middelen in de solidariteitsreserve. Met andere woorden: eens per jaar wordt deze subrekening op € 0 gesteld, ten gunste of ten laste van de solidariteitsreserve. Het resultaat op sterfte wordt dus niet via biometrisch overrendement verrekend met de persoonlijke pensioenvermogens.

Een negatief sterfteresultaat heeft een negatieve impact op de solidariteitsreserve. Een positief sterfteresultaat heeft een positieve impact op de solidariteitsreserve.

Bij een ontoereikende solidariteitsreserve wordt het resterend benodigd vermogen ter financiering van het sterfteresultaat vanuit de algemene reserve gefinancierd. Indien de algemene reserve ook niet toereikend is, dan wordt het benodigd vermogen wel via het overrendement onttrokken aan de persoonlijke pensioenvermogens.

Het resultaat op risicoproducten valt buiten het micro-langlevenresultaat en loopt via de algemene reserve.

1.2.6 Biometrisch beschermingsrendement macro-langlevenrisico

Macro-langlevenrisico is het risico dat de levensverwachting van de populatie verandert. De levensverwachting wordt in beginsel tweejaarlijks herijkt als gevolg van nieuwe sterftegrondslagen.

Een aanpassing van de levensverwachting ('macro-langlevenschok') leidt er niet toe dat de persoonlijke vermogens of de solidariteitsreserve groter of kleiner in omvang worden. De hoogte van de (verwachte) uitkering van een deelnemer, daarentegen, wordt daardoor wel geraakt. Bij een stijgende levensverwachting is er extra geld nodig in de persoonlijke pensioenvermogens om de uitkering niet (te veel) te laten dalen. Het extra geld dat hiervoor nodig is, wordt macro-langleven beschermingsrendement genoemd. Andersom geldt ook dat bij een daling van de levensverwachting het macro-langleven beschermingsrendement negatief is.

Enkel in de jaren dat er sprake is van een herijking van de sterftegrondslagen zal een beschermingsrendement voor het macro-langlevenrisico worden verrekend. In de overige jaren is het beschermingsrendement voor macro-langlevenrisico per definitie gelijk aan nul.

Aangezien het effect van aanpassing van de levensverwachting per leeftijd zal verschillen, wordt ook de toedeling van het beschermingsrendement per leeftijd vormgegeven. Binnen de collectieve uitkeringsfase wordt dit risico binnen het cohort van uitkeringsgerechtigden gedeeld.

Het beleid van PPF APG is dat alle deelnemers volledig worden beschermd tegen macro-langlevenrisico (via de solidariteitsreserve). Het beschermingsrendement is dus 100%.

1.2.7 Resultaat op macro-langleven (overrendement macro-langlevenrisico)

Het overrendement vanwege macro-langlevenrisico is het collectieve financiële resultaat als gevolg van de toegekende beschermingsrendementen tegen macro-langlevenrisico.

In het geval van een per saldo onverwachte stijging van de levensverwachting (en dus een positief macro-langleven beschermingsrendement) zal er sprake zijn van een negatief overrendement vanwege macro-langlevenrisico: het resultaat na aanpassing van de levensverwachting. Bij een onverwachte daling van de levensverwachting (en dus een negatief macro-langleven beschermingsrendement) zal sprake zijn van een positief overrendement vanwege macro-langlevenrisico.

Een fictief en vereenvoudigd voorbeeld ter illustratie:

Stel dat een 100-jarige alleenstaande gepensioneerde een levensverwachting van twee jaar heeft en een persoonlijk pensioenvermogen van € 12.000. Nieuwe prognoses kunnen leiden tot een aanpassing van de inschatting van de levensverwachting van alle deelnemers. Stel nu dat de farmaceutische industrie een nieuw medicijn op de markt brengt waarmee de levensverwachting onverwacht stijgt en een nieuwe sterftetafel voor deze 100-jarige deelnemer leidt tot een aanpassing van de levensverwachting van twee naar drie jaar (een extreem voorbeeld). Op basis van het persoonlijke pensioenvermogen van € 12.000, zou de uitkering dan dalen van € 6.000 per jaar naar € 4.000 per jaar. PPF APG heeft ervoor gekozen om deelnemers volledig te beschermen tegen macro-langlevensrisico. Dan zal een beschermingsrendement voor macro-langlevensrisico bijgeschreven worden ter grootte van 50%. Het gereserveerde vermogen stijgt daarmee naar € 18.000 en de uitkering kan op het oorspronkelijke niveau van € 6.000 blijven. Omgekeerd zal het persoonlijke pensioenvermogen bij een verlaging van de levensverwachting verlaagd worden zodat de uitkering ook dan op het oorspronkelijke niveau blijft. De som van deze bij- en afschrijvingen voor alle deelnemers is het collectieve resultaat op macro-langlevensrisico. Dit kan wederom positief en negatief zijn.

Het beleid van PPF APG is dat het resultaat op macro-langleven wordt verrekend via de solidariteitsreserve. Het macro-langleven resultaat wordt aan het eind van het jaar verwerkt.

Het bedrag dat nodig is voor financiering van het macro-langleven beschermingsrendement in euro's wordt aan het eind van het jaar aan de solidariteitsreserve onttrokken. Bij een daling van de levensverwachting, wordt dit bedrag juist aan de solidariteitsreserve toegevoegd.

Als in de solidariteitsreserve onvoldoende budget beschikbaar is voor financiering van het macro-langleven beschermingsrendement, dan wordt het hiervoor beschikbare budget uit de solidariteitsreserve eerst maximaal aangewend, waarna het resterende benodigde bedrag wordt gefinancierd uit de persoonlijke pensioenvermogens conform de staffel voor financieel overrendement.

1.2.8 Verwerking effecten overige actuariële grondslagen

De prijs van een pensioenuitkering wordt niet alleen door rente en sterfte beïnvloed, maar ook door andere fondsspecifieke actuariële grondslagen. Te denken valt aan de gehanteerde man/vrouw-verhoudingen, het leeftijdsverschil tussen partners en de partnerfrequenties. Dit zijn, net als macro-langlevensrisico, risico's die niet op zichzelf tot een financieel resultaat leiden, maar die wel impact hebben op de (te verwachten) hoogte van de uitkering.

De wijze waarop PPF APG het risico dat andere actuariële grondslagen wijzigen deelt, sluit aan op de wijze waarop het macro-langlevensrisico wordt gedeeld.

1.3 Aanvangsuitkering bij pensionering

De hoogte van de initiële pensioenuitkering bij aanvang van pensionering is onder andere afhankelijk van het beschikbare individuele vermogen en de actuariële inkoopfactor. De hoogte van de pensioenuitkering wordt vervolgens jaarlijks op 1 januari herijkt (zie tevens paragraaf 1.4 voor een beschrijving van de uitkeringsfase).

1.3.1 Uitkeringsvermogen en spreidingsvermogen

De initiële pensioenuitkering wordt bepaald vanuit het voor de pensioenuitkering bestemde vermogen van een pensioengerechtigde. Als een deelnemer toetreedt tot het collectief van uitkeringsgerechtigden, wordt uit het beschikbare persoonlijke pensioenvermogen een zogeheten uitkeringsvermogen en een zogeheten spreidingsvermogen gevormd. Het uitkeringsvermogen is het deel waaruit de pensioenuitkering wordt gefinancierd. Het spreidingsvermogen dient voor toekomstige aanpassingen van het uitkeringsniveau. Dit houdt verband met de collectieve uitkeringsfase. In paragraaf 1.4 wordt de werking hiervan nader toegelicht.

De wettelijke norm dat het voor de pensioenuitkering bestemde vermogen niet negatief mag zijn, geldt alleen voor het persoonlijke pensioenvermogen als geheel.

1.3.2 Actuariële inkoopfactor

Om vanuit het uitkeringsvermogen de initiële pensioenuitkering en/of nabestaandenpensioendekking af te leiden, worden actuariële inkoopfactoren gebruikt. De actuariële inkoopfactor is onder andere afhankelijk van de leeftijd van de deelnemer op de pensioendatum en overige individuele keuzes (bijvoorbeeld over meeverzekerd partnerpensioen).

Daarnaast is de hoogte van de actuariële inkoopfactor afhankelijk van het projectierendement, de levensverwachting en overige actuariële grondslagen. In paragraaf 1.4.1 wordt nader ingegaan op het projectierendement. Een belangrijk uitgangspunt is dat mannen en vrouwen van dezelfde leeftijd bij een gelijke premie een gelijke pensioenuitkering kunnen behalen. Om dit te bereiken worden sekseneutrale actuariële inkoopfactoren gehanteerd. In bijlage 999 zijn de actuariële grondslagen beschreven, inclusief de methode om sekseneutrale factoren vast te stellen.

1.4 Uitkeringsfase

Als onderdeel van de financiële opzet zijn diverse instrumenten van invloed op het bepalen van de pensioenuitkering van deelnemers in de uitkeringsfase. Het betreft hier het projectierendement, gelijke aanpassingen op basis van de collectieve uitkeringsfase en het spreiden van schokken.

1.4.1 Projectierendement

Het projectierendement is het ingerekende toekomstige rendement dat wordt gehanteerd voor de vaststelling van (de hoogte van) de pensioenuitkering. Het projectierendement heeft als primaire functie om de uitkeringsnelheid vanaf de pensioendatum te bepalen. Met uitkeringsnelheid wordt bedoeld hoe snel er uitkeringen uit het vermogen worden onttrokken. Bij een hoger projectierendement begint de pensioenuitkering hoog, maar is er in de jaren daarna meer kans op tegenvallers (in geval het ingerekende rendement in werkelijkheid niet wordt behaald). Bij een lager projectierendement begint de pensioenuitkering laag, maar is er een grotere kans op meevallers. Het projectierendement is wettelijk gemaximeerd om het risico te beperken dat de uitkering moet worden verlaagd bij tegenvallende beleggingsrendementen.

Hoogte projectierendement

PPF APG hanteert een projectierendement gelijk aan de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur (RTS) zonder op- of afslag.

Frequentie actualiseren projectierendement

Voor ingegane uitkeringen wordt de RTS één keer per jaar geactualiseerd. Voor startuitkeringen wordt de RTS elke maand geactualiseerd. Voor prognoses in het kader van de Uniforme Rekenmethodiek (URM) wordt de rente gehanteerd uit de betreffende DNB-scenariaset (op het veronderstelde toekomstige uitkeringsmoment).

1.4.2 Gelijke aanpassingen op basis van collectieve uitkeringsfase

PPF APG hanteert in de uitkeringsfase procentuele gelijke uitkeringsaanpassingen waarbij een collectieve uitkeringsfase wordt toegepast. Dit houdt in dat alle gepensioneerden en andere uitkeringsgerechtigden als één groep worden beschouwd: het uitkeringscollectief. De (jaarlijkse) ontwikkeling van de uitkering is voor iedereen binnen dit collectief hetzelfde.

Uitkering is leidend bij de collectieve uitkeringsfase

In de uitkeringsfase is de uitkering leidend en niet langer het persoonlijke pensioenvermogen. Wel blijft het persoonlijk pensioenvermogen geadmistreerd, waardoor de toedeling van het beschermings- en overrendement nog steeds op individuele basis plaats kan vinden. Dit zorgt voor een passende toedeling van rendementen voor het uitkeringscollectief als geheel. Bij de collectieve uitkeringsfase maakt het fonds gebruik van de wettelijke mogelijkheid om de individuele vermogens na de collectieve bijstelling weer in lijn te brengen met het nieuwe individuele uitkeringsniveau. Dit

resulteert één keer per jaar in een beperkte herverdeling van vermogens tussen de uitkeringsgerechtigden onderling.

Uitkeringsvermogen en spreidingsvermogen

Als een deelnemer toetreedt tot het collectief van uitkeringsgerechtigden, wordt uit het beschikbare vermogen een uitkeringsvermogen en spreidingsvermogen gevormd. Deze twee vermogens samen vormen het persoonlijke pensioenvermogen van een deelnemer in het uitkeringscollectief. Het uitkeringsvermogen is het deel waaruit de pensioenuitkering wordt gefinancierd. Het spreidingsvermogen dient voor toekomstige aanpassingen van het uitkeringsniveau. De jaarlijkse aanpassingen van het uitkeringsniveau zijn – vanwege de collectieve uitkeringsfase – procentueel gezien voor alle deelnemers gelijk. Op het moment van de collectieve aanpassing verschuift (een deel van) het spreidingsvermogen naar het uitkeringsvermogen.

Bij toetreding tot het uitkeringscollectief wordt het uitkeringsvermogen en spreidingsvermogen gevormd in een verhouding die aansluit bij de verhouding voor het gehele collectief. Vanaf toetreding heeft de nieuwe toetreders in dezelfde mate voordeel/nadeel van het aanwezige spreidingsvermogen als de rest van het collectief, en heeft daar via de vorming van een passend spreidingsvermogen ook dezelfde 'prijs' voor betaald. Op deze manier ondervindt het zittende collectief noch voordeel noch nadeel van deze nieuwe uitkeringsgerechtigden.

Het uitkeringsvermogen wordt volledig beschermd tegen renterisico en micro- en macro-langlevensrisico. Op iedere peildatum is het uitkeringsvermogen gelijk aan de contante waarde van de toekomstige uitkeringen, gewaardeerd op fondsgrondslagen. Tussen de uitkeringsvermogens van deelnemers kan geen herverdeling plaatsvinden. Tussen de spreidingsvermogens van deelnemers kan wel beperkte herverdeling plaatsvinden voor zover nodig om gelijke aanpassingen te bereiken.

Jaarlijkse herijking

Als een deelnemer eenmaal is toegetreden tot het uitkeringscollectief, krijgt deze deelnemer beschermings- en overrendementen bijgeschreven die passen bij het eigen leeftijdscohort. Een deel van het rendement is om de actuele uitkering te beschermen (dit betreft het rendement over het uitkeringsvermogen), en de rest van het rendement komt in het spreidingsvermogen en dient voor toekomstige aanpassingen van het uitkeringsniveau. Jaarlijks verschuift een deel van het rendement van het spreidingsvermogen naar het uitkeringsvermogen uit hoofde van de gelijke aanpassing van de ingegane pensioenuitkeringen. Het persoonlijke aandeel in het spreidingsvermogen wordt vervolgens bijgesteld zodat voor alle deelnemers in het collectief de verhouding tussen het spreidingsvermogen en het uitkeringsvermogen gelijk is. Het gelijktrekken van deze verhouding voor alle deelnemers binnen het collectief heeft slechts tot doel om ook in de toekomst gelijke aanpassingen te kunnen doen.

Verwerking resultaten

Financiële resultaten moeten onvoorwaardelijk worden vastgesteld. Een wijziging in de spreidingsmethode en/of de spreidingsparameter (zie paragraaf 1.4.3) mag geen invloed hebben op reeds vastgestelde onvoorwaardelijke verwerking van eerdere financiële resultaten. Bij de

vaststelling van de verwerking van een nieuw financieel resultaat mag het pensioenfonds rekening houden met reeds vastgestelde onvoorwaardelijke verwerkingen uit het verleden.

Het pensioenfonds stelt jaarlijks vast hoe het resultaat over de afgelopen periode binnen de wettelijke periode van 10 jaar volledig wordt verwerkt in (ofwel: wordt verschoven naar) het uitkeringsvermogen. Dit proces resulteert jaarlijks in 10 percentages die horen bij de verwerking van het actuele resultaat. De collectieve bijstelling van het uitkeringsniveau per 1 januari is gelijk aan de som van het eerste percentage van die 10 en de 9 percentages uit eerdere jaren die betrekking hebben op de komende bijstelling. De aanpassing in jaar 10 wordt zodanig vastgesteld dat het spreidingsvermogen na 10 jaar naar verwachting op nul staat. De 10 aanpassingen worden jaarlijks onvoorwaardelijk vastgelegd.

Bij het vaststellen van het patroon van aanpassingen bij een nieuwe resultaatverwerking, wordt rekening gehouden met de onvoorwaardelijke aanpassingen uit eerdere jaren, waarbij het fonds streeft naar een eerstvolgende aanpassing gelijk aan het procentuele spreidingsvermogen gedeeld door de spreidingsparameter.

Indien dit laatste niet mogelijk is op basis van de onvoorwaardelijk vastgelegde aanpassingen van eerdere jaren, dan treedt de zogenaamde 'backstop' in werking, en zijn de onvoorwaardelijk vastgelegde aanpassingen uit eerdere jaren voor het fonds leidend bij de eerstvolgende aanpassing.

Aanvullingen vanuit de solidariteitsreserve

Indien een verlaging van de uitkeringen noodzakelijk is, gegeven de stand van het collectieve spreidingsvermogen, dan kan het zijn dat er een aanvulling gegeven wordt uit de solidariteitsreserve om de verlaging te voorkomen. Dat kan ook het geval zijn als een verlaging vanuit een eerder jaar nog niet (volledig) teniet is gedaan door latere verhogingen. Alleen de jaaruitkering voor het komend jaar wordt hierbij aangevuld, er vindt geen toevoeging plaats aan het uitkeringsvermogen. De aanvulling van de uitkering wordt gefinancierd vanuit de solidariteitsreserve. Om te toetsen of, en in welke mate, een aanvulling gegeven kan worden, wordt het beschikbare budget (afgeleid van de hoogte van de solidariteitsreserve en het budgetbeslag van doelen die eerder in de afwikkelvolgorde van de solidariteitsreserve komen; zie paragraaf 1.1.4) vergeleken met het benodigde budget. Voor deze toetsing wordt gebruik gemaakt van hetzelfde jaarlijkse peilmoment als gehanteerd voor de vaststelling van de verhoging/verlaging van het uitkeringsniveau. De basis voor deze aanvulling is de uitkering van vorig jaar inclusief de toen al eventueel toegekende aanvulling. In het geval van een aanvulling binnen het uitkeringscollectief, krijgen nieuwe toetreders dezelfde procentuele aanvulling (die bij berekening van de uitkeringen per 1 januari van het jaar vastgesteld is). Ook deze aanvullingen lopen in principe altijd via de solidariteitsreserve.

Peildatum

Voor de vaststelling van het jaarlijkse aanpassingspercentage van de uitkeringen en de eventuele aanvulling vanuit de solidariteitsreserve wordt uitgegaan van een peildatum van 31 oktober. Hiermee kunnen deelnemers minimaal een maand van tevoren worden geïnformeerd over aanpassingen in het uitkeringsniveau. Er zijn drie zaken ten aanzien van de collectieve uitkeringsfase, die jaarlijks bij het bestuur ter vaststelling worden neergelegd:

1. De vaststelling van het verwerkingspatroon van de schok over de afgelopen periode;
2. De procentuele bijstelling per 1 januari van het uitkeringsniveau binnen de collectieve uitkeringsfase;
3. De procentuele aanvulling vanuit de solidariteitsreserve voor het komende kalenderjaar (indien van toepassing).

De rol van het bestuur is bij dit jaarlijks proces vooral gericht op het controleren dat de resultaten tot stand zijn gekomen in lijn met het fondsbeleid en de financiële opzet. Afwijken van het fondsbeleid over de aanpassing in het afgelopen jaar is niet mogelijk, maar bestuurlijke afwegingen kunnen wel aanleiding geven tot een weloverwogen bijstelling van het fondsbeleid op een later moment.

In bijlage 999 bij deze ABTN is het proces rondom de collectieve uitkeringsfase stapsgewijs uitgewerkt. Tevens is in de bijlage een overzicht opgenomen met de historische en toekomstige aanpassingspercentages.

1.4.3 Spreiding van schokken

Pensioenuitkeringen wijzigen jaarlijks doordat deze meebewegen met economische ontwikkelingen en de levensverwachting (hierna: schokken). Pensioenfondsen kunnen ervoor kiezen om volatiliteit te dempen door het spreiden van schokken. PPF APG heeft hier voor gekozen. Op basis van wetgeving dient een schok binnen 10 jaar volledig verwerkt te zijn.

Spreidingsparameter

De spreidingsparameter is een maatstaf voor de snelheid waarmee een resultaat in de uitkering verwerkt wordt. Volledige verwerking moet altijd binnen wettelijke maximale spreidingsperiode van 10 jaar plaatsvinden.

PPF APG past spreiding van schokken toe met een spreidingsparameter van 3 jaar. Met een spreidingsparameter van 3 jaar wordt hier bedoeld dat de jaarlijkse aanpassing gelijk is aan het procentuele spreidingsvermogen gedeeld door 3.

Spreidingsmethode

PPF APG past spreiding toe en streeft hierbij naar spreiding uitgaande van de zogeheten geheugenloze methode (met 'backstop').

Het pensioenfonds streeft hierbij naar een aanpassingspatroon op totaalniveau dat een asymptotisch verloop kent (een groter deel aan het begin van de spreidingsperiode). Met totaalniveau wordt hier bedoeld de verwerking van het resultaat van afgelopen jaar plus de onvoorwaardelijk vastgelegde aanpassingen uit eerdere jaren.

Als na de spreidingsperiode van 10 jaar een initiële schok nog niet volledig is verwerkt, geldt er een 'backstop'. In dat geval vindt er een extra bijstelling (positief of negatief) plaats op de persoonlijke pensioenvermogens.

In bijlage 999 is de werking hiervan in meer detail uitgewerkt.

Bandbreedte spreidingsvermogen

Het fonds hanteert een bandbreedte voor het spreidingsvermogen van -10%/+15%. Dit houdt in dat de eerste aanpassing binnen de resultaatverwerking over het afgelopen jaar zodanig wordt vastgesteld dat het spreidingsvermogen ná de eerste aanpassing naar verwachting weer binnen de door het fonds gehanteerde bandbreedte komt te liggen.

1.5 Risicohouding

1.5.1 Wat is de risicohouding?

De risicohouding is de door het pensioenfonds vastgestelde mate waarin een groep deelnemers bereid is beleggingsrisico's te lopen om de doelstellingen te realiseren (ofwel: risicobereidheid) en de mate waarin deze groep beleggingsrisico's kan lopen gegeven de kenmerken van deze groep (ofwel: risicodraagvlak).

De risicohouding vormt, via de toedeelregels, het uitgangspunt voor het strategisch beleggingsbeleid. Daarnaast is de risicohouding richtinggevend voor de invulling van de overige beleidsinstrumenten. Het beleggingsbeleid in combinatie met de andere beleidsinstrumenten wordt de financiële opzet van de regeling genoemd (hoofdstuk 999).

De risicohouding wordt zowel kwalitatief als kwantitatief tot uitdrukking gebracht. Het bestuur legt daarbij de risicohouding, inclusief grenzen, per leeftijdscohort vast op basis van wettelijke maatstaven.

1.5.2 Governance en besluitvormingsproces omtrent risicohouding

Het bestuur van het pensioenfonds stelt de risicohouding vast na overleg met de overige fondsorganen. Sociale partners worden via de opdrachtbevestiging geïnformeerd over de risicohouding. De risicohouding heeft invloed op diverse onderdelen waar ook sociale partners bij betrokken zijn. Zo zijn sociale partners verantwoordelijk voor de premie en de pensioendoelstelling en bepalen zij de doelen van de solidariteitsreserve. Dit onderstreept het belang van betrokkenheid van sociale partners bij dit onderwerp.

De vaststelling en de toetsing van de risicohouding vindt plaats in vier fasen:

1. het risicopreferentieonderzoek
2. de weging van de informatie uit het risicopreferentieonderzoek, de deelnemerskenmerken en wetenschappelijke inzichten om tot vaststelling van de risicohouding te komen
3. de vertaling van de risicohouding in beleggingsbeleid of toedeelregels door een ALM-analyse
4. de jaarlijkse toetsing van de risicoblootstelling aan de risicohouding.

Het gaat bij de fasen om volgtijdige stappen en verantwoordelijkheden. Bij de vertaling van de risicohouding in het beleggingsbeleid of de toedeelregels kan sprake zijn van iteratief proces om te komen tot een invulling die passend is bij de in een eerdere fase vastgestelde risicohouding.

In bijlage 999 is het door PPF APG gevolgde proces toegelicht.

1.5.3 Onderbouwing van de risicohouding

In de volgende paragrafen is de risicohouding beschreven. Pensioenfondsen dienen ook voldoende gedetailleerd de onderbouwing van de wijze waarop tot de risicohouding is gekomen vast te leggen. Deze onderbouwing is opgenomen in bijlage 999.

De risicohouding moet in ieder geval worden onderbouwd met behulp van het risicopreferentieonderzoek, deelnemerskenmerken en wetenschappelijke inzichten. Daarnaast kan het pensioenfonds ook gebruik maken van fondseigen overwegingen. Het pensioenfonds onderbouwt in bijlage 999 hoe en in welke mate deze elementen hebben bijgedragen aan de risicohouding.

Uitgangspunt van de in bijlage 999 vastgelegde onderbouwing is dat het proces en de uitkomst van de vaststelling van de risicohouding zo objectief mogelijk, controleerbaar, systematisch en reproduceerbaar is voor alle belanghebbenden. Met controleerbaar wordt bedoeld dat het proces dusdanig is vastgelegd dat het gevolgde proces is te controleren. Met systematisch wordt bedoeld dat het proces en de uitkomst daarvan ordelijk en samenhangend worden vormgegeven. Met reproduceerbaar wordt bedoeld dat op basis van de vastlegging het proces en overwegingen daarin opnieuw te doorlopen zijn en dat zou leiden tot eenzelfde uitkomst.

1.5.4 De verschillende cohorten

In de opbouwfase onderscheidt PPF APG verschillende leeftijdscohorten, waarbij geen onderscheid wordt gemaakt tussen actieven en slapers. Elk cohort bestaat uit vijf jaar met uitzondering van het eerste cohort. Deze bestaat uit meer dan vijf jaar. Hierbij moet worden opgemerkt dat ondanks dat de leeftijdscohorten vijf jaar groot zijn, de toedeelregels per leeftijd kunnen verschillen.

- Jongeren cohort (27 jaar en jonger)
- Middengroep met de resterende cohorten
- Cohort vóór pensioneren (63 jaar en ouder)

Ook in de uitkeringsfase maakt PPF APG onderscheid naar leeftijd. Elk cohort bestaat uit vijf jaar met uitzondering van het eerste en laatste cohort. In het eerste cohort vallen alle uitkeringsgerechtigden die jonger zijn dan 69 jaar en in het laatste cohort de uitkeringsgerechtigden die ouder zijn dan 95 jaar. Daarnaast worden deelnemers met ingegaan ouderdomspensioen (ongeacht leeftijd) en overig ingegaan pensioen (partner-, wezen- en arbeidsongeschiktheidspensioen) gecombineerd in één collectieve uitkeringsfase.

1.5.5 Kwalitatieve risicohouding

Voor de **opbouwfase** stelt PPF APG vast dat jonge deelnemers meer risico willen en kunnen nemen dan oudere deelnemers. Hierdoor is de risicohouding voor de jongste deelnemers het hoogst en neemt af met de leeftijd. Dit heeft de volgende implicaties:

- De staffel voor het overrendement loopt in de opbouwfase af met de leeftijd. Daarbij is het mogelijk om een deel van de staffel vlak te maken, zodat alle deelnemers jonger dan een bepaalde leeftijd en/of alle deelnemers ouder dan een bepaalde leeftijd dezelfde toedeling van overrendement hebben.
- De staffel voor het beschermingsrendement loopt op met de leeftijd. Daarbij is het mogelijk om een deel van de staffel vlak te maken, zodat alle deelnemers jonger dan een bepaalde leeftijd en/of alle deelnemers ouder dan een bepaalde leeftijd dezelfde toedeling van beschermingsrendement hebben.
- Vanuit de risicopreferentie is het niet eenduidig of de leenrestrictie moet worden opgeheven. Hiervoor zijn naast de verschillende kwalitatieve afwegingen (zie onder), andere meer kwantitatieve afwegingen onderzocht.

Voor de **uitkeringsfase** maakt PPF APG onderscheid naar leeftijd, ondanks dat alle deelnemers met ingegaan ouderdomspensioen een vergelijkbare risicobereidheid hebben. Deze risicobereidheid is laag ten opzichte van de actieve deelnemers. Dit sluit ook aan bij het risicodraagvlak; deze deelnemers hebben immers geen verdienvermogen meer. Daarnaast hebben overige deelnemers met ingegaan pensioen (partnerpensioen, wezenpensioen en arbeidsongeschiktheidspensioen) ook een lage risicobereidheid die aansluit bij de deelnemers met ingegaan ouderdomspensioen. Dit heeft de volgende implicaties:

- Een blootstelling naar overrendement voor deelnemers in de uitkeringsfase is passend, zo lang deze aansluit bij de lage risicohouding. Daarbij speelt de ambitie om nominale verlagingen zoveel mogelijk te voorkomen, maar ook om de koopkracht waar mogelijk bij te houden. Doordat alle deelnemers in de uitkeringsfase een vergelijkbare risicohouding hebben is de blootstelling naar overrendement gelijk voor alle deelnemers in de uitkeringsfase.
- Voor deelnemers in de uitkeringsfase is een 100% bescherming voor renterisico het meeste passend, omdat anders te grote schommelingen in de uitkeringen kunnen plaatsvinden. Dit vinden gepensioneerden niet wenselijk, zoals ook blijkt uit het onderzoek naar schommelingen.
- Vanuit de risicohouding is het goed te onderbouwen om alle deelnemers in de uitkeringsfase gelijke aanpassingen in het pensioen te geven, deze groep deelnemers heeft namelijk een gelijke risicohouding (preferentie én draagvlak). Hierdoor hebben alle deelnemers automatische hetzelfde risicoprofiel. Deze Collectieve Uitkeringsfase laat geen opslag op de rentetermijnstructuur (RTS) toe als projectierendement. PPF APG wenst echter ook geen toeslag (of afslag) toe te passen. Daarom stelt PPF APG het projectierendement gelijk aan de RTS, wat aansluit bij de wens tot een stabiele uitkering, het bestedingspatroon van gepensioneerden en een initiële uitkering die boven de huidige uitkering ligt.
- Het spreiden van schokken past bij de voorkeuren van de deelnemers, zoals blijkt uit de resultaten van het onderzoek naar schommelingen. Stabiliteit in de uitkering is namelijk erg belangrijk voor de deelnemers. Door schokken te spreiden, krijgen deelnemers meer stabiliteit.
- Van belang is ook dat de solidariteitsreserve in de meeste gevallen verlagingen van de pensioenen kan voorkomen. Het bestuur heeft nadrukkelijk een afweging gemaakt tussen kans en omvang van verlagingen voor verschillende varianten. Hoewel bij de gekozen variant

de omvang van de verlaging hoger kan zijn bij een lege reserve, acht PPF APG de variant wel aantrekkelijker door de lage kans maal omvang dan bij alternatieve methoden.

- Natuurlijk zal de uiteindelijke werking van een contract afhangen van de ontwikkeling van de economie, welke lastig te voorspellen is. Mede daarom schrijft de wet voor dat eens in de 5 jaar een herijking zal plaatsvinden van de risicohouding en de financiële opzet. Mocht de solidariteitsreserve te snel leeg raken of te snel vullen, dan kan het bestuur in overleg met de fondsorganen bijvoorbeeld besluiten tot aanpassing van de vul- en/of uitdeelregels. Daarnaast verwacht de pensioensector evolutie op het terrein van risicopreferentieonderzoeken. De pensioensector zal hier komende jaren veel ervaring mee opdoen en aanvullende onderzoek kan leiden tot nadere innovatie en professionalisering op dit terrein.

De onderbouwing van de kwalitatieve risicohouding is opgenomen in bijlage 999.

1.5.6 Kwantitatieve risicohouding

Voor de risicohouding heeft PPF APG robuuste boven- en ondergrenzen vastgesteld. Met deze grenzen kan het fonds reguliere veranderingen van de economische omstandigheden (gereflecteerd in de voorgeschreven DNB-set) opvangen, zonder dat het beleggingsbeleid moet worden aangepast. Het fonds wil immers voor meerdere jaren haar financieel beleid kunnen continueren, zolang er geen sprake is van een structurele verandering van de economische omgeving. Als bij de jaarlijkse toetsing blijkt dat de feitelijke risicoblootstelling toch niet binnen de grenzen past, moet het fonds het beleggingsbeleid (inclusief toedelingsregels) binnen een jaar aanpassen. De wet schrijft drie kwantitatieve maatstaven voor om de risicohouding per leeftijdscohort en per onderscheiden status vast te leggen: twee risicomaatstaven en een verwachtingsmaatstaf. Door het vaststellen van bovengrenzen en een ondergrens ontstaat voor ieder leeftijdscohort een bandbreedte voor de mate van risico. Met behulp van gevoeligheidsanalyses van de DNB-set heeft PPF APG robuuste grenzen vastgesteld voor de drie wettelijke maatstaven:

1. **Risicomaatstaf 1** “relatieve slecht weer afwijking over de gehele uitkeringsfase”
Hoeveel wijkt het pensioen als het tegenzit af van het verwachte pensioen over de gehele uitkeringsfase?
2. **Verwachtingsmaatstaf** “verwacht pensioen ten opzichte van pensioen bij een (hypothetisch) reëel risicomijdend beleggingsbeleid over de gehele uitkeringsfase”
Hoeveel extra verwacht pensioen over de gehele uitkeringsfase door het nemen van risico?
3. **Risicomaatstaf 2** “relatieve slecht weer afwijking van het ingegaan pensioen over 1 jaar”
Hoeveel wijkt de pensioenuitkering over 1 jaar als het tegenzit af van de verwachte uitkering?

In de tabellen 1 en 2 zijn de boven- en ondergrenzen van de risicohouding per leeftijdscohort vastgelegd. De feitelijke risicoblootstelling is ook opgenomen. Deze is op basis van DNB 2023 Q1 aangezien die blootstelling ook is gebruikt voor de vertaling naar de wettelijke risicomaatstaven en bijbehorende grenzen.

	Leeftijdscohort	Verwachtings- maatstaf	Ondergrens	Risico- maatstaf 1	Bovengrens
Opbouwfase	27 jaar en jonger	302%	210%	70%	75%
	28 t/m 32	288%	195%	70%	75%
	33 t/m 37	270%	185%	69%	75%
	38 t/m 42	241%	160%	69%	74%
	43 t/m 47	201%	135%	68%	74%
	48 t/m 52	155%	100%	65%	68%
	53 t/m 57	112%	70%	59%	65%
	58 t/m 62	77%	45%	50%	60%
	63 jaar en ouder	49%	25%	40%	45%
Uitkeringsfase	69 jaar en jonger	40%	20%	35%	40%
	70 t/m 74	33%	15%	32%	40%
	75 t/m 79	24%	10%	27%	30%
	80 t/m 84	17%	5%	21%	25%
	85 t/m 89	12%	0%	16%	20%
		90 jaar en ouder	8%	0%	11%

Tabel 1 - Begrenzing wettelijke risicomaatstaf 1 en verwachtingsmaatstaf

	Leeftijdscohort	Risicomaatstaf 2	Bovengrens
Uitkeringsfase	69 jaar en jonger	3,5%	10%
	70 t/m 74	3,5%	10%
	75 t/m 79	3,5%	10%
	80 t/m 84	3,5%	10%
	85 t/m 89	3,5%	10%
		90 jaar en ouder	3,5%

Tabel 2 - Begrenzing wettelijke risicomaatstaf 2

1.5.7 Toetsing risicohouding

Toetsing aan de risicohouding

Het pensioenfonds toetst jaarlijks op basis van een scenario-analyse of het beleggingsbeleid en de toedeelregels passend zijn bij de vastgestelde risicohouding en past het beleggingsbeleid (inclusief toedelingsregels) binnen een jaar aan als dat niet het geval is.

Jaarlijks wordt de risicoblootstelling getoetst aan de vastgelegde grenzen. Door middel van een scenario-analyse wordt de risicoblootstelling bepaald, rekening houdend met in wet- en regelgeving voorgeschreven vereisten. De scenario-analyse wordt gedaan op basis van een zo realistisch mogelijke doorrekening van het pensioenbeleid, waarbij wordt aangesloten bij het strategische beleggingsbeleid en het fondsbeleid zoals dat in de ABTN is vastgelegd. In deze scenario-analyse wordt gebruik gemaakt van de door DNB beschikbaar gestelde uniforme scenarioset.

De risicoblootstelling wordt bepaald voor maatmensen per leeftijdscohort waarvoor de risicohouding is vastgelegd. De risicoblootstellingen die volgen uit de (maatmens)doorrekening worden getoetst aan de vastgestelde risicohouding per (leeftijds-)cohort. De jaarlijkse bepaling van de risicoblootstelling wordt gebaseerd op de pensioenfondsbalans en de onderliggende gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarstaten over het aan de rapportagedatum voorafgaande boekjaar.

Als uit de toetsing blijkt dat de in de risicohouding gestelde grenzen worden overschreden, neemt het pensioenfonds zo snel als redelijkerwijs mogelijk maatregelen (maar in ieder geval voor de volgende jaarlijkse toetsing). Dit betekent dat het strategisch beleggingsbeleid en/of de toedeelregels zodanig worden ingevuld dat de in de risicohouding gestelde grenzen niet langer worden overschreden.